

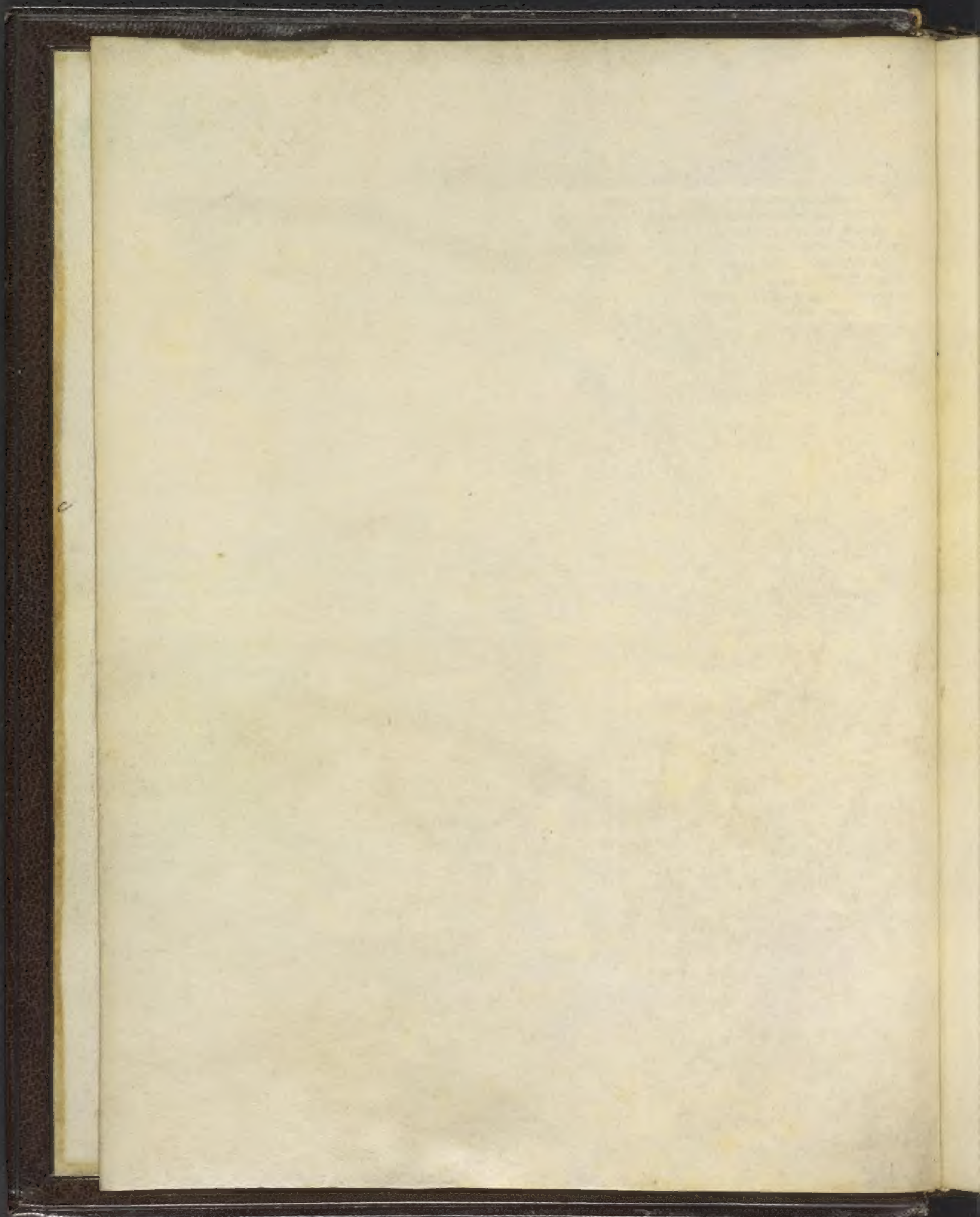
137

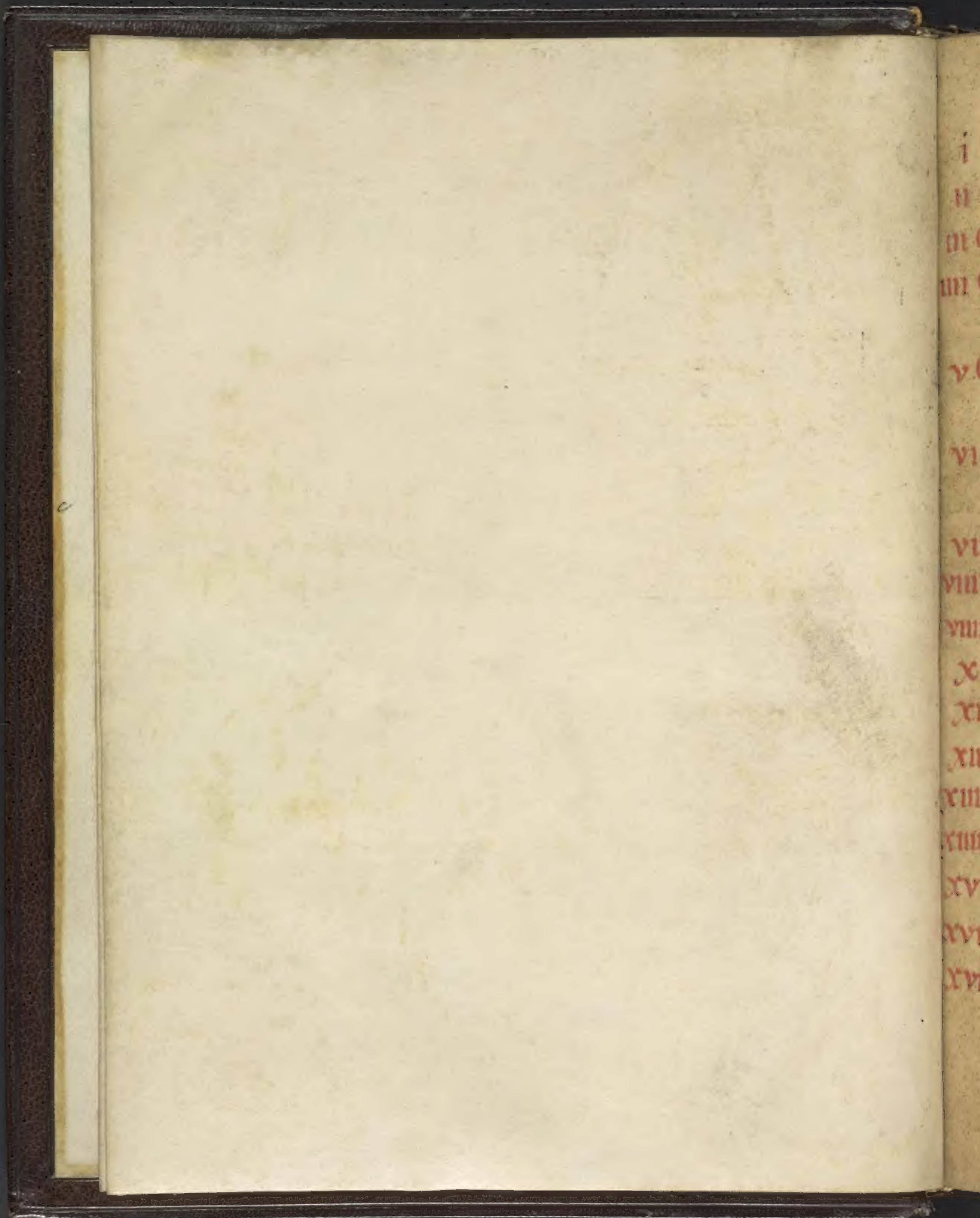
B

250 ISIDORUS Hispalensis (S.) De summo bono, libri tres. £16. 16s.

MS. written 12th century

4to., brown mor. ex., fully blind tooled sides and back, dull g.e. **Manuscript** of the 12th cent. on 154 leaves of stout vellum $7\frac{3}{4} \times 6$, in bold minuscules, black and red, 21 long lines to a page by an Italian (?) scribe: three large ornamental initials of interlacing scrolls painted in green, crimson, blue and yellow, numerous others in red.

^{philosophus}

i	Qd dñs sum⁹ i cōmutat⁹ sit.	De gentilibus.	xviii.
ii	Qd inmensus cōpō sit.	De lege.	xviii.
iii	Qd inuisibilis sit dñs.	De septē regulis legis.	xx.
iiii	Qd ex creat⁹ pulcritudine.	De differentiā testamētōr.	xxi.
	agnoscatur creator.	De simbolo et oratione.	xxii.
v	Qd ex usu nrō quedam	De baptismo et cōmuniōe.	xxiii.
	species addm referant⁹.	De martyrio.	xxiiii.
vi	Qd dñs nulla temporū	De scōr miraculis.	xxv.
	successio ascribatur.	De anti xpō et ei⁹ signis.	xxvi.
vii	De temporibus.	De resurrectione.	xxvii.
viii	De mundo.	De iudicio.	xxviii.
ix	Unde ma lum.	De gehenna.	xxviii.
x	De angelis.	De pēnis impior.	xxx.
xi	De homine.	De glā scōr.	xxxi.
xii	De aīa cetisq⁹ sensib⁹.		
xiii	De sensibus carnīs.		
xiiii	De xpīsto.		
xv	De spū scō.		
xvi	De ecclā et heresib⁹.	Incipit liber	
xvii	De hereti cis.	primus ysidori.	

UOMOMUS bonum dñs ē. q̄a
incommutabilis ē. et corrū
pi om̃ino non potest. Creatu
ra uero bonū. sed n̄sūmū ē. q̄a
mutabilis ē. et dū sit qdē bonū.
non tam eē potest et sūmum.
Quid ē dñi immortalitas. nisi ei
incōmutabilitas. Nam angli

et anime immortales sūt. sed immutabiles n̄ sūt.
Ideoq̄ solus dñs immortalis. q̄a in cōmutabilis
solus. Nā anima morit̄. dū deserente dō debo
no in malū mutat̄. Sic et angls. dū de serente
deo. ē lapsus. Qd̄ materiā habet. unde existat
mutabile ē. q̄a de informi ad formā transit.
Qd̄ uero n̄ habet materiā. immutabile ē. Sic
dñs. utiq̄ est. Bene ac substantialit̄ sūt ista in
dō. idē incorruptio. immortalitas. in cōmuta
bilitas. Inde et merito cuncte p̄ponit̄ creature.
Opus non ē scilicet apud dñm mutari. nec uaria
ri eū. q̄a p̄ uaria ip̄ia diuersa p̄cipit. Sed ma
nens idē in cōmutabilis et et̄nus. q̄d cuiq̄ cōgruū

et tempore. ab ipsa eternitate in eis mansit dis-
positione et scilicet. Non ulla nostra aliud deum puta-
ri. aliud pulchritudine eius. atque aliud magnitu-
dine ipsius. Sic aliud est homo aliud pulchri-
tudo. quia deficiente pulchritudine. homo manet.
Ac per hoc quia intelligit. deum. corporeum esse credit.
Cum pulchritudo et magnitudo dei ipse deus sit.
Ideo deus dicitur simplex siue non amittendo quod habet.
seu quia non aliud est. ipse. et aliud quod in ipso est. Inor-
dinate dici seu esse ferri videtur. ea que ordinate in
deum sunt. Ut puta simplicitas. que aliquando ducit
perfluitia. et non est. apud deum vero summa simplici-
tas est. iuxta hanc regulam et cetera existimanda sunt.

Non ideo celum et terram implet quod inmensus et opus sit. ut.
deus ut contineant eum. sed ut ipsa potius contineant
ab eo. nec particulati deus implet omnia. sed cum sit
idem unus. ubique tam est totus. Non ita putan-
dus est esse in omnibus deus. ut unaqueque res per magni-
tudine portionis sue capiat eum idem maxima
maius. et minima minus. dum sit potius ipse totus
in omnibus. siue omnia in ipso. Omnipotentia divini

ne maiestas. cuncta potestatis sue infinitate con-
cludit. nec euadendi potentia ei quod aditum
inuenire poterit. quia ille omnia circumquaque
constringit. Cuncta enim intra diuini iudicii
omnipotentia coartantur. siue que continenda
sunt ut peant. Nullatenus ergo possit effugere
deum quicquam. Qui enim non habet placitum.
nequaquam euadit iratum. Infinitas diuine
magnitudinis ista est ut intelligam eum intra
omnia sed non inclusum. extra omnia sed non exclu-
sum. Et ideo interior est. ut omnia contineat. ideo
exterior est. ut in circumscripte magnitudinis
sue infinitate omnia concludat. Per id ergo quod
exterior est. ostendit eum creator. Per id uero
quod interior. gubernare omnia demonstratur.
Ac ne ea que creata sunt sine deo essent. quod intra
omnia est. Verum ne extra deum essent. deus exterior
est. ut omnia concludantur ab eo. De cōsummati-
one alicuius facti dicitur perfectio. deus autem quoniam est
factus. quo modo est perfectus. Sed hunc sermonem
deusu nostro sumit humana inopia. sic et reli-

† ut salua sint.
siue qd anputada
sunt.

qua uerba. quatenus id quod ineffabile est. ut cuique
dici possit. quoniam de deo nichil digne humanus sermo
dicit. Dū localis non sit deus. localiter tamen in suis abu-
lit scilicet. dū de loco in loco predicatur ab eis. Nam deus
qui nec loco mouetur nec tempore. in suis tamen suis
et tamen et loco mouetur. quotiens ab eis de loca-
liter predicatur. Dū de deo nec secundum habitum. aut mo-
tum. aliquid dicatur digne. in est tamen ei quodam mo-
do latitudo caritatis. qua nos ab errore corri-
git. et erinet in ueritate. In est ei et longitudo qua
nos longanimitate malos portat. donec emendatos
patris suae restituat. In est ei et altitudo. per quam
omnem sensum suae scientiae in mensura exuperat.

In est ei et profundum. quod ad mundos inferius. iuxta
eorum disponens per ordinat. *quod inuisibilis sit*

*Quoniam de deo loquens scriptura. **ocul. iii.***

plenius dicit. ecce deus non quasi uisibilem osten-
dit. sed ubique esse per seipsum significat. Per id quod dicit
ecce deus. non quod magnitudine diuinitatis eius
nullus possit sensus attingere. etiam nec angelus.
quia uisusque ad paruitatem angelici humana

*scilicet. nec se-
cundum qualitatem. nec*

post resurrectionem naturam perficiat. Sed si ad contemplandum dominum in defessa consurgit. videre tantum eius essentiam plene non valet. quam nec ipsi perfectio angelica in totum attingit scire. secundum apostolum quod ait. Ipse deus quod exuperat omnem sensum. ut sub audis etiam angelorum. Sola enim trinitas sibi integre nota est. et humanitas a christo suscepta. que ita est in trinitate persona. In intelligibili quoque tam miro modo. deus et omnia sciri potest dum est creditur. Opus vero eius quod utitur. equari ei non potest. et iudicia a nullo penitus sciuntur. Si secreta iudicia non posse sensu penetrari. vel angelico vel humano. et ideo quia osculta sed iusta sunt. Iamque non auctori ei opus est. et timere. non discutere aut inquirere. secundum apostolum quod ait. Quis enim cognovit sensum domini? aut quis consiliarius eius fuit? *quod excreuit pulchritudine*
Sed per ad incorporata creaturae iudicium agnoscit creaturam magnitudinem. creaturas corporales magnitudo componit. ut magis considerentur ex parvis. et exuisibilibus inuisibilia extendantur. atque ex pulchritudine factos. efficitur opus agnoscat.

Non tñ paritate consimili. sed ex quadam
subdita et creata specie beni. Sicut ars inar-
tificē retorquet laudē. ita nrū creator pcrea-
turā suā laudat. et quāto sit excellentior. ex ip-
sa opīs cōditione monstrat. Ex pulchritudine
cūscripte creatū. pulchritudine suā que cir-
cū scribi neq̃t fac dñs intelligi. ut ipsis ueligi-
is reuertat homo ad dñm q̃b̃ auersus ē. ut q̃
p amore pulchritudinis creaturā. a creatoris for-
ma se abstulit. rursū p creaturā decori. a crea-
toris pulchritudine reuertat. Quib̃ dā gra-
dib̃ intelligentie. p creaturā p̃gredit homo
ad intelligendū dñm creatorem. idē ab in-
sensibilib̃ surgens ad sensibilia. asensibilib̃
surgens ad rationabilia. a rationabilib̃ surgens
ad creatore. Intelligibilia p se cōlaudent dñm.
inrationabilia et insensibilia n̄ p se. sed p nos.
cum ea cōsiderantes. dñm laudant. Sed ite eo
dicunt laudare ipsū. q̃a eandē laudē. eaz
parturit causa. Dixerūt autē qd̃ nichil tam
elēssit. qd̃ n̄ sensū habet in dñm. Hinc ē illud

quod exsilice duro scintilla excutit. Et si
ignis in seculo. utique ibi sensus sentit. ubi senti-
ta non sentit. *quod exusu nostro quidam spiritus ab omni*

Postro usu. de zelare de ut dolere. *referunt.*
v **H**oc enim motu apud deum probatio nulla
est. apud quem tranquillitas summa est. Non ita est
precipitanda mentis sententia. ut credamus posse
deo furoris uel mutationis accide probacione.
sed ipsam equitate iusticie qua reos punit. inueni-
endum sacra lectio nominant. Quam quod iudi-
cantis equum est. furor est et indignatio pati-
entis. Ita quod intelligere opus est. et alias passio-
nes. quas de afflictione hominum dicit scriptura
ad deum. ut iuxta se incommutabilis sit creden-
dus. et tamen per causas effectibus. ut facilius in-
telligat. nostre locutionis et mutabilitatis gene-
re appetet. Tam clementer de humane consulit in-
firmitati. ut quia cum sic est non possumus agnoscere.
nostre locutionis more. se ipsum nobis insinuet.
Vnde et in breui nostre qualitate habere se debet.
et passionum. indigna dici de se uoluit. quoniam

ad sua p nra nos traheret. et condescendit
nobis. ut cōsurgere m ei. Multis modis dñs
ad significandū se hominib; de inferioribus
reb; species ad se trahit. quē reuera iuxta ppā
substantiā inuisibile ē et incorporeū constat.
Plerūq; de corporib; ad dñm sumunt quali-
tati spēs. quē tū in dō n̄ f̄. q̄a in ppā nra
incorporeus ē. et in circū scriptus. scilicet p effici-
entis causę rerū in ipso species scribunt. ut
q̄a om̄ia uidet. dicat oculus. et pp̄t qd̄ au-
dit om̄ia. dicat auris. Pro aut qd̄ auertit.
ambulat. pro qd̄ expectat. stat. sic et in ceteris
horū similib; trahit ab humanis m̄tib; simili-
tudo ad dñm. sic ē et obliuiscens. et memorans.
Hinc ē qd̄ et pp̄a dicit. Iurabit dñs exercitu-
um p annū suū. n̄ qd̄ dñs animā habeat. sed
hec n̄ narrat affectu. Et alibi simili figura
uermis et scambus intelligit. Nec mirū siui-
lib; significationib; figuretur. quisq; ab nra
passioni seu carnis cōturbatiōe descendisse
cognoscit. Nā et xps agn̄ n̄ p nra sed p in

innocentia. et leo p fortitudine non pmutata. et
 serpens p morte et sapientia. n p natā scribit.
 Na et in pplia plantis portantis semu spes du-
 citur ad dm. Et hec omnia. ido p figura xpc.
 q nchil ē. hoz ad ppetatē substatūe ei. Nō
 scdm eētā sed scdm similitudinē suetis du-
 citur ad dm. neq p substantie ppetate. sed p
 efficientis causaz. un et credit dm nūquā
 uisibilē hominib apparuisse. nisi passūptā
 creaturaz spēm. fallunt qdā stulti. dū legunt
 ad imaginē dī factū ē hōiem. arbitrantē dm
 esse corporeū. dū ncaro qd ē corp. salammi
 qd ē sps dī imaginē habeat. Nō q ē corporis
 formā in dōz q hominē ad imaginē suā fecit.
 q mte n carne ad similitudinē suā creauit.
 cogita q quale corp habeat ueritas. et dū n
 inuenieris. hec ē dō. Facies dī inscripturis sacri.
 non caro sed diuina cognitio intelligit. eadē
 ratione. qua p faciem conspectā qsp cogno-
 scitur. Hec enī in oratione dī dō. ostende no-
 bis faciem tuā. ac si dicat. Da nobis cognitionē

h

h

nam. Vidi unigenitum ei. Nam sic puerbis
que plinqua sunt sepe dicim illa et illa lin
gua. ita et p di uerbo os ponit. qm os e. in ore
uerba ferunt. et si uolueris qure locutionis illo
demonstrat. qis qfficit. p id qd bene efficit
noiet. oipubis ponis. sicut lingua puerbis. sic
manu pluitis. Vestigia dist. qb. ne ds pspecu
lum agnoscit. adpfectu u omips reperitur.
du infuturo facie ad facie qbda eterni p sen
tabit. ut ipsam spetie contemplet. cui ne uesti
gia coprehendere conant. hoc e que uidere per
speculu dicunt. sic et ceta. qd do nulla tepor suc

O omia tepia pcedit diuina cesio. ascbat. vi.
eternitas. nec in do pteritu. p sens. futurum ue
aligo credit. sed omia pscntia in eo dicunt. qm eternitate
coplectit cuncta. Alioqn mutabilis e ds creden
das. si ei successiones tepor ascribant. Si ali
qua etint scp cu do tepora. n et tepus sed
et eternitas. nec mutarent tepia sed starent.
Presens. pteritu. et futurum nrm. e. habere. n di.
Verbi causa. dicim ppsenti teneo codice. pp

tertio tenui pfuturo tenebo, uniuersitate u
 ds tenet. et ptenuit et tenebit. tenere dr. Sed
 nec ipsor anglie decessio accessiue e. tepor.
 Na duas esse increatis res quas uicissitudo n
 ualer. Angls scilicet ppt qd in comutabilitate
 in heret creatori. siue materie illi informi
 prius qua ex ea omia ista que teporalit iam
 uoluntur formarent. nec ipsi utiq^{ue} ualebat
 temp^{us}. tepus g n ad eas creaturas que supra celo
 sunt. sed id eas que sub celo st ptinent. No em
 angelis accidunt tpa uel succedunt. sed uol
 q sub celo uersam in hoc infimo mundo.

Nulla autem principiu mundi per temporibus
 / fuisse tpa. qd dñ sit ipso tepus creatum.
 in principio tam mundi factu e credendu e.
 hoc g principiu dr. qd ex ipso cepit reru uniu
 uersu. exordiu. Nullu spaciū corporalit ha
 bent tpa. q ante al serdunt pene qui ce
 niant. idōq mundus nullus fuit e tpeus. qd
 ceteri creature motu mutant. Nec centu anni
 unum tpe e. nec un annu unu tpe e. nec un

mensis unū tēpus ē. nec dies nec hora. quā diū
hæc omnia particulis accedunt suis et decedunt.
quomodo unū dicendum ē. qd' nō simul ē. Vtrū sit
p̄teritū futurū tēp. sic p̄sens. et sic. scire oportet.
ut ubi ē. Sed aduerte qd' cuncta. et futura et
p̄terita. et p̄sentia. in animo sūt potī requirenda.
Tria ista p̄terita p̄sentia et futura. in animo
tantū inueniunt. p̄terita reminiscendo. p̄sentia
contuendo. futura expectando. Spatiū qd' ad
uenientia. intuem̄ p̄sentia. recolim̄ transi-
untia. hæc nō ita in om̄i sūt. cui simul omnia ad sūt.

Mundus ex rebus visibilibus. *Remmulo. viii.*
Sed tam inuestigabilibus constat. homo
aut ex rerū diuersitate cōpositus. alter in bre-
ui quodā modo creatus ē mundus. Ratio
mundi deum consideranda ē hoīe. Nam sic
p̄dimiscentes etiam ad finē hō uertit. ita et
mundus p̄ hoc qd' distendit tēp̄e deficit.
quā undē hō atq; mundus crescere uidentur.
inde utq; minui. Frustra dī p̄ tanta retro-
tēp̄a dō uacanti. noua p̄ mundo faciēdo

orta fuisse cogitatio. quando in suo etno ma-
 neret consilio huius mundi constructio. nec
 tempus ante principium. sed eternitas fuerit. te-
 pus uero a substitutione creaturę. nō creatura
 cepit atq̃re. Quidā aiunt. qđ faciebat d̃s
 ante quā celū faceret. Cur noua uoluntas. +
 in dñm uoluntas exorta n̄ ē. qđ et si in se mun-
 dus n̄ erat. inetna tam ratione et consilio
 semp erat. Dicunt qđā qđ subito uoluit d̃s
 facere mundū. qđ ant n̄ fec. uoluntatē di-
 immutari arbitantes. qāliquando uoluit.
 qđ aliquando n̄ uoluit. Quibz responden-
 dū ē. uoluntas di d̃s ē. qđ n̄ ipse aliud est.
 aliud uoluntas ei. Sed hoc ē illi delle qđ
 ipse ē. et qđ ipse ē. utiq̃ etnū et inēmeta-
 bile ē. hoc ē uoluntas ei. Quātiē ex qua for-
 matus ē mundus. origine n̄ tp̃e res has con-
 factas p̃cessit. ut sonus cantū. prior ē etiā so-
 nus cantu. qđ suauitas cantilene ad sonū
 uocis n̄ sonus ptinet ad suauitatē. Ac p̃ hoc.
 utrūq̃ simul fr̄. sed ille ad quē ptinet cant

prior ē. idēst-sonus. Matera ex qua celū traq
formata ē. idō informis uocata ē. qm̄ dū ex ea
formata erant que formari restabant. uerū
ipsa materia ex nichilo facta erat. Aliud est
aliquid fieri posse. aliud fieri necesse ēē. Fieri
necesse ē. qd̄ d̄s naturis inseruit. fieri aut
posse ē. qd̄ extra cursū naturarū. cre
ator ut faceret quandoq; uoluit reseruauit.
Non ex hoc substantiā habere. ^{ex dēdēde et tenebre} qd̄ d̄s
p. ppliam. Ego d̄s formans lucē et creans
tenebras. Sed qm̄ angelica natura que n̄ ē pu
ricata lux d̄r. illa aut̄ que purificata ē tene
brarū nō ē nuncupat̄. unde et in principio
lux antiebris diuidit̄. Sed qm̄ hos et illos
d̄s creauit. inde formans lucē et creans tene
bras. Verūtam̄ bonos angelos ita tam̄ creans.
sed etiā formans. Hoc et de hominib; bonis
malisq; accipiendū ē. Post annuntiatā celi
terreque creaturā. idō nōiāt̄ ingreffi sp̄s sc̄s.
ut qm̄ sup̄ terrā eū d̄c. oportebat ut ante illa
nominarent̄. quorū creator sp̄s sc̄s sup̄ terrā

diceretur. qđ et apls indicat. dū sup eminenti
 uia caritatis demonstrat. Idō sup ferri aqđ dr
 sp̄s sc̄s. qđ donū ē dī in quo subsistunt req̄sci
 mus. atq; p̄tendo nos sup fert nobis. Vni
 quęq; natura suo pondere nitit̄. ignis aut
 et oleū merito sup iora sc̄p appetunt. qđ p̄p
 sc̄p figurā sup ferri uniuersę creaturę sp̄s sc̄s
 p̄bat. Dies prior factus. angli s̄t. quorū p̄p
 unitatē insinuandū. n̄ dies prim̄. sed dies
 dictus ē unus. et ideo ipse repetit̄ sc̄p in
 executione. qđ dies hoc ē natura angelorū. quan
 do creaturā ipsā contēplab̄. quodā m̄ uesp̄
 ascebat. Non aut p̄ manendū in ei creaturę
 conuictu sed laudē ei ad dīm referens. eamq;
 melius indiūna ratione conspiciens. con
 tinuo mane fiebat. Si uero p̄ maneret in
 glecto creaturę increaturę aspectu. iā n̄ uesp̄
 sed nox utiq; fieret. Dū se creaturā melius in
 deo quā in se ipsa nouerit. ipsa sui cognitio
 quę maior in dō ē. dies et lux dr̄. Cognitio
 uero sua in se ipsa ad cōpensationē cogniti

o' i eternitate uerbi nō i sono uocis enūtiatū ē

illius que ē indō. q̄a longē inferiōr uespera
nominat̄. ideoq̄ post uesperā mane fiebat. q̄a
dū suā in se cognitiōē sibi satisfacere n̄ agno
sceret ut se plenius nosse potuisset. ad dñm se
referbat citatur. in quo se dies agnoscendo me
lior fieret. Non sic que admodū nos transiō
rie dicūt̄ fīa aliq̄. sic dñs dixit fiat celū in p̄n
cipio. illud enī sempit̄ne in uerbo unico fir
matū ē. Si transitorie dictū ē adō fiat. erat
uniqua creatura aliqua. un̄ iā talis fieret uox.
sed q̄a aut̄ quā diceret fiat. nulla extitit
creatura. ipsa fiat. q̄d dictū ē. Non septies
adō uisa septiesq̄ laudata ē creatura que
ante quā fieret p̄fecte ab illo ē uisa. sed dū
nos singula uidentes laudam̄. tāquā ipse
uideat laudatq̄ p̄ nos. sic illud. n̄ et̄is uos
q̄ loquimini. sed sp̄s patris. P̄inde sic ille p̄ no
loquit̄. ita uidet et laudat p̄ nos. sed p̄ se p̄
tenet ac sempit̄ne uidet. p̄ nos uero ip̄salit̄.
Attende uniuersalit̄ creaturā in p̄ncipio uul
de bonū uocari. singularit̄ uero tantū bonū.

1
qa et membra corporis cū sint singula bona
maius tam bonū faciunt dū singula omni
ualde bonū corpus efficiunt. Decor elemē
torū omniū in pulchro et apto cōsistit. sed pul
chrum ē qđ p se ipsū ē pulchrū ut homo ex
anima et omib; mēbris constans. aptū sicut
ut uestimētū ut uictū. Idēq; hominē dici
pulchrū ad se qđ n̄ uestimētū et uictū homo
est necessarius. sed isū homini. Idō aut illa
apta. qđ n̄ sibi sicut homo pulchra. aut ad se
sed ad aliud. id ē ad hominē a cōmodata. n̄
sibi nec necessaria. hoc et de ceteris elemētorū
naturis dicendū ē. Cuncta que sūt et facta fir
mā ualde sūt. sed cōsuetudine uiluerūt. idēq;
sic scrutare diuina opa ut sēp ea cogites in
mensa. fecit d̄s omnia ualde bona. nichil q̄
natura malū: quando et ipsa que in creatu
ris uidem̄ ēē penalia. si bene utam̄ et bona
et p̄sp̄a sūt. si male utam̄ nocent. ita qđ pen
denda ē creatura ex mō usu n̄ bona. ex sua
natura ualde bona. *vñ malū. viii.*

Malū a diabolo n̄ ē creatū sed inuentū. et
idō nichil ē malū. q̄ sine dō factū est
nichil. d̄s aut malū n̄ fecit. Non q̄ alicubi
aut aliquando erat malū. unde fieret dubio
lus malus. sed q̄ utū ē dū ēit anḡl̄s bonus
sup̄biundo effectus ē malus. et ita recte d̄r.
ab eo inuentū malū. Nulla ē natura mali.
q̄ natura om̄is aut incommutabilis ut d̄s ē.
aut. commutabilis ut creatura ē. Mali. vero idō
natura nulla ē. q̄ accedendo in bonū n̄ ita.
efficit eā uitiōsā. q̄ cū discedit. natura inuit.
et malū q̄ in ē. n̄is quā ē. Ex eo q̄ utū in
nocet nature. agnoscat utū n̄ ita n̄ ē. q̄ n̄
nichil q̄ naturale ē nocet. Dū natura bona
dammatur. p̄t uoluntatē malā. q̄ si mala
ueluntas cessat n̄ ita bona. que uiuendo re
statutur ei ē bona. ut illā d̄s p̄ malo n̄ relin
quat multā. Simil̄ ab inuicis n̄ ita ad ee.
uicia a diabolo fuisse creata. inde et ab ip̄is
due n̄ ita. bona et mala putant. sed uicia na
tura n̄ s̄. et dū uir^u a diabolo s̄. n̄ t̄m

creata sūt. Quia ob causa p miserit d's mali ob
 omni statu. nisi ut excontrariis malis bone
 nature decor emerent. Oculi iste etiā in
 uerbis et cōpō. quodius antitheta d'r. qd'
 latine obpositū ul' cōtrapositū d'r. et sit pul
 chra locutio quando mox cōtraria p'sp' p
 ferunt. Ita in reb' p mīxtū ē malū. ut natu
 re bonum ad cōparationē excelleret mali.
 Similes sup'cilium hoīs parua nē demis. sed
 totius corporis ingeris seditatē. Ita et in uni
 uersitate creatūe si extremū uermiculū nata
 malū dixeris. uniuersę creature iniuriā facis.
 Cuncta mala p peccatū primi hominis p
 pena sūt translata in uniuersū gen' huma
 num. Pro inde quęcūq' uident' mala. par
 tū nobis seuiunt origine. partū culpa.
 Mala dicunt' multa in creaturis pueris: ut
 ignis q' urit. ut ferrū q' occidit. ut serpens q'
 mordet. sed cōmoda ipsos n' inuictis ho.
 accusat nullis qd' sibi debet penus impu
 tari. Cuiusq' p peccato ista effecta sūt noxia.

que illi omni ex parte fuerant ante peccatum sub
iecta. Nunc uero in sua natura nobis mala sunt ea
que nobis mala ea que nobis nocent, nam lux
cum sit bona in firmis oculis nociva est. et terra oculis
uicini non lucida est. Sic et cetera. cum creaturae similes
et elementis aduersitatibus homo uerbetur. peccati
exigere penam. ut de superbiis homo ea que insis ip
sum sunt patitur aduersa. Unde et insipientia le
gitur. Pro deo pugnabit cum eo orbis terrarum et terra in
sanctos. Quare ergo peccatorum hoc actus est. ut uni
uersalit per se mutant hominem in aduersum. Vnde
et salomon. Creatura exaltabit in ueritate
aduersus iniustos. et lenior est ad beneficium
dum his qui in deo confidunt. Non est autem caro sub
iecta anime. nec uita rationi. si animus non est
subditus conditori. Tunc autem ratio subieciuntur
nobis omnia que sub nos sunt. si nos subicimus illi
a quo nobis illa subiecta sunt. Nam et que uidentur
esse subiecta ei quod subiectum non est. illi potius sub
iicitur eis. quia sua uoluntate sub iugum animarum
earum que sibi subiecta existimant.

Anglorum nomen officium est. *De anglis. x.*
 Naturam. Nam secundum naturam spiritus nuncupantur. Unde
 de eis de celis ad adnuntiandum hominibus mit-
 tuntur. Ex ipsi adnuntiatione angeli nominantur.
 natura enim spiritus sancti. Ipsi autem angeli uocantur. quando
 mittuntur. Natura angelorum mutabilis est. quia in eis illis
 mutabilitas immutata. sed sicut eos incorruptos
 carnas sempiterna. Omnia enim natura ^{et} incommutabi-
 les angeli. nam si natura incommutabiles essent.
 diabolus nunquam cecidisset. Mutabilitatem itaque
 nature suffragatur in illis contemplatio eternis.
 unde et prius est apostata angelis. dum fortitu-
 dine sua non ad deum sed a se uoluit custodiri.
 Angeli autem omnia creatura facti sunt. dum dic-
 tum est fiat lux. de ipsis enim dicit scriptura.
 Prius omnium creata est sapientia. Lux enim
 dicuntur participare de luce eternae. sapientia
 uero dominus genitus inherendo sapientie. et
 dum sunt mutabiles natura. non tamen sunt
 eos contemplatio mutari diuina. Ante om-
 nem creationem mundi creati sunt angeli.

et ante omnē creationē angloꝝ diabolus con-
ditus ē. sicut scriptū ē. Ipse ē principiū uiaꝝ
dī. unde et ad cōputationē angloꝝ archanglo
appellatus ē. Prius enī erat exaltat ordinis pre-
latione. nō tēpōis quāitate. Primū labuisse in-
ter angloꝝ diabolu. ex qua fiducia cecidit ita.
ut sine reparatione liberet. cuius p̄lationis ex-
cellentia p̄p̄ta his uerbis ad nuntiat. Cedrū
fuerit altiores illo in paradiso dī. ab̄tes nō
equauerit summitatē illius. omne lignū paradi-
si nō ē assimilātū illi. quā sp̄tiosiorē fecit cū
dō. Distat edicio angli a conditio. hec ē. hō
enī ad similitudinē dī conditus ē. archanglū
ueni q̄ lapsus ē. signaculū dī similitudinis ap-
pellatus ē. testante dño p̄ ezechiele. In signa-
culū similitudinis plenus sapientia p̄fectus
decere indicūis paradisi dī fuit. Quanto
enī sublimior ē ei natura. tanto plenius exi-
tit ad similitudinē diuine ueritatis exp̄sa.
Prius decelo cecidisse diabolu quā hō cer-
deret. Nam mox ut factū ē. in supbia erupit.

et precipitatus de celo ē. Nam iuxta ueritatis te-
stimoniū. ab initio in dñe fuit. et ueritate nō
stetit. q̄a statim ut factus ē cecidit. fuit q̄dē
in ueritate condit⁹. sed nō stando confestim a
ueritate ē lapsus. Vno supbie lapsu. dū dō
p̄ tumore sed hō reuersus ad penitentiā deo
se inferiore eē cognouit. diabolus uero nō so-
lum in hoc cōtentus qd̄ se dō equalē existi-
mans cecidit. in sup̄ etiā superiore sed dō dīc.
scdm̄ apli dictū q̄ait de antixpo. q̄ aduersat⁹
et extollit⁹ sup̄ omē qd̄ dñs dñs aut colit⁹. Dia-
bolus idō iā nō petit ueniā. q̄a nō cōpungitur
ad penitentiā. mēbra uero ei⁹ sepe p̄ypocrisi
depcant⁹. qd̄ tam p̄ mala conscientia adipi-
sci nō merent⁹. Discat humana miseria. qd̄ ea
causa citius puocat⁹ dñs p̄stare ueniā. dū in-
firmo cōpatit⁹ hominī. q̄a ipse homo utq̄
ex parte inferiori infirmitatē peccandi. hoc
est ex carne qua inclusa anima detinetur.
Apostate angli idō ueniā nō habent. q̄a car-
nalis fragilitatis nulla infirmitate grauari

sunt ut peccarent. Homines aut post peccatū
idcirco reuertuntur adueniā. ppter qđ exlutea
materia pondus traxerit infirmitatis. Idō qđ
p infirma carnis cōditione redit pater homi
ni ad salutē. Sicut et psalm⁹ dicit. Ipse scit
signū nūm. ^{7. 161} memento dñe qđ tra sum. Et ite
rum. Memorare inqđ que sit mea suba. Post
quā apostolus angli ceciderūt. pseuerantia reliq
etne beatitudinis solidatist. Vnde et post celi
creationē in principio repit. fiat firmamētū.
et uocatū ē firmamētū celū. nimirū osten
dens. qđ post angloꝝ ruinā hii qđ pmaner
firmitatē meruerūt etne pseuerantie. et beati
tudinis. quā antea minus acceperūt. Post dia
boli deiectionē angloꝝ scōꝝ collatā scitaris
pseuerantiā et beatitudinē quā minus acce
perunt. Vnde oportet agnosci. qđ malōꝝ iniq
tas scōꝝ simulat humilitati. quā unde malī cor
ruunt. inde bonī pficiunt. Bonōꝝ angloꝝ
numerus qđ post ruinā angloꝝ malōꝝ ē di
minutus. ex numero electoꝝ hominū supple.

L
bitur. quumque soli deo est cognitus. Inter angelos
distancia potestatum est. et per graduum dignitate mi-
nisteria eadem sunt distributa. aliisque alii prestantur.
Tant culmine potestatis quam scientia virtu-
tis. Subministrant quod alii aliorum preceptis atque obe-
diant iussis. Unde et ad prophetam angelus angelis
mittit. et quicunque adnuntiare debeat preceptum.
Novem esse distinctiones vel ordines angelorum sa-
cre scriptura testatur. idem angeli. archangeli. cheru-
bi. seraphim. uirtutes. et principatus. et pote-
states. cherubim et seraphim. Horum ordinum nu-
merum etiam ezechiel per suam describit sub ioc-
dem ordinibus lapidum. cum de primatu apostoli-
te angeli loqueretur. Omnis inquit lapis optimus
tuus. Sardius. et iaspis. et crisolitus.
onix. et berillus. saphirus. et carbunculus.
et smaragdus. Quod numero lapidum ipsi ordi-
nes designati sunt angelorum. quos apostolica angelis
ante lapsum quasi inuestimenta ornamenta sua affixe
habuit. ad quorum comparationem dum clarior
se cunctis aspexit. confestim immutavit. et

“
factus

cer suum ad superbiū eleuauit. Angli sc̃p in
dō gaudent n̄ in se, malus uero inde ē diabolus.
q̃a non que dī. sed que sua sūt regnauit. Nulla
aut maior iniquitas quā n̄ in dō. sed in se uelle
quēpiā gl̃ari. Angli uero dī cognoscant om̃ia
ante quā in se fiant. et que apud homines ad
huc futura sūt. angli iā reuelante dō nouerunt.
Pecuariatores angli etiā si scit̃ate amissa. n̄ tam
amiserūt uiuacē creature anglīcē sensū. Triplici
enī modo p̃scientiē acuminē uigent. idē sub
tilitate nature. experientia tēporū. reuelatione
sup̃narū potestatiū. Aduersus d̃s quocūq; fla
gello huic mundo irascit̃. administratiū uindic
te apostate angli mittunt. q̃tam diuina po
testate coercerentur. ne tantū nocent quantū
cupiunt. Boni aut angli administratiū salutis
humane deputati sūt. ut curas ad ministrant manu
dī. et regant om̃ia iussu dī. Testante aplō. Non
ne om̃es in q̃t sūt ad ministratores sp̃s in mi
nisteriū missi p̃p̃t eos q̃ hereditariē capiant.
tabulis. Angli corpora in q̃b; hominib; apparit

. nō .

de sup no. aere sumunt. solidāq. speciem ex
 celesti elemento inducunt. p. quā humanis
 obtutib. manifestius demonstrent. Singu-
 le gentes p. positos anglos habere credunt.
 qd. ostendit testimonio angli danieli loque-
 tis. Ego inqt. ueni ut nuntiare tibi. sed p-
 ceptis regni p. s. resistit m. et post alia. Nō
 est q. me adiuet. nisi michael princeps ur.
 Item omes homines anglos habere p. bantur
 dicente dno in euglio. Am dico uobis. q. a-
 angli eor. sep. uident faciem patris mei q.
 in celis ē. Unde et petrus in actib. ap. l. cu
 pulsaret ianuā. dixerūt intus apli. Non ē pe-
 trus sed angli ei ē. Si dñm angli contuentur
 et uident. cur pe. trus apls. dicit. inque
 desiderant angli dñm conspiciere? Itē si eū nō
 contuent. nec uident. quom. iuxta sententiā
 dñi angli eor. sep. uident faciem patris q. ē
 in celis? Sed bene utruq. ē. nā. ueracit. em-
 dñm qd. dñm angli et uident et uidere testifi-
 cant. et hnt et habere festinant. et amant.

et amare nituntur. Si enim sic videre desiderant
ut effectu desiderii non possunt. desiderium hoc
necessitatem habet. necessitas ista penalis est. et
beatis angelis omnis pena longe est. quia nunquam
simul pena et beatitudo conveniunt. Rursus
si eos dicimus de visione satiari. satietas fastidi-
um habere solet. et sciunt illos de visione quam
et desiderant fastidire non posse. Quibus ergo est
mirum in simul utrumque credam. Quia et desiderant
et satiantur. sed desiderant sine labore. satiantur
sine fastidio. Ne enim sit in desiderio necessitas.
desiderantes satiantur. et iterum nescit insatietas
fastidium. satiati desiderant. Vident ergo angeli fa-
ciem patris perscrutari. sed quia satietas ista fasti-
dium nescit. angeli desiderant in eo perspicere
semper. Vbi cumque in scripturis sanctis per deum angelus
ponitur. non pater. non sanctus spiritus. sed per incarnationem
dispensatione solus filius intelligitur. Ante do-
minice incarnationis adventum. discordia
inter hebreos et angelos fuit. Veniens autem Christus pa-
cem in se angelis et hominibus fecit. eo quippe nato.

clamauerunt angli. intra pax hominib; bonę
 voluntatis. P incarnatione g. xpi n̄ solū deo
 reconciliatus ē homo. uerū etiā pax in t̄ anglo
 et hoies reformata ē. Discordia g ante aduen
 tum xpi hominū et anglōz fuisse p̄ul ma
 xime agnoscit. qd salutari inueni testam̄to
 ab hominib; angli. despiciunt resaluari ab aliis.
 qd in nouo testam̄to a ioh̄e factū n̄ solū reue
 rent angli suscepit. uerū etiā nescia in ter
 dicit. Ob hoc homo in ueteri testam̄to despi
 citur. ne resaluet ab anglo. nā et maria galil.
 angls legit salutare. et ioh̄i anglo salutari
 ab eodē anglo dī. Vide nescieris. conseruus
 enī tuus sum et fratru tuoz. P qd agnoscit
 p incarnatione dñicā pacē fuisse hominib;
 et anglis redditam. **De homine. xi.**

eo qd hō
 ad huc n̄
 dñi trās
 sset i deū

Omn̄a sub celo p̄p̄t hominē facta sūt. homo
 aut p̄p̄t qd ip̄sū. Unde et om̄a p̄figurā ad
 eius similitudinē referunt. Sōm̄ia homin.
 om̄a naturalia et cū om̄ib; reliquis con
 stat. et in homine om̄ia contineri. atq; in eo

1
omniū strū naturā consistere. Vniuersitatis cre
ature homo magna quedā portio ē. Tanto q̄ gra
du ē cētīs excellēter. quanto imaginī diuine
uicinior. Quamū cētīs creaturis p̄stat homo di
gnitate uirtutis. ex ipsa uocentia. dī creationis.
Dū omīa dixit d̄s fūt. et facta sūt. creare uero ho
minē quada cōm consiliū deliberatione uolu
erit dicens. Faciam hominē ad imaginē et simi
litudinē nrām. Quia enī boni sum naturaliter
cendū. culpe quodā modo merito contra su
mas effecti. sicut p̄sciuit d̄s hominē peccaturū.
ita et p̄sciuit qualīt illū p̄suā grām repararet
q̄ suo arbitrio deire potuisset. Originalit̄ adū
et eua simul creati sūt. Prius adū p̄sua mulier
delatare uiri formata ē. unde et illi lege nature
sub iecta ē. Hīc uir p̄p̄t semet ipsū factus ē. Mu
lier obadiutorū uiri creata ē. Homo p̄p̄t pecca
tum tē tradit ē diabolo. quando audiuit tra
ct. et in trā ibis. Tunc enī dictū ē diabolo tran
munducabis. Vnde et p̄p̄ia ait serpenti. pul
uis panis ei. Serpens enī diabolus. puluis impu

et ipsi sūt cybus diaboli. Quia prima uoluntate
ad inuicellabim. recte ad bene agenda cūlabi-
re consurgim. qđ ū ita est. sicut electio flagitia
primū hominū nō flauisset. qđ. ad bene uiuen-
dum tantū uelle sufficeret. et sine difficultate
statim actio obtemperaret. Būntio et pugna ut
sit in hominū animis pēna pēna ē. exprime
homine in omīs ei filias ppagata. ut q uoluit
cū dō ēē unit ēē in se in ipso diuisus. et qui
in panti dō nō uoluit ēē sub iect. fieret sibi nec
ipsi rebellis. atq contrarius. Vnde nec sibi pe-
terit sub iugari. si prius dō nō sit sub iugari
sibi ēē seruit uolens. qđ nō uoluit uolens. Quā
uāre p diuersa humanū defluit genus dūse
obum stabili sepeq manente diuinitatis so-
licitate sub tpe. sicut dū opus qđ libens appat
quasi ut ibi iā regem nūc infigat. dū tū non
sufficit mutata intentione ad alia atq alia
actiones. transit. dūq p diuersa regem soli-
dam querit nec inuenit. in labore miser et
uarietate uiuit. et uacuis arequie manet.

Quam uis eadem mutabilitas nō sit homini
concreta. sed pmerito purgationis pūnc
illi accesserit. iam tūc naturalis facta ē. qā ori
ginalit' a pūnc hōis sicut et mors in omīs ho
mines transit. *De anima cetisq' sensib. xii.*

Vita corporis anima. uita anime d's ē. et sic
corpus mortuū ē sine anima. ita anima
morta ē sine dō. Anima hominis nō hō. sed
corpus qd' ex humo factū ē. id tantū hōis ē.
Inhabitando aut in corpore anima. ex ipſa
participatione carnis hominis nom' accepit.
sicut et apl's inuentionē hominē dicit. Anima
nō carnis condita ē ad eī imaginē. Male q'
equi' credūt animā hominis esse corpoream.
p eo qd' a corp' imaginē facta ē. ut sū incommuta
bilis ut d's ē. tam incorporea ut d's existerit.
Sicut angli' na et anime. hnt eū animā. sine
nulla. nam quēdā in rebus t'p'alia sūt. quēdā
p'petua. quēdā uero sēp'tēna. Temporalia sūt
qb' inē ort'. et obitus. p'petua qb' ortus et nō
termini. Sēp'tēna. qb' nec ortus nec termin.

Anima non ē partē diuinę substantię. uel na-
 ture nec ē ea prius quā corpori miscet. sed tē-
 cam creati quando et corpus creat cui admisce-
 ri uidet. Philosophorū sententię dicunt ē ani-
 mā priusquā nascat in corpore. qđ uerū ē
 nullis approbat. indicis. Nā utrū antea fuisset
 nec ipsi nouim. neq; hominū dicat habem.
 Non ē ergo querendū. qđ querendo magis et
 irridendū. Gentiles et heretici de anima dispa-
 tare conunt. sed quom de illa aliqd recte sen-
 tire possit. quactore ad cuius imaginē facta ē
 non mouet. Et idō multa errori digna dixe-
 runt. Mutabilis ē anima n̄ localit. sed tēpālē
 suis affectionib. corpus aut et loco et tēp̄ mu-
 tabile. qđ et tēp̄e mutat. et uariat loco. Adē
 ad corpus mutatio locorū. hoc ē ad animū mu-
 tabilitas cogitationū. que uarietas male mo-
 tionis tē m̄i inhesit. quando ab int̄iorū con-
 templatione primū homo recedens. in illo fluxu
 uoluit a quo male recessit. et iusta dā naturę
 inconstans p̄ rex ruptus uarietē defluxit.

Multum ex sua natura splendore possedit
anima. sed fuscatur comixtione carnis quatinus
netur inclusa. ex ei enim parte uertitur ad per
candam infirmitatem. saluatore dicente. Corpus
corruptibile aggrauat animam et deprimunt ter
ra inhabitatio sensum multa cogitantem. *De sensib.*

Non uirtute. non sensu corporis. *carnis. xiii.*

Sed ratione multis excellit animalibus ceteris
preter corporeis utendis. sufficit sensus carnis.
non spiritualibus capiendis. Illecti autem homines usu
corporearum rerum. nichil putant aliter esse. nisi per
quam carnis sensu concipiunt. Sicut precellunt
sibi corporei sensus diuersitate locorum. ita sibi
inter uirtute sentiendi precellunt. Nam prestanti
or est odoratus saporis. et positione loci et sen
tiendi longinquitate. Sic auris odoratum. longi
enim audimus quam odoramus. sic oculi auribus. longi
enim uidemus quam audimus. Animum autem et loco et
merito his uniuersis sensibus superfertur. in aere et
enim capitis constitutus quod illi corporaliter nat
tingit. iste intellectualiter contueatur. Amplius

excellit oculorū sensus ceteris sensibz. quando
 qdem que ad alios p̄tinent sensus: uisui p̄tinet
 dicam⁹: ueluti cū dicim⁹. uide quom̄ sonat. quom̄ sapit.
 sic et cetera. Quē admodū oculus ita et animus.
 cetera uidet. sese n̄ intuet. aliaq; enī rerū origi-
 nes species et magnitudines p̄spicit. de se aut
 tanta uerī ignorantia inficit. ut in his omnibz
 nichil certius contēplet. O homo q̄ miraris syde-
 rum altitudinē. et maris p̄funditatē animi tui
 abyssū intra. et mirare si potes multa cogitan-
 tes. Sine sensu carnis. et sine imaginibz uiuis
 animo tantū cernentes intuem⁹. memoriāq;
 mente sibi eas fingente tenem⁹. multa quoq;
 intelligim⁹ sensu. que lingua exple^{re} n̄ possu-
 mus. Innoxios esse infantes opere. n̄ esse inno-
 xios cogitatione. quia motū quē gerit n̄re. n̄dū
 possit explere inope. ac p̄ hoc in illis etas ē inbecilla. n̄ animus
 ad nutū enī uoluntatis. n̄ dū obtemperat illis fragilitas cor-
 poris. nec ad op̄ere nocere possunt. sicut cogitatione mo-
 uent⁹. Ex causa uocabulū sortita ē cogitatio. cogendo enim
 animum reminiscere quod memoriē cōmendatum ē dicit⁹
 cogitatio. Rerum omniū thesaurus memoria ē. Ipsa
 est enim custos rebus inuentis. q̄ ipsa cogit nos.

nos de qua ad liquidum difficile ē aliquē dispu-
tare. quā grandis et pplexitas ē. et animi ipsa ē.
Imago assensib. corporis remota. sue speciei
similitudinē relinquit in memoria. similitudi-
nem aut non pimagines sicut cetera. sed sicut
gaudiū sine imagine remanescim. Dū obliuione
memoriam. nō p se ipsā ad ē. qd si p se ipsā ad
et. aut obliuiscerem. Communē hominis ani-
malisq. ē memoria. nullū aut animalū irra-
cionalē intellectu in ee. nisi hominī tantū p di-
uina ratione. ceteris in ipsa qualitate considerati-
onis sue. sensus carnis nō intelligentia nō ē.

Illiū est pfecta natiuitas. *De xpō. xiiii.*

nec cepit ēē nec desit. nec pterita fit. sed ē.
et ne imperfecta si ad hoc fit. sed fit. etia fit et
pfecta. quā etia in ea natiuitate etia et
pfectio habeat. Ex utero uirginis minor dē
nō sū xp̄s. scilicet iuxta humanā ad sūptionē
non iuxta diuinitatē. Xp̄s et in forma serui
seruus. et in forma serui dñs. In forma qppe
serui. dñs seruus. in forma serui hominū dñs.

Xpc in forma serui pp̃t conceptionis excellen-
 tiam dñs ē hominū. q̃a et si suscepit carnē. n̄
 tam ex carnis libidinosa contagione. Mediator
 dei atq; hominū hū xpc ih̄c. nequaquā alter
 in humanitate. al̄ in diuinitate ē. sed in utroq;
 natura idē unus. homo conceptus ē. nec potest
 accepit. sed d̄s uerbū manens in incommutabili
 eētia. q̃ illi cū patre et spū scō ē cōeterna. ad sup̄
 sit carnē p̄ salute^l humana. in qua et impassibilis
 p̄uit. et immortalis mori. et et̄nus ante sc̄la. tē-
 poralis possit ostendi. Mediator dī atq; hominum
 homo xps ih̄s quā uis aliud ex patre. aliud ex
 uirgine. n̄ tam aliud ex patre. al̄ ex uirgine. sed
 ipse et̄nus ex patre. ipse tēporalis ex matre. ip-
 se q̃ fecit. ipse q̃ factus ē. ipse de patre sine matre.
 ipse de matre sine patre. ipse conditoris tēp lū.
 ipse conditor tēpli. ipse auctor op̄is. ipse op̄
 auctoris. manens un̄ de utroq; et in utraq; na-
 tura. nec. naturarū copulatione confusus. nec
 naturarū distinctione genitū. Idō d̄s in h̄c ier-
 uenit. q̃a p̄ se ipsū ab hominib; cognosci non

potuit, sed unde nobis consuluit. inde de-
 spectionē tulit. q̄a infirmitatē quā p̄ nobis
 suscepit. hō supb; dispex̄. Ob hoc infirma et
 stultitiam elegit. ut fortiora et sapientiora
 p̄ que n̄ cognoscebat confunderet. Sicut cybū
 fortem inualidus infans cape n̄ potest. nisi a
 matre prius editū in lactis sucū uertat. ut qd̄
 in cybo n̄ potuit uti. suggendo poter̄ in lacte
 p̄ carne. Ita et nos dū etiam infirmi ad conspi-
 ciendā uerbī eternitatē factū ē istud uerbū cur.
 et enutriti p̄ carne fortioresq; effecti. cybum
 solidū idē uerū dñi cūpare sepitū. contē-
 plando ut angeli satiem̄. Prima dī dona ē
 que nos nobis reos ēē ostendit. q̄ dū iacerem̄
 sub reuū culpe. iustos nos ēē credelū. uenit.
 p̄fecit uulnus. cōposuit semetipsū. et de sua
 merite nobis medicinā aptauit. ut n̄ ēēt offen-
 sor tantū uulneris sed sanator. Prīmū ad ierlm̄
 uenit. xps sic ipse ait n̄ sū missus nisi ad oues
 dom̄ isrl̄. Applm̄ enī isrl̄ prius uenit. sed qd̄
 non ec̄nt credēturī p̄phā n̄ tacuit dicens. Prius

ad sion dicit ecce adsum. et in iherusalem euangeliza-
bo. et uidi n̄ erat neq̄ extitit q̄squam q̄ in-
iret consiliū. et interrogatus responderet uer-
bum. Sed q̄ ad gentes transibat fecit. Ecce ser-
uus n̄r suscipiā cū elect̄ n̄r complacbit sibi
in illo anima mea. dedi sp̄m meū sup eum.
iudiciū gentib; p̄ferre. Quā uis ordinē n̄r
liberationis nescierit diabolus. sciuit tam̄
q̄d p̄ sal uationē hūm. xp̄s aduenit. sed q̄d
sua id ē nos morte redimeret ignorauit. uis
et eū occidit. Nā si ille xp̄m p̄ mortē redim-
re humanū gen̄ scisset. n̄ eū utiq̄ p̄misset.
Qd̄ nouerit diabolus. p̄ salute humani gn̄s
xp̄m uenisse. euangl̄ii testimonio docet̄. Qui
ut uidit cognoscendo p̄timuit dicens. Quis
nobis et tibi fili dī. uenisti ante t̄ps p̄dere.
Xp̄s sicut peccatū q̄d pena dignū ē n̄ admi-
sit. ita penā peccati n̄r suscepit. Ut p̄ indebi-
tam penā suā debi tā absolueret culpā n̄r
ut p̄ hoc amitteret diabolus quos reos tene-
bat. dū unū. q̄ nichil peccati admisert.

int̄fecit.

I
| deoq; quos iuste tenuit amisit. q̄a iniuste
redēptorē nr̄m occidit. Iunius est diabolus
morte dñi quasi auis. Nā ostensa sue carnis
mortalitate quā intūidā ille appetebat
abscondit diuinitatē ut laqueū. quo eū ut
lud auiē impuidā prudenti irretiret deci
pula. Nā si innori xps n̄ occideret. hō diabo
le p̄uaricationē addict⁹ n̄ absolueretur.
Diabolus dū in xpo carnē humanitatis
inspexit q̄ patbat. quasi h̄mo diuinitatis
ei capt⁹ ē qlatebat. Est enī in xpo aut diui
nitas. esca aut caro. linea genealogia. que
ex euanglio recitat. Tenens uero hanc lineā
dñs pat̄r. de quo dicit apls. Caput xpi dñs. Et
lucas lineā generationis xpi ab imis ad summa
conueniens. inchoat a ioseph et consumat in
dñm dū dicit. Qui fuit heli. et p̄ficiens line
am generationis dicit q̄ fuit dñs. Idcirco dñs
in inferno descendit. ut his q̄ ab eo n̄ pena
liter detinebant uiam ap̄iret reuertendi
ad celes. scdm̄ testimonium esaye p̄ph̄e

dicentis. Posuisti p̄fundū maris uia, ut tran-
sint liberati. Viā quippe xp̄s in p̄fundū maris
posuit. quando in infernū descendens sc̄is
iter ad celos reuertendi monstrauit. Sc̄i ex t̄p̄
resurrectionis xp̄i facti ut de corpore exeunt.
mox ad celestem habitationē ascendunt. qđ
am̄q̄ patrib. nondabit. Nā ante aduentū
saluatoris quāquā sūt p̄ni sup̄licii. tam in
in celo. sed in inferno sc̄p̄ anime tenebunt. p̄q̄
bus ab̄ lucendis dñs in inferno descendit.
Xp̄s in celū ascendens discessit quā in carne.
sed p̄sens ē in uirtute scđm illud qđ ait. Ecce
ego uob̄iscū sum usq̄ ad consumationē sc̄li.
Sedet xp̄s ad dexterā patris non ut dexterā
corpoream habet pater. sed dextā patris be-
atitudo ē. sicut sinistra miseria. *De sp̄u sc̄o. x̄*
*S*ps sc̄s creator ē. sicut pater et uerbū.
Testante p̄ph̄a. Sp̄s dñi fec̄ me. et spiracu-
lum on̄p̄is uiuificauit me. Sp̄s sc̄s patris
et filiū ē. et in dō unū sūt pater et filiū. q̄a
nichil habet p̄r qđ non habet filiū. Nor

enī res una duorū consubstantialis poterit
semel ab eis pcedere. et simul in eē. nisi unū
fuerint. aquas pcedit. Spm scm pignus acce-
pit ecclā. ut p eum una corpore unū fierent
credentes. p quē pater et filius unū cōstantialiter
sunt. Ipso saluatore ad patrem dicente. ut sint unū.
sicut et nos unū sum. Xps nō tantū apertū.
sed etiā ab scō spū semissū testatur. dicentia p-
plā. Accedite ad me et audite. non a principio in
abscondito locutus sum ex tēp. ante quā fieret
ibi erā. et nō dñs misit me sps ei. Sps scī pro qd
consolator sit paracletus nuncupat. Nā lati-
ne paracletis consolatio dñi. et reuerendū vena-
litarū distribuit. consolationē animis p-
bet. Credo eqdē qd magnā leticiā sentit. qd
reuelante spū dicit. Bonū scī sps in mēbris
ecclē singulatim diuidit. et in singulis singula
dona tribuuntur. xpc aut omēm plenitudinē
grāz habet. de quo ita legitur. plenus grā et
ueritate. In xpo g omīs plenitudo grāz ē. nā
singulis electis singula tribuuntur dona.

In spū scō omīs grā donorū consistit. ipse enī
p ut uult grām donorū largit̃. Aliis dāns ser
monē sapiētię. aliis sciētię. aliis fidē. atq̃
ita unicuiq̃ uirtutē scī sps diuīsiō grā tribuitur.
et in omīb; idē unus habet̃. ipse enī
etiam ineffabilia docet. quę pferre humani
sermo non potest. Ante aduentū dñi tantū p
plū et pauci ex omī pplō iustī donū scī sps
mererantur. Post aduentū aut dñi sps scs cu
tis ē credentib; distributus. Juxta qđ pprophā
dñs loquitur dicens. Et erit in nouissimis dieb;
effundam de spū meo sup omē carnem.
Cunctis enī nē gñtib; grā scī sps tradita ē.
neq̃ in paucos ut in pplō isrl̃. sed in cōmū
credentiū multitudinē sps scī grā manet.
Aliquando indignis et reprobis dona scī sps
conferunt. sicut saulī data ē pphetia et bel.
Vnde et multi in fine dicturi sūt dño. uir
tutes in tuo nōie fecim̃. Quib; dicturus est
dñs. nescio uos unde scitis. Xpi aduentū nō
tantū plebi iudicē scī ppliantes. Quib; p spm

scm xpc reuelabatur. et aq; expectabat ab
uentus. sicut iob. sic balaam. q xpi unq pdi
cauerit aduentu. Conuersio gentiu ueteri pplo
laetabat. sed tam in consilio dei erat ut fieret.
Et tē ascis pphīs oculte p spm scm pdicabatur
aduentus xpi. sicut dicit ppha. Cū adppm
quaerit anni cognosceris. dū aduenit tēp
ostenderis. Nē uero reuelatū patet. qd tē carna
libus laetabat. spālīs uero notū erat. nondū
tamen manifeste dicebat. eo qd tempus os
tensionis n̄ eēt. *De ecclia et heresib; xvi.*

Gemina est ecclie pulchritudo. una quā hūc
bene uiuendo consequit. Altera p quam
illuc ex retributione glorificabitur. Ecclie
ppter xpm gemine tribulationes existūt
id ē siue quas apaganis p tulit in marty
ribus. siue quas ab hereticis p fert in diuer
sis congregationib; utrosq; aut p grādi
exuperat. Partim ferendo. partim resistendo.
Scā ecclia catholica sic male uiuentes in
patienter tollerat. ita male credentes a se re

pellit. Scā ecclā contra gentiū atq̃ hereticorū
 purgatiā suā ope sapiētiā et patiētiā studet.
 sed exercet sapiētiā cū tēptat uerbis. exercetur
 patiētiā cū tēptat gloriis. Cuius prauitatis he-
 retice. doctrinis ē ppagata ecclā. nā antea sim-
 plici tantū fide uigebat. Hereticorū q̃ occasio-
 ne ppagati sūt doctores infide. et pacum here-
 sum ecclē magistri creuerūt. Nā tē clariū ma-
 nifestat ueritatis assertio. quando patuerit que-
 libet dissensio. Scā ecclā idō dīr catholica. p
 eo qd̃ uniuersalit̃ p omne sit mūdū diffusa.
 Nam hereticorū ecclē in partib; mundi. cur-
 rantur. hec uero in toto orbe diffusa expandit.
 Paulo testante aplo. Grās inq̃t dō ago p om̃es
 q̃ fides ur̃a ad nūciat̃ in uniuerso munda.
 hereses aut̃ in aliquē angulum mundi.
 aut in unū genē inueniunt̃. uersari. Ecclā
 uero catholica sicut p totū mūdū extendit.
 ita et om̃iū gentiū societate construūt. Qui
 sūt hereses nisi q̃ relicta dī ecclā. priuatas ele-
 gerūt societates. De q̃b; dñs dicit. Duo mali

fecit ppls nrs. ^{et heretic} Medereliquer fontē aque uiue.
et foderūt sibi Cysternas dissipatas. que continere
non ualent aquas. Causa heresis ob quā rē sit.
idest ad exercitacionē fidi. nūc uero p quā sit.
obscurius ē diuinorū scripturaz. in qua caligantes
heretici alio quā se res habet intelligunt.
nec ē possit qd ipsū qd existunt heresi. iūst.
male enī sentiendo essentia nō argit. ad nō ^{nichilū} ^{quod} ^{est} ^{heresi}
enī tendit. Heretici enī in genitū studio mōtia sua
discunt. et labore uehementi ne adunitatē ecclē
ueniant decernant. de qb p pphā congrue dī
Docuerūt lingua suā loq mōtatiū. et ut inique
agant laborauerūt. Dum uicissim heretici inuicē
lacerant. quando alterutrum sese in p prias
sectas inducunt. sic tam inuicē sese concludunt.
ut contra ecclām pari erroris spū decernant. et
q inuicem sūt diuisi. in aduersū aut ecclē simul
existant unū. Eis q pro eo qd tantū ualeant
hereses uidēt habere ueritatē. Hoc respondē
dum ē. Nūc idō saluti pponendū sūt morbi. q
plerūq ita generalit mundū occupant. ut parum

Saluti locum relinquunt. *De hereticis. xvii.*

Non posse hereticos habere ueniā nisi p̄ccatū
catholicā. sicut amici iob. n̄ p̄ se placare dñi
sibi potuerūt. nisi p̄ eis iob sacrificiū obtulis
set. Opa bona quę heretici faciunt. et iustitiā
eorū nichil eis p̄dest. testante dño p̄ ieremiā
Quia mei oblitus es. sed ecce ego annuntia-
bunt tibi et opa tua non p̄derūt tibi. her-
etici quā uis legē aut p̄phas ad impleant exco-
tamen qđ catholici non sūt. non ē dñs in eo-
conueniētib; ipso dño testante. Si fecerit mo-
yses et samuel corā me. non ē anima mea
ad poplū istū. eice eos a facie mea et egred-
antur. P̄ moysen q̄ppe et samuelem. legem
accipe et p̄phas. quosquā uis heretici ope
implere contendunt p̄pter erroris tuū impi-
etate multitudi p̄iciuntur. et a iustis ceti
separantur. pagani. et heretici. Ille quā
quā fuit cū dñi poplō. iste quā recessit ad i pe-
pulo. Vtrq; recedentes a xpō. ad diaboli p̄-
tinent corpus. Quā ab idolatria ad iudai-
sm

1
uel ad heresem transeunt. iuxta ppham
de malo ad malū labunt. et dñm n̄ co
gnouerūt. q̄a de infidelitatis errore. in er
rorē aliū transierūt. Cui⁹ doctrinā quisq̄
sequitur. sic et pppham amorreū patrē. et
cetheā matrē eē isrl̄eli dñs dicit. non u
tiq̄ nascendo. sed imitando. Sic et inimi
cōrem patrē filiū dī nuncupant. q̄ p̄cepta
dei custodiunt. Vnde et nos non natura
sed adoptione clamam⁹ dō dicentes. Pat
rē q̄ ex israelis. Non solū tantū naturā
sed etiam imitatione filiū. alicuius posse
utari. Nam iudei scdm carnē filiū labrae.
scdm conuersionē filiū diaboli nuncu
pantur. Ac p̄ hoc illi sūt sem̄ labrae q̄ ei imi
tantur fidem. n̄ q̄ ex ei⁹ generati sūt carne.
De errore auctoris traditur et nom̄ et culpa
a q̄busdā. ut ipsius uocabulo censeat. cui⁹
errorē et sequitur. Sicut de ecclā p̄gani in
apocalipsin dī. Habet retinentes doctri
nam balaam et ie zabel: Doctrinā q̄ balaam

dicitur habere thiatiris ppt imitationē.
 non ppt p̄sentia corporale *de gentilibus*.
Filosophi gentiū n̄ sicut oportet dñm que-
 rentes. in anglos inciderūt p̄uaticatores.
 factusq; ē illis mediator diabolus ad mortē
 sicut nobis xp̄s ad uitā. O. ultū mundi phi-
 losophi p̄dicant in diuisione tēporū. cursu
 syderū. ac discursione elementorū. et tamē
 non nisi ad d̄m habuerūt. Volando enī superbe
 ut aues aerū. et emergentes in profundū ut
 pisces maris. et pecora gradiētes t̄ram
 de scripserūt. uerū tamē tota m̄te auctore eorū
 intelligere noluerūt. Q̄r non possit animal
 bruta interrogare. q̄a nesciunt raciocinari.
 idē non dissimiles gentiles homines anima-
 lib; qualia non considerantes. et ipsa amplius
 diligentes usq; ad eorū cultū euenerūt. V̄ia
 xp̄s ē siq; in ea n̄ graditur non ē quom̄ ue-
 niat ad d̄m. Philosophi autē mundi utiq; dñm
 cognouerūt. sed q̄a displicuit illis humilitas
 xp̄i. in inuio transierūt et n̄ in uia. p̄dōq;

evanescentes gl'andi inmundatio mutauerunt.
et rectitudinē uie relinquentes. in anfractus
inciderūt erroris. Primū unicuiq' ē scire qd' ap
petat. Sedm uero ē. ut id qd' appetit app'hen
dat. Inperfecta q'ppe sapientia ē quo tendat sci
re. et nescire it' p' qd' expediat ire. Quid enī
p'd ē siq' famis t'p'r ubertatis regionē uideat.
et uia p' quā ad illā p'gat ignorat. Ecce pa
triam q'sq' querit sed uia p'didit. errando gra
ditur non p'ficiendo. Quantoq' plus ambulat.
tanto magis qd' querit elongat. Iulian' regiū
hoc ē xpm deserit. et si uideat ueritatē alon
ge uidet. q' nisi p' uia non ē quom' ad eum
ppinquet. Ad si gradiens p' desertū leonē in
currat. semetipsum redarguat. dū in diabo

.ii.

Ili faucibus heserit. *De lege. xviij.*
tem uia p' quā itur ad xpm lex ē. p' quā uadi
ad dñm hū qui ut ē intelligit eā. Scāz scrip
turarū altitudo quasi montes pascue sūt. ad
quos dū q'sq' iustoz conscenderit. pascue
indeficientis refectionē inuenisse congaudet.

Inscripturis sc̃is quasi in montib; excelsi ui-
ri p̃fecti hñt sublimia intelligentie. quib;
gressus contemplatiōis quasi cerui erigant.
et simplices quasi parua animalia inueni-
unt modicos intellectus ad quos humiles
ipsi refugiunt. Scriptura sacra infirmis et
sensu paruulis sc̃dm ystoriā humilis uidet̃
in uerbis. cū excellentiorib; aut uiris alti
in cedit. dū eis sua misteria pandit. Ac pla-
utrisq; manet cōmunis. et paruulis et per-
fectis. Scriptura sacra p unius cuiusq; lecto-
ris intelligentia uariat̃. sicut manna quā
poplō ueteri p singulorū delectatione ua-
rium dabat saporē. Iuxta sensuū enī ca-
patitatē singulis sermo dñicus. in se tam-
p̃ manet unus. Idō in libris sc̃is quedam
obscura quedā apta rep̃unt̃. ut intellectus
lectoris et studiū augeat. Nā si cuncta patet
statim intellecta iulescerent. rursus sicunc-
ta clausa existerent. confecti diffidentiam
gigerent. Ne ergo de obscuris uespatio fiat.

ea quę manifesta sũt faciant. et ne de intel-
 lectis fastidiũ existat. ea quę clausa sũt desi-
 deriũ excitant. Nam pleraque quanto magis latent.
 tanto magis exercitiũ p̄bent. In scripturis sc̄is
 sepe ea quę futura sũt quasi facta narrant. sic
 est illud. Dederũt in escã meã fel. et insiti mea
 potauerũt me aceto. Sed futura quasi p̄terita
 cur scribunt. nisi quia ea quę adhuc facienda
 sunt in ope. iã facta sũt in diuina p̄destinatio-
 ne. Nobis igit̃ tēporalit̃ accedit quę condi-
 tori omnium sine t̄p̄e p̄uidemur. P̄pterea p̄-
 phetia rerũ futurarũ gesta p̄sentibz miscet rebz.
 ut ita credant̃ illa futura quę ad modũ ista
 cernunt̃ eẽ cõpleta. more enĩ suo p̄p̄sentia
 defunoris loquitur. sicut in p̄sona ierlm̄ de eccl̄a.
 et sicut in p̄sona effraim de hereticis. P̄ factis
 diuinis aliquũdo et dicta ponunt̃. ideo quia
 non op̄atione manuum d̄s. sed dicendi impio
 opatur. sicut scriptũ ẽ. Dixit et facta sũt. man-
 dauit et creata sũt. Quid in scripturis sacris una-
 bis repetit̃ sententia. aut confirmationis

causa ē. aut misterii sicut lex. et grā. sicut ini-
 cium et pfectio. sic bonū et melius. Lex divi-
 na in tribus distinguitur partibus. idē ystoria in p-
 ceptis. et in pphetiis. Iystoria ē in his que gesta
 sunt. Precepta. in his que iussa sūt. Pphetia in his
 que futura p nuntiata sūt. Lex divina triplici
 sentiendā ē modo. Primo ut hystorice. sed ut
 tropologicē. tertio ut mystice intelligatur. Hysto-
 rice nūq̃ iuxta lītā. tropologicē. iuxta mor-
 lem sciētiā. mystice iuxta spālem sentiētiā.
 Ergo sic hystorie oportet fidem tenere. ut ei
 et moralit̃ debeam̃ interpretari. et spālīt̃ intel-
 ligere. Iria et septē decē pcepta sūt. sed tria ad
 amorē dispōnūt. septem ad hōis. Illa tria que
 ad dñm pñunt. in una tabula scripta fuerūt.
 reliqua septē in scdā. In prima tabula mandata
 dantur. hoc primū ē. Diliges dñm dñm tuū.
 In scdā honora patrē tuum et matrē. Hinc ē
 qd̃ saluator scribe in tro panti ait. Ad pceptū
 est primū in lege: Audi isrl̃ dñs dñs tuus. dñs
 unus ē. Hoc primū ē. Scdm̃ uero simile ē hūc

1
diliges proximum tuum sicut te ipsum. Unum namque
preceptum de prima tabula dixit. quod ad dei
pertinet amorem. Alterum uero de alia tabula quod
ad hominis pertinet dilectionem. *de septem regulis*

Septem et inter ceteras regulas locutionum legimus. xx.
scilicet scripturarum quodam sapientes dixerunt. Pri-
ma regula est de domino et eius corpore. que de uo-
ce aut aduocatum loquitur. atque in unam personam in
caput modo corpus. ostendit. Sicut esayas ait.
Induit me uestimento salutari. quasi sponsum de-
coratum corona. et quasi sponsam ornatum mun-
diciis suis. In una enim persona duplici uocabulo
nominata. et caput idem sponsum. et ecclesiam idem
sponsam manifestauit. Prinde notandum in scrip-
turis quando specialiter caput describitur. quando
et caput. et corpus. et quando ex utroque tran-
seat ad utrumque aut ab altero ad alterum. sicque quod
capiti. quod corpori conueniat. prudens lector
intelligat. Secunda regula est de domini corpore uero
et per uerbum. Sic enim ad omnes loquitur scriptura. ut
et boni redarguantur cum malis. et mali lau-

dentur. cū bonis. sed qd ad quē ptineat
 qui prudēt legerit discet. Tertia regula ē
 de littera et spū idē de lege et grā. Lege p quā
 precepta ad faciēda monem. grā p quā
 ut opem iubem. uel qd lex non tantū hy-
 storice sed etiā spāliter faciēda sit. Quar-
 ta regula ē de spē et grā. p quā pars p totū
 et totum p parte accipitur. uelut si unū pplū
 uel ciuitati loquatur dñs. et tam intelligat
 omnē contingere mundū. Nā licet ad-
 uersus unā ciuitatē babiloniā. p elyam
 pphetā dñs cōminet. tam dū contra eam
 loquitur. transit ad genū despetic. et conuertit
 contra totū mundum sermonē. Certe si nō
 diceret aduersus uniuersū orbem. nō adde-
 ret in frā generalit. Et dispdā omnē terram.
 et uisitabo sup orbē mala. et cetera q fecun-
 tur ad inūtionē mundi ptinentia. unde
 ad iecit. hoc ē consiliū qd cogitauī super
 omnē terrā. et hec ē manus extēta super
 omīs gē. Itē post quā sub psona babilonit

arguit uniuersum mundū. rursum ad ean-
dem quasi de gñe ad spēm reuertit̃ dicens.
que eidē ciuitati specialit̃ contigerit. Ecce ego
suscitabo sup̃ eos medos. Nam regnante bal-
thasar amedis obitenta ē babilonia. Sic et
in hominē egypti. ex persona eidē totū uult
intelligi mundū dicendo. Et concurrere
faciā egyptios aduersus egyptios. regnū ad-
uersus regnū. cū egyptus non multa regna
sed unū habuisse regnū scribit̃. Quinta regu-
la ē de t̃p̃rib; p̃ quā aut pars maxima t̃po-
ris. p̃ partē minorē inducitur. Aut pars mi-
nima t̃poris. p̃ partē maiorē intelligit̃. sic
est de triduo dominice sepulture. dū nec trib;
plenis dieb; ac noctib; iacuerit in sepulchro.
sed tamē aperte totū triduum accipit̃. Vel sicut
illud qđ quadringentos annos p̃dixerat
d̃s filios isrl̃ in egypto seruituros. et sic inde
egressuros quā dñante ioseph egypto do-
minati s̃t. nec statim post quadringentos an-
nos egressi s̃t ut fuerat rep̃missū. sed qua

dringentis triginta pactis ab egypto recesserit.
 Sexta regula est de recapitulatione. Recapitu-
 latio enim est dum res preteritas cause futuris
 miscerentur. Sicut et in genesi dum in sex-
 to die hominem dicit fuisse factum. De novo re-
 capitulat formatum dicit. Formavit dominus deus
 hominem ad imaginem suam. Nec non et ibi exple-
 tis omnibus operibus dum dominus dicit septima die re-
 quiescere. recapitulando subiungit. Iste gene-
 rationes celorum. quando creatus sit. in die
 quo creavit deus celum et terram. et omne vir-
 gultum agri. ante quam oriretur super terram. Men-
 dum enim pluerat dominus deus super terram. et homo
 non erat quod pareret terram. sed fons ascendebat
 de terra irrigans universam superficiem terre. hec
 enim recapitulando in serie narrationis re-
 finitur nectuntur. cum intra sex dies etiam hec
 prima videntur. Septima regula est de diabolo
 et eius corpore. quia sepe dicunt ipsius capiti
 que suo magis conveniant corpori. sepe. vel
 videntur dicta membris. et non nisi capiti con-

8. tēpore magna quadā distributiōe cēsserit :
gruunt. Sicut in esaya ubi dū contra babilo
niā hec ē contra diaboli corpus multa di
xisset sermo ppheticus. Rursus ad caput. id
est ad diabolum oraculi sententiā dēriuat
dict. Quomodo cecidisti de celo lucifer. q. mane
oriebaris: et cetera. *de differētia testamētōrum. xxi.*

Quidā idē non recipiunt uetus testamētū.
p eo qd aliud in tēpore p̄sco. aliud agit
in nouo. n̄ intelligentes qd d̄s qd cuiq. con
gruerit. sic in lege impat nuptias. in euan
glio uirginitatem. In lege oculū. poculo au
ferri. In euanglio altam p̄bere p̄cipienti ma
xillam. Sed illa p̄ tēpore fragili pplō. ista uenit
p̄ secto. utroq. tamen p̄ tēpore sua queq. conue
nientiā cōmodus. et tam p̄tā mutatione
non ē d̄s credendus mutabilis. sed potius
in d̄s admirabilis p̄dicendus ē. q̄a manens
in cōmutabilis. qd cuiq. ut dixim tēpori
cōmodū fuit. magna cū distributiōe con
cessit. Sub ueteri testamēto minoris culpe
erant peccata. q̄a in eo n̄ ipsa ueritas sed

umbra ueritatis ad erat. Nā in testamēto nouo p̄ceptis aliorib; manifesta facta. quedam que in illo pp̄lo umbre ueritatis deseruiant. deferenda nob; p̄cipiunt. Illuc enī fornicatio et retributio iniurie p̄missa sūt. nec nocebant. in testamēto aut nouo. graui animi ad uersione dānunt. si admittantur. *De symbolo et oratione. xxxii.*

Fidei symbolū et dñica oratio. p̄ tota lege paruulis eccl̄e. ad celoz regna sufficit capescenda. q̄a om̄is latitudo scripturaru in eadē oratione dñica et symboli breuitate concludit. Vnde et p̄pheta esayas dicit. ab breuiatione audiui ad nō dō exercitū sup̄ uniuersā terrā. Attendite et audite eloquium meū. sed hęc abbreviatio aut illud intelligit q̄d dñs dicit. Omne legē et pp̄lus induob; p̄ceptis dilectionis dī et p̄ximi pendere. aut ppt̄ ipsā orationē dñicā. ut symboli breuitatē. in q̄b; ut p̄dictū ē omne scripturarū coartari cernim; latitudinē.

Solam eccliam catholicam de luptismo communicatione
 habere baptismum ad salutem. zacharias xxiii.
 propheta testatur. In die inquit illa erit fons pa-
 tens domus david. et habitantibus in ierusalem
 in ablucione peccatorum et in struere. Domus
 quippe david. et ierusalem. christi ecclesia est. in qua
 manat fons in ablucione peccatorum. Here-
 tici autem id solum imaginaria ostentatione
 faciunt. idemque illis baptismum non ad remis-
 sionem peccatorum sed ad supplitiu testimoniu
 um datur. Pro solo peccato originali luunt
 in inferno nup nati infantiuli penas. si reno-
 uati per lauacrum non fuerint. Pro inde cum
 causa nup natus datur infans sine regene-
 ratione. quia originis noxietate puniunt. Cur par-
 uuli peccato originali carentes per bap-
 tismum. et necdum proprium habentes delictum.
 abestis penisque cetis laniantur. Hec ergo causa
 est. baptismum a pena eterna. non a presentis uite
 supplitio liberat. Quod si a pena presentis homi-
 nes liberarent per baptismum. ipsum putarent

baptismi p̄miū non illud cōmū. Ergo soluto re-
atu peccati. manet tam̄ quedā tēporalis p̄u.
ut illa uita feruentius req̄r̄. quę erit ap̄en̄s
om̄ib; aliena Nullus negat fidelium etiā post
baptismū qđ peccata deleuīt. Cotidie quam-
diu in isto sc̄to sum̄. ad dñm nos debere coniti.
qđ quā uis sine intermissione sit cotidie
agendū. nūquā sufficiet fecisse. Qui in mā-
nib; uteris sunt. idō cū matre baptizari n̄ pos-
sunt. qm̄ quātus adhuc scđm adam nonē.
renasci scđm xp̄m non potest. Neq; enī dici
regene ratio in cū. inquem generatio non pre-
cessit potest. Qui scelerate uiuunt in ecclā et
communicare non desinūt. putantes sc̄tali
communione mundari. discant nichil ad emun-
dationē p̄ficere sibi. dicente p̄ph̄a. Quid ē qđ
dilectus m̄s in domo nr̄a fecit scelera multa.
numqđ carnes sc̄e auferent ate malicias tuas.
Et ap̄ls. P̄bet inqđ se homo. et sic ^{de} pane illo
edat. et decalice bibat. *De martirio. c. viii.*

Nota **O** ei seruius ad uersitute ulla non frangitur.

1
sed pueritatis defensione^{ult} se certamini offert.
nec u^o quā pueritate diffidit. Sepe ex discipulis
ad martyriū eligunt. q^{uod} suos doctores ad coro
nam pcedant. et q^{uod} ordine postremi. fiant
non nūquā incertamine primi. Vir scs ultro
se in agone p certamine debet offerre iusti
cie. sed tam sūagonis fructū uidet uberrimū.
non debet declinare laboris piculū. Qd si
maior ē labor quā animarū lucrū. declinan
dus ē labor quē minimū comitat augmētū.
Vtrūq^{ue} enī fecit ap^{osto}ls. qui et periculis se ul
tro dedit. ubi maximū anime lucrū uidit
et sapient^{er} se piculo abstulit. in quo potiore
labore quā lucrū ē. p^{er} spexit. Vltro se paulus
apud ephesū piculis obtulit. q^{uia} potio rem
piculo lucrū uidit. Damasco aut idō picu
lo subtrahit semetipsum. q^{uia} nullū piculi ip
sius arbitratus ē fructū. Disce quomodo se ad
martyrium offerat. quisq^{ue} ultro uel quom
iuxta sententiā dī cingat^{ur} ab alio. et quo non
uult ipse ducit^{ur}. nisi qd et p^{ro}p^{ter} glām futū

de certamine iustus gaudet. et propter passionis uiolentiam refugit subire quod dolet. Accipe exemplum ad eundem sub trepidatione martyri de usu bellandi. in quo exercitatur quisque in proelio. et paucitatem certam ingreditur. et per timorem cunctatione mouetur. Item accipe exemplum martyri de reparatione humani corporis ad salutem. dum quisque et de spe reparationis gaudet. et de incisionibus seu amarissimis pocu-

Elis meret. *De sanctorum miraculis. c. v.*
Et si apostolis uirtus data est signorum propter fidem gentium nutriendam. ecclesie tamen data est uirtus operum propter eandem fidem ornandam. sed tamen in ipsis apostolis plus erat mirabilis uirtus operum. quam uirtus signorum. Ita nec et in ecclesia plus est bene uiuere. quam signa facere. Quod nec ecclesia non ea miracula faciat que sub apostolis faciebantur. ea causa est. quia tunc oportebat mundum miraculis credere. nec uero iam credentem oportet boni operibus coruscant. Nam ideo tunc signa faciebantur exterius. ut interius fides roboraretur.

lam infide miracula quicūq; requirit. uanā
glām ut laudet querit. Scriptū ē enī. Lingue
in signū sūt non fidelib; sed infidelib;. Ecce signū
non ē fidelib; necessariū quā crediderūt. sed in
fidelibus ut conuertant. Nam paulus p non
credentiū infidelitate patrē publi deī.
firmitate febrīū. uirtutib; curat. In firman
tē uero timotheū fidelem. non oratione sed
medicinalitē temptat. ut noueris miracula
p inertiulis. non p fidelib; fieri. Ante quā
antixps appareat. uirtutes ab ecclā et signa
cessabunt. quatenus eā quasi abiectiore pse
quitur audatius. Ob hanc utilitatē cessabūt
sub antixps ab ecclā miracula et uirtutes.
ut p hoc scōz claret patientia. et repboz
quī scandalizabunt leuitas ostendat. et p
sequentiū audacia ferocior efficiat. *De antixpo*

Omnis q scdm p fessionis et ei signis. xixvi.
sue normā aut n uiuit. aut alit docet.
antixps ē. Pleriq; aut antixpi tpra non
uisari sūt. et tam in mēbris antixpi inue

niendi fit. Ante quā ueniat anti xpc. mul
 ta ei mēbra pcesserūt. et prout actionis me
 rito caput propriū puenert. scdm apli sen
 tentiā qm iniquitatis misteriu operari illū
 affirmat. et iā ante quā reuelct. Magnitu
 do signor fiet sub anti xpo. ut electi si fieri
 potest in errore mittentur. Ergo ibi in errore
 titubationis admodicū p multitudine pdigior.
 Non tam deiciendi fit a stabilitate sua terro
 impulsu atq signor. unde ideo ponit si fi
 eri potest. q electi pire n possit. sed cito res
 pscientes cordis errorem religionē cohercebt.
 scientes pdictū cāuio eē. ut dū hoc fecerint
 aduersari. n conturbent. scī. Tam mira fac
 turus signa et pdigia dū uenerit anti xpc.
 ut etiā electis qddam cordi gignat scrupulū.
 qd tam cito exuper in illis ratio p quā scient
 indeceptione typhor. et electorū pbatōne
 cadō fieri pdigia. In quo tpre perpatientia
 glōsi erūt scī. non p miracula sicut marty
 res fuerūt priores. Iul et psecutores enī sustinē

o' mnt. t. sed
 si electi. qm
 sunt i errore

bunt et fatientes p̄digia. p̄inde et durius bellum sustinebūt. q̄ n̄ solum contra p̄sequentes sed etiā contra miraculis coruscantes dimicaturū sūt. Grauius sub antixpi t̄p̄rib; etiā eccl̄a deserviet s̄nagoga. quā in ipso aduentu saluatoris xp̄ianos ē p̄secuta. Dū in martyres diabolus iam exercuerit magnā crudelitātē et ligatus. crudelior tam̄ erit soluendus. Nā et sic tanta ligatus facere potuit. quanta solutus faciet: Quanto p̄pinquus finē mundi diabolus uidet. tanto crudelius p̄secutiones exercet. ut q̄ se continuo damnandū conspicit. socios sibi multiplicet cū q̄bus gehenne ignib; addicat. Quanto breue temp̄ uidet sibi instare diabolus ut dānet. tanto in magna p̄secutionis ira mouet. diuina iustitia p̄mittente ut glorificent iusti. sordident iniqui. et diabolo durior crescat damnationis sententia.

In resurrectione. xxxvii.
 Inchoatio pacis scōr̄ ē in hac uita. n̄ p̄fectio.
 Et aut̄ eū plenitudo pacis dū ad dī contē

plationē absorta^p carnis infirmitate conua-
 luerit, resurrectio mortuorū. ut apls ait. inui-
 rum pfectū. in mēsurā etatis plenitudinis xpi
 futura ē. In etate scilicet iuuentutis que pfecta
 non indiget. et absq; inclinatione defect.
 in perfectione ex utraq; parte et plena ē etis
 busta. Quā uis nē filiorū dī nōc omīs fideles
 uocent. tamen ex eo qd hanc seruitutē corrup-
 tionis patiunt. ad huc iugo seruitutis ad vic-
 tisunt. accepturi plenā filiorū. nō libertatē.
 dū corruptibile hoc induerit in corrupti-
 nē. Nē deus per speculū agnoscat. in futuro
 aut qd qd electus facie ad faciem p̄stabitur.
 ut ipsam sp̄ciem contēplet. quā nē p specu-
 lum uidere conatur. In hac uita electorū nu-
 merum ad dextram p̄tinentiū et reprobū. q
 ad sinistra iturist. gloriā dī compleri. in
 fine aut scilicet zīaniam a fructu disiungit.
 v̄diciū diem nouit xpc. **De iudicio.** et v̄m
 sed in euāglio dicere et scire discipulos noluit.
 Nam dū dicit idem dñs p. p̄ham. I ē solatio
 diē

incorde meo. indicat se n̄ nescire sed nolle
indicare. De domo dī sicut scriptū est incipit
iudicium. Quando cietī id ē dom' dī hic pfla
gella iudicant. impij uero illuc ad dānationē
iudicandi sūt. Unde sequitur. Si aut' primū a nob.
q̄s finis est: q̄ n̄ credidert. Ad districti exam
iudicis nec iustitia iusti secuta ē. nisi pietate
diuina. ut et ipsa iustitia qua q̄sq. iustus ē.
deo iustificante iustificet. Alioquin ap' o
m̄ et ipsa peccatū ē. Inde est qd' ait iob. in
nocentē et impiū ipse consumit. Consumit
q̄ppe adō innoxius quando ipsa innocen
tia ligdius requisita. et diuine innocentie cō
parata nichil efficit. nisi et ibi diuine uir
pietate hō iustificet. Consumit aut' adō im
pius quando examinis diuini subleuante re
quiritur. ei q̄ detecta impietas iudicis con
natur. Consumit innoxius et impius sine al
fioe carnis. non perā damnationis. A
pariter et inductus morib'is. sed nec
nis non perā damnationis. Om̄s cō per
gunt ad unum locū dū morte corporalē

interit et iustus et impius reuertunt. Retributio
 aut dissimilis sicuti peunde salomone dicitur. Quis
 plus habet sapiens abstituto. nisi quod illuc pergit
 ubi uita est. Ergo omnes intra pariter redeunt. nisi
 ubi uita est. non pariter pergit. Geminum est diuinum
 iudicium. unum quo et hic iudicant homines et
 in futuro. alterum. quod propterea hic iudicant ne illuc
 iudicentur. Idcirco quibusdam ad purgationem
 temporalis. perficit pena. quibusdam uero hic incho
 at damnatio. et illuc perfecta sperant peritio. In
 iudicio autem. reperi humanitatem. christi in qua iu
 dicatus est uidebunt ut delectant. diuinitatem uero
 eius non uidebunt ne gaudeant. Quibus enim di
 uinitas ostenditur. utique ad gaudium demonstrat.
 sed diuersitate conscientiarum. et multis apparebit
 in iudicio. christe electis. et terribilis reprobis. Nam
 qualem quisque conscientiam tulerit. talem et iu
 dicem habebit. ut nunc in sua tranquila
 te. christo. illis solis terribilis appareat. quos est
 scientia in malis accusat. Huc sunt differentie
 uel ordines hominum in iudicio. hoc est

1
electorum et reproborum. quam diuiduntur in
quattuor. Pfectoꝝ ordo unus ē. q̄cū dñs iu
dicat. et alios q̄ iudicat: utriq̄ tam cū xp̄o re
gnabunt. Similit̄ ordo reproboꝝ partitur indu
obus dū hī q̄ intra se tam sunt mali iudican
dī sunt et damnandī. Qui uero extra eccl̄am
inueniendī sunt. n̄ sūt iudicandi sed tantū dam
nandī. Primus iq̄ ordo eorum q̄ iudicant̄ et p
eunt. obponit̄ illi ordini bonoꝝ. de quo sūt qui
iudicantur et regnant. Sc̄s ordo oꝝ q̄ n̄ iudi
cantur et p̄eunt. opponitur illi ordini p̄fectoꝝ
in quo sunt hī q̄ non iudicantur et regnant.
Tertius ordo eoz qui iudicant̄ et regnant. illi
ordini ē contrariū de quo sūt q̄ iudicantur
et p̄eunt. Quartus ordo eoz q̄ non iudicant̄
et regnant. opponit̄ illi contrario ordini. in
quo illi sūt q̄ non iudicant̄ et p̄eunt. Gemina
punitur sententia impius. dum aut hic p̄ suis
meritis mentis cecitate p̄cutitur ne ueritatem
uideat. aut dū in fine damnabit̄ ut debitas
penas exsoluat. *De gelicina. xxviii.*

Oplex pena damnatorum est in gehenna. quorum
 et mente urit tristitia. et corpus flamma.
 iuxta uicissitudine: ut quante tractauerit quod
 perfecit corpore. simul et animo puniantur
 et corpore. Ignem gehenne ad aliquid lumen habere
 ad aliquid non habere. hoc est lumen habere ad con-
 solationem. ne uideant unde gaudeant. Apta fit
 comparatio decemino trium puerorum. ad exem-
 plum ignis gehenne. Nam sicut ille ignis non
 arsit ad trium puerorum supplicium. et arsit ad
 comburenda ligamenta uinculorum. ita ignis ge-
 henne. et lucebit miseris ad augmentum penarum.
 ut uideant unde doleant. et non lucebit ad con-
 solationem ne uideant unde gaudeant. Inter
 huius uite et future infelicitatis miseriam.
 multa discretio est. Illuc enim et miseria est propter
 cruciationem dolorum. et tenebre propter lucis ad-
 uersionem. quorum unum in hac uita id est mise-
 ria est. aliud non. in inferno autem utrumque est.
Sicut fasciculi lignorum de penis impiorum. pro
 ad combustionem de similibus colligantur. ita

in iudicii diem similes culpe reos suis simili-
bus iungere. ut eos equa pena constringat
quasi infasciculū. quos actio. similes facit in
malū. Sicut unus quisque secundum futurum iudicium per
quantitatem uirtutum glorificabitur. ita et unus
quisque impius per quantitatem facinorae conde-
mnabitur. Nec erit in supplicio futurus di-
uinationis ordo. sed iuxta qualitatem criminum
discretio erit penarum. Propheta firmante. De
carere quoque suorum suppliciis. addit etiam penam
defunctis. Sicut apud inferos deduxit ser-
mo predicat euangelicus. sicut per augenda iude-
supplicia dicit etiam psalmus. Comoti amo-
ueant filii eius et iudicent. Impii ex hoc duri
in iudicio puniendi sunt mentis dolore. ex
quo uisuri sunt uisus glorie beatitudinem meru-
isse. Cunctis uidentibus. est precipitatus diabo-
lus. quando sub aspectu omnium bonorum
angelorum et hominum cum eis quod ex parte eius erant
in igne eterno mittendus est. Dum sublatum
fuerit diabolus ut damnetur. multi electi

qui incorpore sūt inueniendi dñō ad iudiciū
 ueniente metu concutiendi sūt. Videntes ta
 u sententia impiū ēē puniū. quo t̄iore pur
 gandi sūt. quāsi quid eis ex corpore adhuc pec
 cati remanserit. metu ipso quo diaboliū dam
 nari conspiciunt purgabunt. hinc est qd̄ ait
 iob. Cū sublatu fuerit timebunt angli. et ex
 territi purgabunt. Multos posse perire ex eis
 indie iudicii. quē electi ē uident et scī. Vo
 cente pphā. vocabit dñs iudiciū ad ignem.
 et deuorabit babyssū multā. et comedet par
 tē domus. Pars q̄ppe dom̄ deuorabit. q̄ illos
 etiā infernus absorbebit. quē in celestibus
 preceptis gl̄a tur. De q̄ et dñs dicit. Mul
 ti dicunt michi in illa die dñe. dñe. non re
 in nomine tuo pphauim. et in tuo nomine
 demonia eiecimus. et uirtutes multas feci
 mus: Tunc confiteber illis. quia nūquā
 noui uos. discedite a me oparii iniquitatū.

Nescio qui estis. *De gl̄a scōr. xxxi.*
 Non faciet infuturū cor miserū iustū. con

passio. damnatorum: et condolendi affectio. ubi
tantum erit sanctorum de dei contemplatione gaudium.
ut tristitie nullus tribuat introitus. Sicut co
puratus color candidus nigro colori. fit pulchri
or. ita et sanctorum reges comparata damnationi
malorum. gloriosior erit. Sicut iustitia iniustitie.
sic uirtus uicio. Crescit ergo sanctorum gloria. dum debita
damnantur impii pena. Post resurrectionem sanctis
in carne promissa est celorum ascensio. dicente
ad patrem christo. Volo ut ubi ego sum. et illi sint
mecum. Si enim membra capitis sum. et unus
in se et in nobis est christus. utique ubi ascendit ipse.
et nos ascensuri sumus.

Explicit liber primus.

i De sapientia.	viii De primordiis conuersorum.
ii De fide.	ix De conflictu conuersorum.
iii De caritate.	x De remissa conuersione.
iiii De spe.	xi De exemplis sanctorum.
v De gratia.	xii De conuictione cordis.
vi De predestinatione.	xiii De confessione peccatorum.
vii De conuersis.	xiiii De penitentia.

- .xiii **D**e despatioe peccatoꝝ.
 .xiiii **D**e his q̄ ad d̄o deserunt.
 .xv **D**e hi q̄ ad delictū post
 lacrimas reitunt.
 .xvi **D**e peccato.
 .xvii **D**e leuiorib' culpis.
 .xviii **D**e grauiorib' peccatis.
 .xviii **D**e manifestis et occul-
 tis peccatis.
 .xx **D**e amore peccandi.
 .xxi **D**e peccandi necessitate.
 .xxii **D**e peccandi cōsuetudine.
 .xxiii **D**e peccati recordatione.
 .xxiiii **D**e cogitatione.
 .xxv **D**e conscientia.
 .xxvi **D**e intentione intis.
 .xxvii **D**e sensib' carnis.
 .xxviii **D**e sermone.
 .xxviii **D**e m̄tatio.
 .xxx **D**e iuramento.
 .xxxi **D**e uitis.
- .i **D**e ex uicis uicia.
 .ii **D**e ex uicis uirtutib' uirtutes orant.
 .iii **D**e male usis uirtutib'.
 .iiii **D**e simulatis uirtutib'.
 .v **D**e appetitu uirtutū.
 .vi **D**e pugna uirtutū ad uicia
 uersus uicia.
 .vii **D**e superbia.
 .viii **D**e luxuria.
 .ix **D**e continentia.
 .x **D**e cupiditate.
 .xi **D**e gula.
 .xii **D**e ebrietate.
 .xiii **D**e abstinentia sine ieiunio.

Omnis qui secundum deum sapiens est. beatus est.
 Beata uita cognitio diuinitatis est.
 Cognitio diuinitatis uirtus boni
 operis. uirtus boni operis. fructus
 eternitatis est. Qui secundum seculum sapiens est. secundum
 deum stultus est. Unde et populus. Stultus inquit
 factus est omnis homo a scientia. Primum est sci
 entie studium que rerum deum. de inde hone
 statem uite cum innocentie opere. Nullus sapi
 entiam dei plene recipit. nisi quod se ab omni
 abstrahere actionum cura contendit. Unde
 et scriptum est. Sapientiam scribe in tempore oculi.
 et qui minoratur actu. ipse precipiet ea. Non parue
 intelligentie arte puenisse. qui scit secreta
 dei se penetrare non posse. Tunc autem recte
 deum cognoscimus. quando cum perfecte scire nos
 denegamus. Interdum quedam nescire conuenit.
 Nullus autem in culpa maior est. quam ille qui deum
 nescit. Inuestigatione ueri multorum est querere.
 sed paucorum est inuenire. Ea autem que supra
 hominis intelligentiam sunt. scrutanda non sunt.

Quicquid supra hominis intellectum est scrutandum
 non est. consilio aut diuino seruandum est. ut
 hoc credat esse iustitia. quod diuine placuerit vo-
 luntati. Non enim poterit iniustum esse. quod iusto
 complacet iudici. Omnis sententia ex scientia
 et opinione consistit. melior est aut ex scientia
 ueniens. quam ex opinione sententia. Nam illa
 uera est. ista dubia. Ad maioris culpe cumulū
 pertinet. scire quicquid quod sequi debeat. et sequi
 nolle quod sciat. Vnde et dominus. Seruus inquit sciens
 uoluntatem domini sui et non faciens digne plagis
 uapulabit multis. Et iacobus. Scienti inquit
 bonum et non facienti peccatum est. Simplici-
 tatem cum ignauia uocari stultitiam. simplicitatem
 uero cum prudentia uocari sapientiam. Utile
 est multa scire. et recte uiuere. quod si utrumque
 non ualemus. melius ut bene uiuendi studiū.
 quam multa sciendi sequamur. Non pertinere
 ad beatitudinem consequendam scientiam rerum.
 nec esse beatū multa scire sed esse magnū bea-
 te uiuere. Nichil potuisse hominem scire pri-

dentiam cum ignorantia dei. et nichil ob eē sci-
entibus dñm ignorantia mundi. Perfete autē scit.
quidm prius et ista n̄ p se sed p deo scit. Nichil ob
esse cuiquā si p simplicitatē aliqua delectantē
indigne sentiat. dū m̄ de dō uera p nuntiet.
Nam quā uis de incorporeis corporisq. naturis
nequeat qsq. disputare. beatū tam illū facit ui-
ta recta cum fide. *De fide. 11.*

Non posse ad uerā beatitudinē puenire. nisi
per fidē. beatū autē eē q et recte credendo be-
ne uiuit. et bene uiuendo fidē rectā custodit.
Dō si credit. merito inuocat et querit. Ac p hoc itē
perfecte laudatur. quando et credit. Non tantū
id credendū est. quod sensu carnis dinoscimus.
sed magis etiā qd intellectu m̄tis conspiciū.
id est deum. Sine fide nemo potest placere dō.
omē enī qd non ē ex fide peccatū est. fides nequa
quam ui extorquet. sed ratione atq. exemplis
sua detur. qb. autē exigit uiolent. pseuerare
in eis non potest. Exemplo ut ait qdā nouelle
arboris. cuius si qsq. cacum uiolent impserit.

denuo dum laxatur in id qd fuerat confestim
 reuertitur. Sicut homo libero arbitrio conditus
 sua sponte diuertit ad dō. ita exppria mētis con
 uersione credendo recurrit ad dñm. et ut libtas
 agnoscat arbitriū pppriam uoluntatē. et be
 neficiū grē p acceptā fidei ueritatē. In corde
 respicit dñs fidem ubi se non possit hoies excu
 sare. qore simulant ueritatis p fessionē. et cer
 de retentant erroris impietatē. Sicut nichil
 pficit fides que ore retinet et corde n̄ credit.
 ita nichil p futura fides que corde tenet sicut
 non p feratur. De tali enī fide ppha ita quosdā
 ob iungat diēs. Perit fides. ablata ē de ore
 eorum. Fides enim que corde credit. confes
 sione oris ad salutē pferit. Vacuā ē sine ope
 ribus fidem. et frustra sibi desola fide blan
 ditur. q bonis operib; n̄ ornat. Qui crucem
 portat. debet mundo et mori. Nam ferre
 crucem mortificare se ipsum ē. ferre et non
 mori simulatio hypocritarū ē. Qui pfidem
 cognitionē dei habent. et opib; obsecrant.

exemplū balaā secunt qcadens opere : pertus
oculos habuit p contemplationis fidem. Car
nales fidem non pūratte animi. sed p cono
do dñi querit temporali. Vnde et dñs dicit.
Queritis me non q̄ uidistis signa. sed quia
manducaſtis de panibz. Xpiānus malus dū
scdm euangliū doctrinā non uiuit. etiā ipsa
fidem quā uerbo colit. oborta tēptatione
facile p dīt. Multi fide tantū xpiani sūt. ope
uero a xpiana doctrina dissentiunt. Multi
quoq̄ fidē xpi ex corde non amant. sed hu
mano t̄rore eandem p hypocrisin tenere si
mulant. et q̄ eē non possit apte mali p̄rore.
sicut noscuntur boni. Amatores mundi pu
gnant aliquando p fide. et aliis qdē p̄ficiunt.
ipsi uero amore t̄reno implicati celestia n̄
requirunt. sed uerbo tantū fidē defendunt.
Quidā p fide etiā hereticos inſecunt. sed p
arrogantiā eos q̄ intra eccliam sūt contēpnuunt.
Auersaries qdem fidē confutant p infidelita
te. sed fideles p̄munt fasce supbie. *de curat. cap. m.*

Quam uis non nulli fide atq. operibz scis ui
 deant eē participes. tam qā priuunt aca
 ritate fratne dilectionis. nullū habent increm
 tum uirtutis. Nam sicut ait apls. si tradidero
 corpus meū ut ardeā. caritatē non habuero
 nichil michi pdest. Sine amore caritatis qui
 uis quisq. recte credat. ad beatitudinē pueni
 re non potest. qā tanta ē caritatis uirtus. ut
 etiam pphetia et mātūria sine illa nichil eē
 credantur. Nullū pmiū caritati pensat. Caritas
 enim uirtutū omniū optinet principatū.
 Vnde et uinculū pfectionis caritas ab aplo
 docetur. eo qd uniuerse uirtutes ei uinculo re
 ligent. Dilectio dī morti cōparat. dicente salemo
 ne. Valida ē ut mors dilectio. Idcirco quia sic
 mors uiolentē separat animā a corpore. ita et
 dilectio dei uiolentē segregat hominē a munda
 no et carnali amore. Qui dei pcepta contēpnit.
 dīm non diligit. Neq. enī regem diligim. si odio
 leges ei habemus. Tenenda ē cū scis uiris uni
 tas caritatis. et quan to se qsq. sub trahit munde.

na
 ta

11
tanto opus est ut se ad societ bonorū consortio.
Caritas in dilectione dī et pximi constat. Ser-
uat aut in dilectionē dei q̄a caritate n̄ diui-
ditur pximi. Quia fratna caritate se cernitur
adiuine caritatis participatione priuat. Nec po-
terit dīm diligere. q̄noscitur in pximi dilectio-
ne errare. Xpc d̄s ē et homo. totū ergo xp̄m n̄
diligat q̄ominē odit. Bonorū discretionis ē n̄
odire p̄sonas sed culpas. et recte dicta. p̄ falsis
non spernere sed p̄bare. Qui in p̄fectis in dei
amore. sepe se auitis separare dis ponunt. sed
pondere uitiorū grauari. rursus ad uia que optat

Q relinquare reuoluntur. *Despe. 1111.*
Quimale agere non desistunt. uia spe indul-
gentiam de dī pietate req̄r̄. quā recte quere-
rent si ab actione praua cessarent. Otenendū
ualde est ut neq̄ persp̄e uenit quā p̄mittit p̄
seuerant peccem. neq̄ q̄a iuste peccata distin-
git ueniā despem. sed utroq̄ p̄iculo euitato.
et mala declinem. et de pietate. dī ueniā spere-
mus. Om̄s q̄ppe iustus spe et formidine nitet.

quia nunc illum ad gaudiū spes erigit. nē

Iad formidīnē tīor gehenne ad dicit.

Interdū peccantib; nobis sua d's **De grā cap. v.**

dona non retrahit. ut ad spē diuine ppitiationis mens humana consurgat. Nam nō potest conuersū spnere. quē peccantē suis beneficiis puocat ad se redire. Confessionē hominis non ēē humane uirtutis. nā si confessionē boni opis nō innobis d's opat. cur p pphā dicitur. confessio et magnificentia opus ei. Ab illo enī nobis omīa bona grā p uenient donant. Nā nichil boni opis dedim. p qd' confessionē fidei accipe merem. Pfectus hoīs. donū dei ē. nec ase potest qsqūa. sed ad nō corrigi. Non enī qe quā boni habet. p priū homo. cuius uia non ē ei. Testante pphā. Scio dñe qā non ē in hoīe uia ei. nec uiri est ut ambulet et dirigat gressus suos. Sciant libi arbitrii defensores nichil posse in bonū suū preualere uirtutē. nisi diuine grē substentent iuuamine. Vnde et pphā dñs dicit.

Perditio tua isrl. tantū in me auxiliū tuū.
Quasi diceret ut pereas tuo merito et salue-
ris meo auxilio. hominis meritū supnam
grām non ut ueniat inuenit. sed post quā
uenerit ad ^{ali.} quā intē. ueniens facit in ea me-
ritum qđ remuneret. qđ solū inuenerat qđ
puniret. Quid enī ex se ille latro meruit.
qui de faucib; crucē ascendit. de cruce pa-
radisum adiit. Reus qđem ille et fraterno
sanguine uenit cruentus. sed diuina grā
cruce mutat. Sciendū qđ et nrā sit iustitia
in his que recte agim. et dī grā eo qđ eā me-
ream. Hec enī et dantis dī et accipientis est
hoīs. sicut et panē nrām dicim. quē tamen
accipere adō postulam. Spālis grā non om-
nib; distribuit. sed tantū m̄ electis donat.
Non enī oīum fides est. quā licet et si pluri-
mi suscipiunt. opus tam fidei n̄ conserunt.
In diuisione donoz diuersi p̄cipiunt diuīsa
dei munera. non tam concedunt omībus
omnia. ut sit p̄humilitatis studio qđ alt

Lj

admiretur in altero. Nam qđ in ezechiele ani
malium al e alia ad altera pcutiunt. uirtutes
designant scōz mutuo sese affectu puocan
tium. atq; alio exemplo inuicē sese erudi
entium. Munera grāz. alio ista. alio uero do
nant illa. nec datur ita habere uni. ut
nege t alii. Posse fieri non ē dubium. ut hii quos
quidā uirtutū excellentia ante cedit. dei
repentina puenti grā eos dē cōpendio sci
tatis pueniant. et dū sint conuersione posse
mi. subito efficiunt uirtutis culmine primi.
Dum qsq; aliqd donū accepit. non appetat
amplius quā qđ meruit. ne dū alterius
mēbri officiū arripere tēptat. id qđ meruit
pdat. Cont̄bat enī corporis ordinē totum.
qui n̄ suo contentus officio surripit t alienū.
Mali dona id ē ad damnationē accipiunt. qā
illī n̄ ad dī laudem sed ad suā uanitatem
utunt. Boni male utuntur. qā ea que ad dō
illis donata sūt in malos usus assumunt. sicut
in genū. ita et cetera dī dona. Multa dī dona

gaudemus. que nos ab eo precepisse cognoscimus.
Nam quod sapientes sumus quod diuites quod potentes
existimus. non alterius sed potius diuina munere
sumus. Vtamen ergo optime diuina beneficia.
quatenus et dominum non peniteat dedisse. et nobis
accepisse sit utile. Aufere deus deus homini do-
num aliquod. quod homo non habuit. id est quod ac-
cipe non meruit. Sic et obdurare deus deus hominem
non est faciendo duriciam. sed non auferendo eam
quam sibi ipse nutriuit. Non autem et obcecitate
dicitur quosdam deus. non ut in eis eandem ipse
cecitate faciat. sed quod per eorum inutilibus meritis.
cecitate eorum ab eis ipse non auferat. Plerisque
dei dona dantur. per seuerantiam uero doni non dantur.
et inde est quod quidam principia habent conu-
sionis bona. sine uero malo clauduntur.
flecti uero accipiunt et conuersionis donum.
accipiunt et per seuerantiam doni. Ea igitur causa est
quod quidam et bene incipiunt et bene finiunt.

Gemina est predestinatio de predestinatione. vi.
siue electorum ad regem. siue reproborum ad mor-

tem. Vtraque diuino agitur iudicio. ut sepe electos
supra et interiora seque faciat. semperque reprobos
ut infima et exteriora delectent. deserendo permittit.
Sicut ignorat homo terminum
lucis et tenebrarum. uel utriusque rei quod finis sit.
ita plenus nescit. quod ante suum finem luce iu-
sticie perueniat. uel quod peccatorum tenebris usque
in suum terminum obscuret. aut quod post lap-
sum tenebrarum conuersus resurgat ad lucem.
Cuncta hec deo patent. homini uero latent. Quam-
uis iustorum conuersatio in hac uita probabilis sit.
incertum tamen hominibus esse ad quem sint finem predesti-
nati. sed omnia reservari futuro examini. Om-
nis dispensatio est superne distributionis. per quam
hic iustus amplius iustificatur. impius ampli-
sordidatur. Malus ad bonum aliquando conuer-
titur. bonus ad malum aliquando reflectitur.
Vult quod esse bonus et non ualet. uult esse alius ma-
lus. et non permittitur interire. Datur ei qui uult esse
bonus. alius nec uult nec datur ei ut sit bonus.
Iste nascitur in errore et moritur. ille in bono

quod cepit usq; in finem p̄durat. Tandiu
 iste stat. quo usq; cadat. ille diu male uiuen-
 do in fine saluatur. respectusq; conuertit̃.
 Vult p̄d eē in bono iustus nec p̄ualet. uult
 nocere malus et ualet. Iste uult dō uacare
 et sc̄lo impeditur. ille negotiis implicari
 cupit. nec p̄ficit. Vn̄atur malus bono. bon⁹
 damnat̃ p̄impio impius honorat̃ p̄iusto.
 et in hac tanta obscuritate n̄ ualet homo di-
 uinam p̄scrutari dispensationē. et occultum
 predestinationis p̄pendere ordinē. *De cōsis.*

Inam inchoantib; p̄miū p̄mittit̃. sed *vii.*
 p̄seuerantib; datur. Sicut scriptū ē. Qui
 p̄seuerauerit usq; in finē. hic saluus erit. Iē
 enī placet dō nr̄a conuersio. quando bo-
 num qd̄ inchoam⁹ p̄seueranti fine cōplem⁹.
 Nam sic scriptū est. uē his q; su-
 stinentiam p̄diderūt. id ē opus bonū non cōsumauerūt.
 Indulgentia peccatorū sciendū ubi. quādo.
 uel qualib; datur. ubi q̄ppe nisi in tra eccl̄a
 catholicā. Quando. nisi ante uenturi exit̃

diem: Quia ecce nunc tempus acceptabile ecce
 nunc dies salutis. Qualibus nisi conuersis: qui
 per humilitatem ad paruulorum transeunt imitati-
 onem. de quibus dicitur: talium est regnum celorum. Nemo
 perpendere potest quanti sit ponderis iniusti-
 tia. uel quanti fulgoris radio iustitia clareat.
 nisi qui prius toto mentis adnifu conuertitur
 ad dominum. quatinus ipso lumine quo illustratur.
 et suam seditatem agnoscat. et lumen quod cetero
 corde nuntuebatur intelligat. Tunc autem in-
 attingibile intelligi possit iustitia. dum ea quisque
 seque conuersus tenuerit. quia lux non intelli-
 gitur. nisi cum uidetur. Iudicium quod in hominum
 potestate consistit. conuersionis est gratia. per quam
 nos metipsos iudicamus. quando flemus mala
 nostra puniri. et bono quod ex deo nobis est solidum
 in heremus. Tripartitum de scribitur esse uniuscuiusque
 conuersi. perfectum. id est primum corrigendi a malo.
 Secundum faciendi bonum. tertium consequendi bo-
 ni operis premium. Nam quod ait propheta. solue fa-
 sciculos deprimitis. mali est emendatio. quod uero

ad ierit. frange esurienti panē tuū. operis bo
nū ē actio. In eo uero qđ sub iungit. tē erūpet
matutinū lūm tuū. operis bonū ē retributio.
frigo non p̄ficit facere bonū. nisi correctum
fuerit malū. nec poterit q̄squā ad contēpla
tionem dī p̄ficere. nisi se prius in bonis stu
duerit actib; exercere Multis modis terret
d̄s homines. ut uel sero conuertant̄. atq; ex
inde magis erubescant qđ tam diu expecta
ti sūt ut redirent. Nā nunc minus. nē plagis.
nē reuelationib; quosdā concutit. ut quolun
tate conuerti despitiunt. cōmoti terroribus
corrigan̄. Pleriq; ex sola m̄tis deuotione cō
uertuntur ad d̄m. non nulli uō coacti pla
gis conuertunt̄ q̄ ex deuotione n̄ conuer
tebant̄. iuxta capitulū psalini dicentis.
Infre nō et chamo maxillas eorū constringe.
q̄ non p̄ximant ad te. Pleriq; aut̄ dū deuo
tione non cōuertunt̄. plage stimulis ferūn
tur. q̄ tam̄ nec sub uerbere sentiunt. ut ali
quatenus corrigan̄ sicut egyptus. q̄ et penas

dedit et emendare nequit. De talibus enim
 ait propheta. Percussisti eos et non doluerunt. ad
 triuisti. et renouerunt accipe disciplinam. Non
 nulli uiri seculares elatione mentis tumescunt.
 post modum conuersi ad dominum religiosa secun
 tur obedientia christum. et quanta celsitudi
 ne mundiali tumebant. postea ipsam elatio
 nem in studio humilitatis commutant. Qui
 dam sunt qui secretim conuersi sunt. quorum conu
 sio quia non preceedit ad publicum. apud estima
 tionem humanam quales fuerunt. tales adhuc
 esse putantur. iam tamen in dei oculis surrexerunt.
 Item quidam adhuc humano iudicio stare cer
 numtur. iam tamen in dei oculis ceciderunt. Multi
 apud homines reprobii sunt. et apud dominum electi. Atque
 item multi apud homines electi putantur. et
 apud dominum reprobi existunt. Salomone docen
 te. Vidi inquit impios sepultos. qui cum adhuc
 uiuerent in loco sancto erant. et laudabantur
 in ciuitate. quasi iustorum operum. Nullus ergo
 se putet electum. ne forte iam apud dominum sit reprobii.

Trimodū genus est *De p̄mordiis cūsc̄. viii.*
conuersionis addm̄. inchoationis cū dul-
cedine. medietatis cū labore. p̄fectionis cū
rege. Sed tam̄ plerūq; alii incipiunt adul-
cedine. alii autē p̄tationū amaritudine. Om̄s
conuersus ante ex fletu inchoet peccatorū.
et sic transeat ad desiderium sup̄noꝝ. Prius enī
lacrims purganda sūt uicia que gessim̄. et
tunc mundata n̄tis acie id qđ querimus
contemplem̄. ut dū ante flendo peccati
anobis caligo deīgit̄. mundatis cordis oculi
libere sup̄na inspiciant̄. Ante necesse ē ti-
more conuerti ad dñm. ut metu futurarū
penarū carnales inlecebre deuincant̄. De in-
de oportet abiecto timore. ad amorē uite
eterne transire. P̄fecta enī caritas foras
mittit timorē. Qui autē timet penā habet.
et non ē p̄fectus. Vnde et ap̄ls. Non enī
accepistis sp̄m̄ seruitutis iterū in timore.
sed accepistis sp̄m̄ adoptionis. P̄ quē scili-
cet iam non peccati pena seruos opprimit.

110. de pmo
dij's gilezfoz

sed amor iusticie liberos reddit. Necessse e
omni conuerso ut post timore consurgere
ad caritate di debeat quasi filius. ne quasi ser
uus semp sub timore iaceat. Tunc em amor
nre conuersionis ostendim. si dm ut patre dili
mus. que prius serui nre uere ut dm for
midabam. Primordia conuersor blandis refo
uenda st modis. nesi ab aspitare incipiant. ex
teriti ad priores lapsus recurrant. Qui em con
uersum sine lenitate erudit. exaspere potius
quam corrigere nouit. Conuersus qsq. antea
ab opere corrigendus e. postea uero a cogitatio
ne. ut prius refrenet prauu actu. de int. ap
petitu. ac delictu. ut qd ia in opere n apparuit.
et in cogitatione nequaqua pducat. Omis
noua conuersio ad huc pristine uite habet
comixione. ppter nequaqua ea uirtus ad ocu
los hominu pcedere debet. donec conuersa
tio uetus funditus ab animo extirpet. Quisq
ex deteriore ia ee melior cepit. caueat de ac
ceptis extolli uirtutib. ne grauius p uanam

gl'am corruat. qua prius p lapsu uicioru
iacebat. *De conflictu cū uersor. v. iii.*

Qvis quis conuersus si mox om̃s carnis sti-
mulos calcare cupiat. et sūma uirtutum
subire contemnat. si forte ad hoc aliqua ad-
uersa decarnis molestus tolerat n̄ frangat̃.
quia dispensator bonorū nouit aduersitatis
reprimere uitii successione uirtutū. Iē ma-
gis grauari seq̃q̃ impulsu uitiorū agnoscat.
dum ad cognitionē dī accesserit. sicut ppl's
isrl' grauiori honore ab egyptiis p̃mitur.
dum p̃ moysen diuina illi cognitio ap̃itur.
Vita enī ante conuersionē quasi pacem in
hoīe habent. quando aut̃ expellunt̃. acriori
uirtute c̃surgunt. Fiunt aut̃ inimica conuer-
so que peccatori p̃spere blandiebant̃. atq̃
item fiunt blanda conũso que peccatori
aduersa extiterant. Multos habet conflict̃
dei seruus ex recordatione operū p̃teritorū.
Multi q̃ post conuersionē etiā nolentes mo-
tum libidinis sustinent. qđ tam̃ ad dānationē

non tollerant. sed ad probationē. scilicet. ut sēp
 habeant p̄secutienda in hertia hostem cui
 resistent. dum m̄ non c̄sentunt. Unde et no
 uerunt serui dī. se etiā a peccatis iā cē mun
 datos. sed tam̄ cogitationū turpiū ad huc
 in terpellatione pulsari. Ante uersionē p̄ce
 dit turba peccatorū. post conuersionē seq̄r̄
 turba temptationū. Illa se obiciunt. ne ad d̄m
 conuertam̄. Ista se ingerūt ne liberis cordis
 oculis d̄m cernam̄. utriusq̄ tumultus inso
 lentiam nobis gignit. intentionēq̄ nr̄am
 sepe fraude multimoda int̄cludit. Vtile ē
 dei seruo post conuersionē c̄itari. quatin
 ator pore negligentie. sollicitantib; uitiis ad
 uirtutes animū p̄exercitiū p̄paret uitiorū.

Multos remissa *dermissi c̄uersione. c.*
 conuersio in pristinos errores reducit.
 ac uiuendi tēpore resoluit. Hōr ergo exemplū
 quisq̄ conuersus euita. nedū timorē dī a tēpore
 incipis. rursus mundanis errorib; immer
 garis. Lepidus in conuersione ociosa uerba

et uanas cogitationes noxias esse non conspiciunt.
 quod si torpore mentis euigilauerit. ea que
 leuia. existimabat. confestim quasi orren-
 da atque atrocia pertimescit fraudes et desidia
 in omni bono opere formidanda esse. Fraude
 facinus domini. quotiens de bono opere nostro nos
 met ipsos non dominum laudamus. desidia agimus
 quotiens pro torpore languide ea que deus
 operamur. Omnis ars sancti huius strenuos a-
 matores habet et ad exsequendum promptis-
 simos. Et hoc proinde fit. quia presentem habet
 operis sui remunerationem. Ars uero diui-
 ni timoris plerisque habet sectatores lan-
 guidos. tepidos pigritie inertia congelatos.
 sed hoc proinde quod labor eorum non pro presenti
 sed pro futura remuneratione differtur.
 Ideo dum eorum laborem mercedis remuneratio
 non statim consequitur. spe penes dissoluta lan-
 guescunt. Unde et magis illorum gloria perdi-
 catur. quod bone conuersionis principia au-
 gmento solidiori consumant. atque eo ad p-

igna

merendam retributionē clariores p̄parant. quo firmius duri itineris labores et inchoant et consumant. Quidā primo conuersionis calore ad uirtutes se accingunt. accedente uero p̄gressu dū inmoderate terrenis rebus incūbunt. puluere infimi appetit obsecrantur. Unde et dñs de bonis seminib; dicit. In spinis. Hi s̄t gaudiunt uerbū dei. et sollicitudine scilicet uel fallacia diuitiar; suffocant uerbū. et sine fructu effrit̄. Huius conuersi nequaquā debent incuris exteriorib; p̄uehi. nā si implicent̄. confestim quasi plantata arbuscula et nec dū radice prefixa concutunt̄ parit̄ et ardescunt. Valet inter. dum conuersis anime salute mutatio loci. plerūq; et enī dū mutatur locus. mutatur et mētis affectus. Congruū est enī inde etiā corporalit̄ euelli. ubi q̄sq; illecebris deseruiuit. Nam se^{lo}cus ubi prauē q̄sq; uixit. hoc in aspectu mentis opponit. qđ semp̄ ibi uel cogitauit uel gessit.

Ad conuersionē seu de *exēplis scōz. xi.*
A correctionē mortaliū multū p̄st̄ exempla
 scōz. Nā cēta p̄fectoz exempla. mores incho
 antium n̄ queunt. p̄ficere ad bene uiuendū
 Rēpbi aut̄ non adtendunt docum̄ta bonoz
 que imitēnt̄ ad melius. sed p̄ponē sibi ex
 empla maloz que ad suoz moz p̄uersitatē
 utantur inpeius. Ob hanc utilitatē scribun
 tur scōz ruīnē. et reparationes. ut semp̄ spem
 faciunt salutis humane. ne q̄squā post lapsū
 penitendo des̄pet ueniā. dū conspīc̄ scōz re
 parationē fuisse etiā post ruīnā. Sciant flagitio
 dediti. adquā utilitatē eoz exempla p̄ponan
 tur scōz scilicet ut aut̄ sint quos imitemur
 adreparationē. aut certe ex eoz cōparatione
 durius de inobedientia puniant̄. Propt̄ea
 uirtutes scōz ad exemplū nr̄m d̄s p̄posuit.
 ut quanto de imitatione eoz conferri possit
 nobis iusticie p̄mia. tanto de p̄seuerantia
 malis sint grauiora tormenta. Si enī ad boni
 incitām̄tū diuina q̄bz amonem̄ p̄cepta de

cēnt. p lege nobis scōz exempla sufficerent.
 At contra dū et d̄s nos p̄ceptis suis amone-
 at. et uirte scōz boni op̄is nobis exēpla p-
 ponat. nulla ē iā deratu excusatio. q̄a et
 lex dī aures nr̄as cotidie pulsat. et factorz
 docum̄ta bonoz cordis nr̄i intima puocat.
 et si prauoz sepe secuti sum̄ exempla. cur
 non imitem̄ scōz digna et dō placita facta.
 et si apti fuim̄ imitari iniquos in malū. cur
 pigri sumus imitari iustos in bonū. Oran-
 dus est d̄s. ut uirtutes quas sc̄is p̄parauit ad
 coronā. nob̄ ad p̄fectū sint posite. n̄ ad penā.
 P̄ficient aut̄ ad p̄fectū nr̄m. si tot exēpla uo-
 luerim̄ imitari uirtutū. Certe si ea potius ad-
 uersari quā imitari fuerim̄. ad damnationē
 nr̄am er̄t. q̄a ea legendo implere neglexim̄.
 Multi. uitam scōz imitant. et de moribz al-
 terius effigie sumunt uirtutis. Tamquā si
 imago quelibet intendat. et de ei similitu-
 dine species picta formet. sicq̄ fit imaginis similis ille.
 q̄ ad similitudinē uiuit imaginis. Q̄ sc̄m uirū imitat.
 quasi exēplar aliquē intuet. seseq̄ in illo q̄si īspeculo

quasi in speculo pspicit ut adiciat. qd de eē
 uirtutis agnoscit. Minus enī se ipsū hō ex se
 inetipso considerat. sed dū alterū intēdit.
 id qd minus ē luminis adicit. Pfectōz ē iā
 uiroz n̄ quēlibet scōz imitandū. sed ipsam
 ueritatē intūendo. ad cuius imaginē facti sūt
 iustitiā opari; hoc indicat qd scribit. Facia
 mus hominē ad imaginē et similitudinē
 nr̄am. qā ipsi intelligendo imitāt diuinā
 tatem. ad cuius factus ē similitudinē. Iste ergo
 tantus est. ut n̄ agat hōie demonstratore iu
 sticie. sed ipsam contemplando imitāt iusti
 tiam. no. Exempla scōz qb̄ hēdificat homo ua
 rias que sectari uirtutes. humilitatis ex xpo.
 Deuocionis ex petro. Caritatis ex iohē. Obedi
 entie ex habraā. Patientie ex ysaac. tollerā
 tiē de iacob. Castimonie de ioseph. mansu
 etudinē de moyse. Constantie de iosue. be
 nignitatis de samuele. Miē de dauid. ab
 stinentie de daniēle. Sic et cēta facta priorū.
 quo labore. quo mo deramine. quauē in

temione. uel cōpunctione gerant. uir scs imitan

Cedo considerat. **De cōpunctione cordis. xii.**

Cōpunctio cordis est humilitas mētis cūla
crimis. exorietur de recordatione peccati et timo
re iudicii. Illa est conuersis pfecta cōpunctio
nis affectio. que omis ase carnaliū desideriorū
affectus repellit. et intentionē suā toto mētis
studio in dī cōreplatione de figit. Gemini
esse cōpunctionē quā ppter dīm anima cuiq
electi afficit. Id est uel dū operū suorū mala cō
siderat. uel dū desiderio etne uite suspirat.

no. Quattuor ēē qualitates affectionū. qb; mens
iusti tedio salubri cōpungit. hoc ē memoria
preteritorū facinorū. Recordatio futurarū pena.
Consideratio pegrinationis sue in huius uite
longinqtate. Desideriū supne patrie quatenus
ad eam quā totius ualeat puenire. Quisq; pecca
torū memoria cōpungitur ad lūta. Iunc dī
se uisitari sciat p̄sentia quando ex eo qd se
amisisse recolit. interius erubescit. suoq; iudi
cio penitendo iā punit. Nā tē petrus fleuit.

quando xpc in eu respexit. Unde erpsul
 mus. respexit inqt et comota e. et circumu
 it tra. Gressus dñi sūt in corde hominis interior
 uis. qua bona desideria surgunt. ut calcenit
 mala: quando ergo ista in corde hoīs fiunt.
 Sciendū ē tē cē dñm p grām cordi humano
 p̄sentē: unde se tē magis hō acuerē ad cōpunc
 tionē debet. quando sentit et dñm intūsep
 antem. Quo mens hoīs iusti ex uera cōpunc
 tione rapit. et qualit̄ infirmata reuertatur.
 degustare lucis magnitudine illū nosse posse.
 qaliqu exinde gustauit. Sunt q n̄ ex uera
 cordis c̄uersione sui accusatores fiunt. sed
 tantū ad hoc cē se peccatores designant. ut
 ex ficta humilitate confessionis locum in
 ueniant sc̄itatis. *de c̄fessione peccatorum p̄uincientia.*
L xco unus qsq iustus ē incipit. ex quo xiii.
 sui accusator extitit. Multi aut e contra
 semetipsos peccatores fatent. et tam̄ semeti
 psos a peccato n̄ sub trahunt. Magna iā iusti
 cie pars ē se ipsū nosse hōtē qd̄ peccauit est.

ut ex eo diuine uirtuti sub dat̃ humili.
 ex quo suā infirmitatē agnoscit. Bene se
 iudicat iustus in hac uita. ne iudicet̃ ad
 damnatione p̃ petua. Iē aut̃ iudiciū de se
 quisq̃ sumit. quando p̃ dignā penitentiā
 sua praua facta condemnat. Amariūdo
 penitentię facit animū et sua facta subtili
 discute. et dona dī que ētem̃sit flendo cō
 memorare. Nichil aut̃ peius quā culpam
 agnoscere nec de flere. Duplicē habere debet
 fle tū in penitentiā. om̃s peccator. siue quia
 p̃ negligentia bonū non fecit. seu q̃a malum
 p̃ auditiā p̃ petrauit. Qd̃ enī oportuit non
 gessit. et gessit qd̃ agere n̄ oportuit. Ille pe
 nitentiā digne agit. q̃ reatū suū satisfactio
 ne legitima plangit. Condemnando scilicet
 ac de flendo que gessit. tanto in de plorando
 p̃ fusius. quanto extitit in peccando p̃ cliuū.
 Ille penitentiā dignā agit. q̃ sic p̃terita ma
 la deplorat ut futura iterū n̄ cōmittat. Nam
 qui plangit peccatū et iterū ad mittit pecca

no .

tum. quasi si quis lauet laterem crudū. quē
quanto magis lauerit. tanto amplius lutū
facit. Quā uis qsq; sit peccator et impius. si
ad penitentiā conuertat. conseq; posse ueniā
credit. Nullus enī de bonitate dī dubitat.
sed sola insipientiū prauitas ē ferri sibi
indulgentiā abnegat. In hac uita tantum
penitentie patet libertas. post mortē uero
nullam correctionis ēē licentiā. Vnde et
dñs dicit. Me oportet opari opa cī q; misit
me donec dies ē. ueniet aut; nox quando
nemo potest opari. Hinc et pphā. Date inqt
dño dō uiu glām ante quā tenebrescat.
id est ante quā mors etna pueniat. In hac
uita dū estis. dñm p penitentiā glorificate.
Ad huc in hoc sclo penitentiā opantib; dī
mīa subuenit. in futuro aut; iā non opam.
sed rationē nrōz opū ponim. P id de terri
orant; plerūq; iniq; ——— p patientiā dei
spatiū accipiunt emendandi. quā illā mora
uiuendi nō utunt; ad penitentiā. sed ad

peccandi usurpant audaciā. Amalo aut in
 deterius uadit. q̄ tēpus sibi ad penitendū
 indultū ad libertatē prauū opus utitur. festi
 nare debet ad dñm penitendo unus q̄sq̄ dū
 potest. ne si dū potest noluerit. cū tarde uo
 luerit oīno non possit. P̄inde p̄pha ait. Que
 rite dñm dū inueniri potest. inuocate eū dū
 p̄pe est. Et ubi inueniri potest. nisi in hac
 uita. in qua etiā p̄pe ē omib; inuocantib; se.
 Nam tē iā longērit quando dixerit. ite in
 ignem et̄nū. Modo enī non uidet̄ et p̄pe ē.
 tunc uidebit̄ et p̄pe n̄ erit. q̄a et uideri pote
 rit. et n̄ poterit inueniri. Si q̄ndo q̄sq̄ pec
 care potest penitet. uitāq̄ suā uiuens ab omi
 crimine corrigit. n̄ dubium ē qd̄ moriens
 ad et̄nam transcat regem; quāt p̄ueniendo
 penitentiā in mortis agit p̄iculo. Sicut et
 damnatio incerta ē. sic remissio dubia. Qui
 ergo cupit certus eē in morte de indulgen
 tia. sanus peniteat. sanus p̄petrata facino
 ra deleat. S̄t q̄ penitentib; securitatē cito

Nota de t̄da
 penitentiā

pelliceantur. quib; bene p̄ prophiam dicit̄.
 Curant contritionē filie ppli mei. cū igno-
 minia dicentes pax. et non ē pax. Cū igno-
 minia ḡ curant contritionē. qui peccanti
 et non legitime penitenti p̄mittit securitatē.
 Vnde et sequitur. Confusi sūt q̄ abominationē
 fecerūt. id est confusi sūt non penitendo sed
 penas luendo. Alii enī confundit̄ corā iudi-
 ce reus dū plectit̄. atq; alii q̄ de malo opere
 erubescens corrigit̄. Ille enī q̄ a re p̄hensus ē
 confundit̄. iste q̄ se malū fecisse memorat̄.
 Quā uis p̄ penitentiā ppitiatio peccatorū
 sit. sine metu tam̄ homo eē non debet. q̄a
 penitentię satisfactio. diuino tantū pensat̄
 iudicio non humano. P̄inde q̄a misratio di-
 occulta ē. sine intermissione flere necesse ē.
 Neq; enī unquā oportet penitentē habere
 de peccatis securitatē. Nā securitas negligentia
 parit̄. negligentia aut̄ sepe incautū ad uitia
 transacta reducit̄. Dū p̄ penitentiā expul-
 sa fuerint ab hoīe uitia. si forte post hec

no.

inter cedente securitate quolibet culpa su-
brepsit. confestim delectationes pristinae
vitiis nostris avidius irrepunt. pulsantesque
hominem in consuetis opibus grauius pertrahunt.
De illis. ita ut sint nouissima illius peiora poribus.

Non pro loco spatia ~~de desperatione peccatorum.~~
sed per affectum bonum uel malum. itur recedit
ut ad deum. neque enim gressu pedum sed gressu morum
elongamur. uel propinquamus ad deum. Perpetrare
flagitium aliquid mors anime est. contemnere
penitentiam et permanere in culpa descendere
in infernum post mortem est. Ergo peccare amor-
tem pertinet. desperare uero in infernum de-
scendere. Unde scriptura ait. Impius dum
in profundo malorum uenerit. contemnit. Se-
pe diabolus eos quos conuertere ad peniten-
tiam aspicit. inmanitate scelerum percussos
ad desperationem adducit. ut subtracta spe
uenie trahat in diffidentiam. quos non potuit
retinere perseverantes in culpa. Sed peni-
tens providere debet callidas contra se hostes

in fidiā. sicq; dei iusticiā metuat. ut tam
quā uis in magnis scelerib; de mīa ei con-
fidat. Amplius letat̃ d̃s de anima desp̃ata
et aliquando conuersa. quā de ea que nū
quā extitit p̃dita. sic dep̃digo. filio q̃ mor-
tuus fuerat et reuixit. perierat et inuent̃
est. De cui⁹ regressu magnū sit gaudiū pa-
tri. Non aliter corā deo et anglis copiosi-
us esse gaudiū de eo q̃ apiculo liberatur.
quā de eo q̃ nūquā nouit peccati p̃icu-
lum. Quanto enī contristat res p̃dita.
tanto magis si fuerit inuenta letificat.
Sicut in euanglio pastor ille exultat. q̃ p̃-
ditā ouē inuentā humeris suis gaudens
reportat. Nullus de sp̃are ueniā debet.
etiā sic̃ta finē uitę ad penitentiā conu-
tatur. unū quēq; enī d̃s de suo fine. non
deuita p̃terita iudicat. hoc q̃ppe et legis
testimonio docet̃. qđ hō de suo extremo
iustificet̃. Quando d̃s p̃pt̃ asini primo
genita ouē iussit offerri. hoc ē in mun

. nō.

ditiam uite prioris mutandā in innocentia
boni finis. Unde et cauda iubet offerri in
hostia. id ē uite extrema inpenitentia. Multi
supra respectu grā. in extremis suis ad dñm
reuertuntur p penitentia. et quecūq; mala
gesserūt cotidianis fletib; purgant. atq; in
bonis factis male gesta cō mutant. Qb; iuste
totū qd̄ deliquerūt ignoscūt. q̄a ipsi qd̄ ma
le gesserūt penitendo cognoscunt. Inuita
hōis finis querendus ē. qm̄ dñs n̄ respicit
quales antea uixim; sed quales circa uite
finem erimus. *be his qd̄o deserunt. xii.*

Deo deserente nullū penitere. dō respici
ente sua unū quēq; facta uidere et plan
gere. et unde ceciderit cogitare. Nonnulli
aut. ita despiciunt adō. ut de plorare mala
sua non possint etiā si uelint. Consiliū in
mundor; spūū hoc ē. ut q̄a ipsis negatū ē
post p̄uocationē regredi ad iusticiā. ob
serare aditū penitentis hominib; cupiant.
ne uel ipsi reuertantur ad dñm. eosq; socios

impeditione habere contendunt. quib; cūq;
fraudib; insistentes. ut aut deserant̃ adeo.
aut flagelli immanitate despent. Ingemi
scendū est iugit̃. et post posita securitate
lugendū. ne dī secreto et iusto iudicio de
seratur homo. et p̃dendus in potestate de
monū relinquatur. Nā reuera quē d̃s deserit
demonēs suscipiunt. Dominici contem̃tor
precepti. statim ut auertunt̃ adō. a malignis
spiritib; occupant̃. aq; etiā ut mala faciat
p̃suadent̃. Hinc ē illud p̃pheticū. inimicos
dei p̃sequent̃ tenebre. quē intelliguntur
demonēs. Vnde et in psalmo legit̃. Inmissi
ones p̃ anglos malos. Quidā reprob̃z in pot
estate demonū oculto dī iudicio et iustissi
mo redigunt̃. esaya testante. Ipse misit eis
sortē. et manus ei' diuisit eis eā in insuram.
no. usq; in et̃nū possidebūt eā. Quidā elector̃z
dimittunt̃ diuina iustitia incidere in errorem
peccati. et tam̃ miseratione ei' reducti de
nuo conuertunt̃. De talib; enī d̃ns p̃ph̃ia

loquitur Et dimisi eum. et reduxi eum. et reddidi
 consolationem. Non numquam etiam reuertens
 deus hominem quem deseruerat rursus affligens
 uisitat. et plura lacrimarum ac penitentiae
 afflictione. a peccatis expurgat. dicens iob
 ad dominum. Propter superbiam inquit quasi leena capi
 es me. reuersusque mirabiliter me crucias.
 Reuertens enim deus cruciat hominem quando
 quem peccantem deseruerat. flagellandum iterum
 uisitat. Malis actibus contra nos amplius
 celestem iracundiam nequaquam prouocare debe
 mus. Quin potius si penitendo digna deo acta
 gesserimus. seueritatem eius in clementiam commuta
 bimus. Nam ille qui nos malos tollerat. non
 dubium est quod conuersis clementer ignoscat.
 Nam quod seruat nobis tempus penitentiae.
 non ut simul morte obruiamur precipiti. sed
 detur nobis locus satisfactionis. Hoc to
 tum de deo procedit clementia. ut nos non damp
 net crudeliter. sed expectet ad penitentiam
 patienter. *de his quod delictum per lacrimas est*

t. gen.

Irisor est. non penitens. qui ad huc agit qd
 penitet. nec uidetur dñm poscere subditus.
 sed sub sanare supb. Canis conuersus ad uo
 mitum. et penitens ad peccatū. Multi enī
 lacrimas indefinēt fundunt. et peccare
 non desinunt. Quosdā accipe lacrimas ad
 penitentiā. et effectū penitentię n̄ habere.
 q̄a inconstantiā mētis nē recordatione pecca
 ti lacrimas fundunt. nē uero reuiuiscunt
 usu. ea quę fleuerūt. itādo cōmittunt. Per
 pręterita uult plangere. et actioib; sc̄larib;
 incubant. Iste mundationē non habet. qm̄
 ad huc agit quę penitendo flere possit. Esa
 yas peccatorib; dicit. Lauamini. mundi
 estote. Lauat̄ itaq; et mundus est. q̄ et p̄te
 rita plangit. et flenda iterū non ad mit
 tit. Lauatur et non ē mundus. q̄ plangit
 quę gessit. nec de serit. et post lacrimas ea
 quę fleuerat repetit. Sic deniq; et alibi aīa
 penitenti atq; iterū delinquentē sermo
 diuinus increpat dicens. Quā uilis facta

· r̄o ·

es nimis iterans vias tuas. Quisq[ue] ergo cul-
pas p[re]teritas plorat. hunc necesse est modū
teneat. ut sic ad missa de flect. ne iterū flen-
da cōmittat. Ve michi misero ysidoro. q[ui] et
penitere retro acta neglego. et ad huc peni-
tenda cōmitto. *De peccato cap. x vii.*

. nō .

Tvobis modis peccatū cōmittit. id ē aut
ui cupiditatis aut metu timoris. dū uel
quisq[ue] uult ad ip[s]i qd cupit. uel timet ne
incurrat qd metuit. Quat tuor modis cōmit-
titur peccatū in corde. quattuor p[er]petrat et
opere. Admittit corde. suggestione demonū.
delectatione carnis. consensione mētis. —
— defenseione elationis. Cōmittitur
opere nē lateat. nē palam. nē consuetudine.
nē desperatione. Istis ergo gradib[us] et corde
delinq[ui]t. et ope malitia. p[er]petratur. Tribus
modis peccatū geritur. hoc ē ignorantia.
infirmiate. industria. piculo aut penarū
diuerso. Ignorantie nāq[ue] modo. peccauit
in paradiso eua. sicut ap[osto]l[us] ait. Si ir non est

seductus. mulier aut seducta in p̄uaticatioe
 fuit Ergo eua peccauit. ignorantia. ada uo
 industria. Quia n̄ seductus. sed sciens pru
 densq̄ peccauit. Qui uero seducit. qd con
 sentiat euidēt ignorat. De infirmitate
 aut petrus deliq̄t quando ad ^{mo}mtū in tro
 gantis ancille xpm negauit. unde et post
 peccatū amarissime fleuit. Grauius ē infir
 mitate quā ignorantia quēquā delinquere.
 grauius q̄ industria. quā infirmitate pecca
 re. Industria nāq̄ peccat. q̄ studio ac delibe
 ratione. n̄tis malū agit. Infirmitate aut q̄
 casu uel p̄cipitatione delinq̄t. Nequus aut
 et de industria peccant. q̄ n̄ solū non bene
 uiuunt. sed adhuc et bene uiuentes si pos
 sunt aueritate diuertunt. S̄t enī q̄ igno
 ranter peccant. et s̄t q̄ scient. et s̄t etiā qui
 p̄ ignorantie excusatione scire nolunt ut
 minus culpabiles habeant. q̄ tam se ipsos
 non muniunt. sed magis decipiunt. Nescire
 simplicit̄ ad ignorantia p̄tinet. noluisse

uero scire ad contumacē supbiam voluntatem qppe pprii dñi uelle nescire. qd aliud ē quā uelle dñm supbiendo contēnere. Nemo se g de ignorantia excuset. qd s n solum eos iudicat q cogitatione sua reuertuntur. sed etiā et illos q nesciē. testante dño p ppham. Dispda inqt hoīes a facie terre. et eos q auertuntur post tergū dñi. et q n quesierūt dñm. nec inuestigauerūt eū. Et in psal mō. Effunde irā tuā in gentes que te non nouerunt. *De leuiorib; culpis. cxviii.*

Multi uitā sine crimine habere possūt. si ne peccato n possūt. Nā quā uis in hoc scō magna iusticie qsq; claritate resplendat. numquā tam ad purū peccatorū sordib; caret. Jo hē aptō attestante q ait. Si dixerim⁹ q peccatū non habem⁹. ipsi nos seducimus et ueritas in nobis non ē. Quedā s facta peccatis similia. sed si bono animo fiant. n sūt peccata. Ut pote potestas. si non se ulciscendi cupiditate. sed magis corri

gendi studio ulciscatur in reū. Item sūt peccata leuia que ab insipientib; cotidiana satisfactione purgant. que tam ap̄fectis uiris uelud magna crimina cuitantur. Quid aut̄ homines de magnis scelerib; agere debent. quando p̄fecti etiā leuia quęq; delicta quasi grauissima lugent. Non solū grauiā. sed leuia sūt cauenda peccata. Multa enī leuia unū grande efficiunt. sic solēt paruis et minimis guttis. in m̄sa flumina crescere. Numerositas enī in unū coacta. exundantē efficit copiā. Peccata que in sapientib; leuia sunt. p̄fectis uiris grauiā deputant. Tanto enī maius cognoscitur eē peccatū. quanto maior q̄ peccat habet. Crescit enī delicti cumulus iuxta ordinē meritoy. et sepe qd̄ minorib; ignoscit̄ maiorib; imputatur.

. nō.

Experim̄to minoy **de grauiorib; peccatis. xviii.**

peccatoy. maiora cōmitti peccata. ut durius feriant̄ p̄ magnis scelerib; q̄ de paruis corrigi noluerūt. Iudicio aut̄ diuino in re

atum neqorem labunt. qd distingere sua fac
ta minora contemunt. Multi de crimine incre
men corruunt. qd cognitione habentes timo
rem ei negligunt. et que nouerunt per scientiam per
actionem non uenerunt. Idemq. cecant diuino
iudicio punienda committunt. et in penam co
missi facinoris facinus deterius addere.
Sepe peccatum alterius peccati causa est. qd cum
committitur. aliud ex ipso quasi sua soboles
oritur. sic fieri solet. nasci libidine ex nimia
uentris in gluuie. Pena uero peccati. peccatum
admittit. quando per merito cuiusq. peccati
deo deferente in aliud peccatum itur deterius.
de quo amplius qd miserit sordidet. Ergo
precedens peccatum. causa est sequentis pecca
ti. Sequens uero peccatum. pena est precedentis
delicti. Precedentia itaq. peccata. sequen
tium sunt criminum causa. ut illa que secuntur
precedentium sunt pena. Precedentium peccatorum pena.
ipsa uocatur induratio. ueniens de diuina iu
stitia. Hinc est qd ait propheta. Indurasti cor

nr̃m nētimerem^{us} te. Neq^{ue} enī dū q^{uicunq} iusti
f^{uerunt} ad dō impellunt^{ur} ut fiant mali. sed dum
mali iā f^{uerunt}. indurant^{ur} ut detiores existant.
Sicut et ap^{ostolus} dicit. Qm̃ ueritatē dī non re
ceper^{unt} ut salui fierent. inmisit illis d^{eus} spm̃
erroris. facit ergo d^{eus} quosdā peccare. sed in
quib^{us} iā talia peccata p^{re}cesserint. ut iusto
iudicio ei mereant^{ur} in deterius ire. Alia q^{ui}ppe
peccata p^{re}cedentib^{us} aliis peccatis plabuntur
in penā. quā peccata merent^{ur}. Quedā de ira
dei ueniunt peccata. que p^{ro} merito aliorū
conpensant^{ur} peccatorū. Unde et p^{rophetia}. Ecce in
q^{ui} tu iratus es et nos peccauim^{us}. in ipsis fuim^{us}
semp. Tamquā si diceret. Quia in peccatis sep̃
fuimus. iratus es ut deterius peccareim^{us}. Qd enī
sit irā dī mereri. qd uero p^{ro}uocare. prudens
lector debet scire. Grauior nāq^{ue} est ira que
p^{ro}uocat^{ur}. quā ea q^{ue} meret^{ur}. Nam merem^{us}. quan
do ignorando peccam^{us}. P^{ro}uocam^{us}. quando
scimus bonū facere nec uolum^{us}. Nunc irā
dei dū uiuim^{us} uitare possum^{us}. Timeam^{us} ergo

ne ueniente illo t̄ore iudiciū. sentiri pos
sit. uitari non possit. *De manifestis & occultis*

Maioris culpe est manifeste quā *cati. xxi.*
occulte peccare. dupliciter enī reus ē
q̄ apte delinquit. q̄a et agit et docet. De ta
libus elayas dicit. Et peccata sua quasi so
doma p̄dicauerūt. nec absconderūt. Multi
enī publice delinquentes sine ullo pu
dore sua flagicia p̄dicant. nec ulla utunt̄
sceleris uerecundia. Quedā enī iā iusticie
portio ē. iniquitatē suā homini abscondē. et
in semetipso de peccatis pp̄is erubescere.
Peccatū p̄petrare crimē ē. peccatū p̄dicare
clamor ē. De quo etiā dicit ap̄ls. Et clamor
auferat̄ a uob̄ cū omī malitia. id ē cū ipsis
peccatis. Ex eo ipso quo q̄sq̄ peccatū qd̄ agit
abscondit. iudiciū iā ēē iudiciū q̄ n̄ erube
scit nisi de conscientie reatu. Ergo hoc ipsū
qd̄ q̄sq̄ de facto suo erubescit. ipse sibi

Niam iudex fit. *De amore peccandi. xxi.*
Aliud ē n̄ peccare amore dilectionis dī.

aliud timore supplicii. Qui enim amore caritatis dei non peccat. o[mn]i[m]e malum amplectendo iusticie bonum. nec eum delectat peccatum. etiam si sceleris impunitas permittat. Qui vero sola pena supplicii in se[m]p[er] in se[m]p[er] reprimit. quam uis non expleat opus peccati. uiuit tam in eo uoluptas peccandi. doletq[ue] sibi illicitum quod lex prohibere dinoscit. Ille enim mercedem boni operis percipit. quia mandando iustitiam facit. non his quae solo metu penae inuit custodit. Quidam et diligunt peccatum et faciunt. quidam diligunt tantum et non faciunt. Plerique uero faciunt tantum et non diligunt. nonnulli peccatum non faciunt. et tamen iustitiam odium. Grauius autem peccat. qui non solum peccatum diligit sed et facit. quam qui non facit et diligit. Grauiusque in modum qui diligit et non facit. quam qui facit et odit. Grauiissimum est non solum facere. sed et diligere peccatum. Nam fit quidam qui est festum pro facto flagitio confundunt. et fit qui non solum non dolent gessisse malum. sed etiam de ipso mali opere gloriantur. sicque ad comparationem

mali sit deterius dum de uitiis gratulantes ex
 tollunt in peius. De talibus aut salomon. *Q* uetan-
 tur cum male fecerint. et exultant in rebus pessimis.
Indum mali quod sumus *de peccandi necessitate. xxii.*
 necessitate potius quam uoluntate existimus. uertenda
 est autem necessitas mali in uoluntate boni. Ple-
 riq. non uoluntate sed sola necessitate peccant.
 pretimefcentes temporalem inopiam. et dum presentis
 scilicet necessitatem refugiant. a futuris bonis priuan-
 tur. Item non nulli peccatum uoluntate non necessita-
 te committunt. nullaque coacti inopia existunt
 iniqui. sed tantum gratis cupiunt esse mali. Neque
 enim ipsam rem amant quam appetunt. sed ipsa tan-
 tum peccati malicia delectantur. *de peccandi cau-*
Melius est peccatum cauere quam emendare. *suetudine.*
.xxiii. facilius enim resistimus hosti a quo nondum uicti
 sumus. quam ei a quo iam superati ac deuicti cogno-
 scimus. Omne peccatum ante quam admittatur ampli-
 pretimefcent. quam uis aut grauescit. dum in usu ue-
 nerit leue existimatur. et sine ullo metu commit-
 titur. Istis fomitibus quasi quibusdam gradibus

necessitas despera-
tionem /

calefcit omē peccatū. Cogitatio nāq; praua de-
lectionē parit. delectatio consensionē. cōsensio ac-
tionē. actio cōsuetudinē. consuetudo necessitatē.
/ sicq; his uinculis homo implicat^r quadā catena
uicioꝝ tenet^r adstrict^r. ita ut ab ea euelli nequa
quā ualeat. nisi diuina grā manū iacentis ad-
prehendat. Peccatū ad mittere eadē imputū est.
consuetudinē uero peccandi facere. os putei ē co-
angustari. ne his q̄ cecidit ualeat exire. Sed int̄
dū etiā tales d̄s liberat. dū eorū desperationē ad
conuersationē libertatis cōmutat. Ipso enī
miserante peccata dimittunt^r. quo p̄tegente sit
ne indecūius peccando eāt. Neglissimū ē peccare.
peius ē peccandi cōsuetudinē facere. Ab illo fa-
cile. ab hoc cū labore resurgit^r. dū male cōsue-
tudinī repugnat^r. Male agendi cōsuetudinē re-
cessū ē. p̄pt̄a asserit in p̄fundū. cui^r usu quasi
quadā lege hō tenet^r asstrict^r. ut etiā q̄ndo
non uult peccatū admittat. A lapsu uero cito
resurgere. n̄ ē in p̄fundū ire. A p̄ls legē pecca-
ti dicit in mēbris nr̄is. quę lex cōsuetudo est.

quā peccando cōcipim⁹. et n̄ ab ea cū uolum⁹
 discedim⁹. q̄a iā necessitatis uinculo p̄c̄suetu
 dinē retinem⁹. Multū uerī amor agit in hoīe.
 sed resultat caro male cōsuetudinīs lege. Be
 ne aut̄ audact̄ p̄bona cōscientia exultat. q̄
 ualent̄ in se reprimit qd̄ insolent̄ impugnat.
 Frequent̄ peccare cauendū ē. nā hoc ipsū
 qd̄ de malo nr̄o plerūq̄ nob̄ d̄s salutē opat̄.
 quanto mirabile ē. tanto pr̄e ē. Sp̄tea me
 tuendū ē cōfidere ita saluari. ne forte dū ex
 pectam⁹ auiti⁹ sanari. et uitia multiplice
 mus. et salutē n̄ adipiscam⁹. Ergo studeam⁹
 aut n̄ cadē. aut cito cōuersi a lapsu cōsurge
 re. Omīno peccare cauendū ē. qd̄ si huma
 na fragilitate peccatū surrepserit. cōfestim
 erit corrigendum qd̄ neq̄t sentit̄ cōmissū.
 Cito enī corrigit̄ culpa. quē cito cognoscitur.
 Tardius aut̄ sanat̄ uuln⁹. qd̄ iā putrescen
 tib⁹ mēbris longo post t̄p̄e curationibus
 adhibet̄. Mora peccandi in manitatē facit
 sceleris. Vnde et p̄ph̄a. Ue inq̄t q̄ trahitis

. nō.

Itacio peccati ḡuior ē. sic si morbus sup̄ morbu⁹ ueniat.
 sic si ymer sup̄ ymbre occurrat.

iniquitatē infuniculis uanitatīs. et quasi uin-
culū plaustrī peccatū. Irabit aut iniquitatē
ut funiculū. quādat ēuerti ad dñm. trahere
ē iniquitatē. morā facere iniquitati. Vnde
et psalm⁹. Plongauerūt iniquitates suas. dñs
iustus ēcidit ceruices peccatorū. *De peccati recordor*

Bonū est hominī sēp ante oculos dñi. *psalm⁹. xciii.*
ppria adhibere delicta. scdm psalmī sen-
tentia. et peccatū meū corā me ē sēp. Sic enī
non oportet reminisci peccati effectū. sic sēp
necesse ē unūquēq suū in defendo cōmemo-
rare peccatū. Apud iustū recordatio pec-
cati facit tediū animi. quāt luxurie et
cupiditati subditi sūt. contumaci supbia enī
de ipso ope peccati glānt. Seruo dī tanta
recordatio eē debet peccati. ut ea que ges-
sit sēp lacrimās confiteat. Vnde et psalm⁹
dicit. Conuersus sū in erūpna mea. dū ē
fringitur spina. Peccatū meū cognitū feci.
et dixi p nuntiabo aduersū me in iustitiās
meas dño. Supra enī dixerat. qm̄ tacui hoc

est non sum confessus. inueterauerunt omnia ossa mea dū clamare tota die. Quid ergo tacuisse se penitet. nisi confessione peccatorum. Quid clamasse se dolet. nisi defensione malorum. Qui ergo peccatorum suorum defensor extitit. necesse est ut penitendo accuset. quod superbiens praeue admisit. *De cogitatione. xxv.*

Baptita est causa peccandi. id est operis et cogitationis. quorum unum iniquitas dicitur quod opere geritur. in iustitia quod cogitatione admittitur. Prius autem actio resecanda est. postea cogitatio. prius praua opera. postea desideria. vicissim autem a cogitatione opera procedunt. et ab opere cogitatio nascitur. Quam uis est si ab opere malo quisque uacet. propterea tam praeue cogitationis malitia. non erit innocentis. Unde et dominus per esayam. Auferte inquit malum cogitationum uestrarum. ab oculis meis. Non enim solum factis sed et cogitationibus delinquimus. sicis illicite occurrentibus delectemur. Sic uiperam a filiis in utero positis lacerata permittit. ita nos cogitationes nostrae intra nos ciuitate oc

11
cidunt. et conceptus interius uipereo ueneno cō
sumunt. animāq; nrām crudeli uulnere peri
munt. Non ē arbitri nrī cogitationis prauae
suggestionib; pueniri. Jacere aut in animo cogi
tationē. nrē attingit uoluntati. illud enī ad
culpā nō redigit. istud culpe pprie imputatur.
Nā cogitationes illicitas occurrere demonū ē.
cogitationib; oblectare puersis nrām ē. Plerūq;
fieri solet. ut immunde corporaliū rerū species
quas didicim. nrīs mētibus opponant. et nolen
tes eas cogitem. quantūq; ab eis acie mētis au
tere nitim. tanto ille se magis animo ingerit.
obscenisq; in nobis motib; obrepunt. sed fit
hoc pēditione mortali. quā meruit primus
homo in penā suī peccati. Dū un'q; diuina
illuminatione puenit. statim molestis turpi
um cogitationū pulsatur. sed dī seruus iudicio
timoris dī eā temeraria a semetipso reicit.
bonisq; cōtra obiectis cogitationib; turpia a se
repellit. Magna obseruantia circa cordis est
custodiā adhibenda. qā aut bone aut male

rei ibi consistit origo. Nam sicut scriptum est. ex corde exiunt cogitationes male. idcirco si prius prave cogitationi resistimus. in lapsu operis non incurramus. Non est timendum si bona malaque in cogitatione ueniant. sed magis glorandum est. si mens. mala a bonis intellectu rationis discernat. Item nichil iuuat quod inter bonum et malum sensu prudentiori discernimus. nisi ope aut mala cognita caueamus. aut bona intellecta faciamus. *de conscientia xxxvi*

Humana conditio dum diuersis uiciis
ositatibus interturbat. etiam ante penas
gehennae per incertum anime appetitum. iam
penas conscientie patitur. Omnia fugere poterit
homo per se cor suum: non enim potest a se quisque
recedere. ubicumque enim abierit. reatus sui
conscientia illum non derelinquit. Quauis hu-
mana iudicia subterfugiat. omnis qui male agit
iudicium tam conscientie sue effugere non potest.
Nam et si alius celat quod agit. sibi tam
celare non potest. quia plene nouit malum esse quod gessit.

Duplex fit gineu iudiciu. q̄a et hic sue con
scientie reatu punit. et illuc ppetuali p̄na
damnat. Hoc enī significat abissus habysſu
inuocat. inuocē cataractarū tuarū. Habysſus
enī habysſu inuocare ē. de iudicio sue c̄sci
entie ire ad iudiciū damnationis ppetue.
inuocē cataractarū id ē in p̄dicatione scōr

qm̄ i teligit
habysſus al
fū inuocat.

Iculus hominis. *de intentione m̄tis.*
intentio opis ei ē. Si ḡ intentio ei bona
est. opus intentionis ipsi bonū ē. Alioqn
male intentionis etiā si bonū in factis appa
reat. bonū iā n̄ ē. qm̄ ex sua intentione
aut pbat bonū. aut repbat indignū. Bona
est ergo intentio que p̄t dñm ē. mala uero
que p̄treno lucro aut uana glā ē. Qui bo
nū opus bona intentione n̄ faciunt. p̄ hoc
magis cecant̄ ope. p̄ qd̄ illuminari potu
erant. Vñ qsq̄ bonū op̄ qd̄ agit intentio c̄
bona agat. qm̄ p̄ mala intentione plerūq̄
bonū op̄ qd̄ agim̄ p̄ diu. et min⁹ a culpa
uacam⁹. Sepe q̄ apud hominū iudiciū

bona apparent. apud exam̄ diligentissimi
et acutissimi iudicis. rep̄ba detegunt. Idōq̄
om̄s sc̄s ueret̄. ne forte bonū qđ agit p̄ ali
qua animi intentione in oculis dī rep̄būsit.

Per sensus carnis morbus *De sensib; carnis. xxvi*
irrepiť m̄tis. Vnde p̄ p̄ph̄am dñs dicit.
Om̄s cogitationes t̄re ab aq̄lone uenient.
et ponit un' qsq̄ soliu suū in introitu por
tarū ierl̄m. Regna aq̄lonis uicia s̄t. quę sede
suas in portis ponunt. q̄ndo p̄ sensus carnis
labē animę ingerť. Idōq̄ in ipsis portis id ē
in ipsis portis id ē in ipsis sensib; regnant.
neq̄ enī aliunde peccam. nisi uidendo. audi
endo attrahendo. gustando. atq̄ tangendo.
Vnde et alias dī. Intrauit mors p̄ fenestras n̄as.
Et alibi. Et extranei egrediebantur p̄ portas
eius. et sup ierl̄m mittebant sortē. Extraneos
q̄ppe immundos cē sp̄s. q̄tāquā p̄ portas ita
p̄ sensus carnis animā irrepunt. et cā illecebra
do de uincunt. *De sermone. xxxviii.*

Quędā praua uicioꝝ uerba n̄ euitam̄.

in magno lingue plabiū crimine. et dū facta
 quedā n̄ grauiā libere ac sine metu cōmittim.
 ad potiora scelera et horrenda. peccandi ē sue
 tudine labim̄. Sicut plerūq; multī loq̄oz stul
 titia rep̄hendit̄. ita rursum nimis tacentiū uī
 cia denotant̄. Illi enī satis laxando linguam.
 inleuitatis uiciū defluunt. isti nimis reticendo
 abutilitate torpescunt. Imperiti sic loq̄ nesci
 unt. ita tacere n̄ possit̄. Mente enī in cruditiō
 re loquaces uerbis p̄strep̄t. et sensu nichil dic̄t.
 Sicut falsitatis crim̄ ap̄ficientib; p̄timefcitur.
 ita ociosa uerba ap̄fectis uitant̄ uiris. Nā ut
 ait qdā. sicut potioso uerbo ratio ponitur.
 ita p̄ sermone iniusto pena exsoluit̄. Vani
 sermones in ore xp̄iani eē n̄ debent. nā sic
 malos mores bona colloq̄a corriḡt. ita praua
 colloq̄a bonos mores corrūpunt. Custodia ori
 ponit̄. dū qsq; n̄ se iustū sed qd̄ magis uerū ē.
 esse^{se} peccatorē fatēt. Manū sup os ponit. qui
 male locutionis culpas: bone actionis uela
 mine tegit. Loquens que ad dñm p̄tinent nec

Manū sup os ponit. q̄ bonis opib; lingue excessū op̄t.

faciens. et si inutilis sibi est. audientibus tam prodest.
 Qui de sapientia se laudari affectant. loquentem prophetam ad tendant. Vt qui sapientes
 estis in oculis vestris. et coram vobis metipsis prudentes.
 Recte exsententia dicit. Qui ueram sapientiam gustu interni saporis sentit. Assentiendo enim sententia dicitur. Ac per hoc arrogantes qui sine humilitate dicunt. desola scientia dicitur non desententia. Ille enim sapit. qui recte et secundum deum sapit. In sua dicitur contumelia doctores. si dum sunt ab eis dicta sapienter nimium tam eloquentur. Orret enim sapientia spumam uerborum ambitum. ac fucum mundialis eloquentie in flatibus sermonibus perornatum. Quidam curiosi delectantur audire quoslibet sapientes. non ut ueritatem ab eis querant. sed ut facundiam sermonis eorum agnoscant. more poetarum quam magis compositione uerborum quam sententiam ueritatis secuntur. Quatri moda est dicendi ratio. qua prouidendum est. quid. cui. quando. uel quo modo aliquid proferatur. Item quatri moda est dicendi ratio. qua. aut

11
bene sentiendo qđ bene pferť. aut nichil
sentiendo nichil dr. aut parũ sentiendo lo
quacitas sola ostentat. aut optime sentien
do n̄ elegant. pferť qđ intelligit. Item qua
dripartita ē loquendi ratio. quauel bonũ be
ne. l. malũ male. seu bonũ male. uel malũ
bene pferť. Bonũ qppe bene loqť. qea que
recta sť humilit̃ annuntiare uidet. Malũ
male loqť. q qđ libet flagitiũ psuadere
conat; bonũ male loqť. q qđ cũq; rectũ
arrogant̃ p̃dicare sentit. Malũ bene loqť.
q aliqd narrando uitiũ detestat. ut ab eo
homines auertant. Corde bene loqť. q ca
ritatē n̄ simulat. Ore bene loqť. q ueritatē
annuntiat. factis bene loqitur. q alios bo
nis exemplis edificat. Corde male loqitur.
q interius cogitationes noxias meditat̃
et cogitat. Lingua male loqť. q p eo q. ma
le agit. flagellat et murmurat. Factis male
loqitur. q male uiuendo exemplis suis ali
os ad prauę agendũ informat. Semel

q̄ et male uiuit
7 male docet.
Itē līs male
loquitur

bene loquitur. q̄ se penitendo redarguit. Bis bene
loq̄t. q̄ bene uiuendo et alios instruit. Semel
male loquitur. q̄ post uitium cito corrigit. Bis
male loq̄t. q̄ et male cogitat. et male refert
cogitata. Item bis male loq̄t. q̄ et bonum
qd̄ debuit n̄ agit. et malū qd̄ non oportet
bat ad misit. Mali mala respondet p̄ bonis.
et aduersa p̄ optimis. Boni bona respondet
p̄ malis. et p̄ sp̄a p̄ aduersis. Aduersus cuius
um lingue fortitudo adhibenda ē patien
tie. ut tē ptatio uerbi que foris in pugnat.
tollerantie uirtute deuicta discedat. Non
om̄is q̄ patit̄ p̄ bra iustus ē. sed q̄ puerita
te innocent innoxius patitur. ille tantū in
iustus ē. Int̄ uitupationes lingue et opprobria
hominū. isto se remedio mens iusti corro
borat. ut tanto solidius in dñm figat̄ inter.
quanto extius ab humanis spernit̄ sensib.
Qui illatas sibi c̄tunelias tranquillo animo
p̄ dit. dolore cordis apperit. et uirus qd̄
feruet in animo. facile reicit. Vulnera enī

mentis apta cito exhalant. clausa nimis ex
ulcerant. Quid dolore iniurię clauso pectore
tegit. quanto ampli' insilentio lingua p'mitt.
tanto acriorē dolorē intrinsecus nutrit. Un
et uere qdā poctay gentiliū dixit. Quodq
magis tegit. tectus magis effuat ignis. Cec'
enī languor uehemens ē. ac nimius. qā ta
cito uiuit sub pectore uulnus. *Item Datio.*

Mendaces faciunt ut nec uera *xxx*.
dicentib; credat. reddit enī sepe homi
nem multa falsitas etiā in ueritate suspec
tum. Sepe uera p'mittit q falsa dicturus ē.
ut cū primū ad q fierit fidē. ad reliqua m
datia audientes credulos faciat. Multis
uident uera et q falsa sūt. et idō n ex dō sed
ex suo m datio locunt. Nonnumquā falsitas
ueriloqo ad iungit. et plerūq; a ueritate in
cipit q falsa ē fingit. Latent sepe uenena
circū līta melle uerboꝝ. et tā diu decep
tor ueritatē simulat. quo usq; fallendo
decipiat. Nonnumquā peius ē m datiu medi-

tari. quā loq. Nā interdū quisq̄ incautus
 solet ex p̄cipitatione loq̄ m̄daciū. meditari
 aut̄ n̄ potest nisi p̄ studiū. Grauius ḡ ille ex
 studio m̄tiri p̄hibet. quā his q̄ ex p̄cipitatio
 ne sola m̄tīt. Sūope cauendū ē omne m̄da
 ciū. quā uis n̄ nūquā sit aliqd̄ m̄daciū gen̄
 culpe leuioris. si q̄sq̄quā p̄ salute hominū
 mentiūt. Sed q̄a scriptū est os qd̄ m̄tīt oc
 cidit animā. et p̄des eos q̄ locuntur m̄daciū.
 hoc quoq̄ m̄daciū gen̄ p̄fecti uiri sūope fu
 giunt. ut nec uita cuius libet p̄ce fallacia
 defendat. ne sue anime noceant. dū p̄stare
 aliene carni suffragia nitunt. quāquam
 hec ipsū peccati gen̄ facile credim̄ relaxa
 ri. Nā si quelibet culpa sequenti mercede
 purgat. quanto magis hec facile abstergitur
 quā merces ipsa comitat. Multa m̄tiuntur.
 multa q̄ fingunt homines p̄pt̄ hominū
 laudē. sicq̄ sit ut et isti m̄tiendo peant. et
 eos quos laudant ad uane gl̄e ruina p̄du
 cant. Sic bene sibi c̄sciū non metuit alie

ne lingue conuitiū. ita et glaudat^r ab
alio n̄ debet orrorē aliene laudis atten-
dere. sed magis un^qq^s testimoniū cōsci-
entis sue querat. cui plus ipse p̄sens est.
quā ille q^ueū laudat. Opus enī suū unus
q^uq^s p̄bet ut ait ap̄ls. et tē in se ipso q^uq^s
glām habebit id ē occulta in sua cōscien-
tia. n̄ palā in aliena lingua. P̄fecti q^ualta
radice fundati sūt et si flamine laudis ac
uitupationis ut cūq^s quasi uentorū inīdū
curuent^r in pulsu. fundit^r tam n̄ deitiun-
tur. sed p̄tinuis firmitate radicis ad se re-
deunt. Bona mens ad malū nec p̄mīs nec
terrorib^{us} uincit^r. nā inīq^s t̄rorē blandimīs
mīscet. ut aut oblectatione quēquā de-
cipiant. aut t̄rorib^{us} frangant. Glaudatur
in auditorū amore inseritur. sed si ueracit^r
et n̄ fecte laudet^r. hoc ē siuera sūt que de
illo dicuntur. *De uirginitate. xxxi.*

Sicut m̄tiri n̄ potest q^u n̄ loq^r. sic p̄iu-
rare n̄ potest q^u iurare n̄ appetit. Ca

uendā q̄ et omne iurationē. nec ea utenda
 nisi in sola necessitate. Non ē contra dei
 p̄ceptū iurare. sed dū usū iurandi facimus
 p̄ iurii crim̄ incurrim̄. Nūquā q̄ iuret q̄
 p̄ iurare timet. Multi dū locuntur iurare
 semp̄ delectant̄. dū oportet hoc tantum
 ēē in ore. ē. ē. n̄. n̄. āplius enī quā ē. et n̄ ē.
 amalo ē. Multi ut fallant iurant. ut p̄fidē
 sacram̄ti. fidē faciant uerbi. Sicq̄ fallendo
 dū p̄iurant et m̄tiunt̄. hominē in cautū
 decipiunt. Int̄ dū et falsis lacrimis seduc
 ti decipiunt̄. et credit̄ dū plorant q̄b; cre
 dendum n̄ erat. Plerūq̄ sine iuramento loq̄
 disponim̄. sed incredulitate cor̄ q̄ n̄ credunt
 qd̄ dicim̄. iurare compelliim̄. taliq̄ neces
 sitate iurandi ēsuetudinē facim̄. S̄t mul
 ti ad credendū pigri. q̄ n̄ mouent̄ ad fidē
 uerbi. grauit̄ aut̄ delinquant. q̄ sibi loquē
 tes iurare cogunt. Quacūq̄ arte uerboꝝ
 q̄sq̄ iuret. deus tam̄ q̄c̄ scientie testis ē.
 ita hoc accipit. sicut ille cui iurat̄ in tel

ligit. Dupliciter autem reus fit. quod et deus nomen in
uanum assumit. et proximum dolo caput. Non
est seruandum sacramentum quo malum incau-
te promittitur. ueluti si quis pro alicuius perpetua
cum ea permanendi fidem pollicetur. Tol-
lerabilius est enim non implere sacramentum. quam
permanere in stupri flagitio. Iurare est deus il-
la prudentia quae statuit. non est uellere statu-
ta. Penitentia autem dei rerum mutatio. non peni-
tentia autem statuta non reuocare. ut est illud. Iurauit
dominus et non penitebit eum. Id est quod iurauit non mutabit.

Recedens homo ad deum statim *De uiciis. xxxvii.*
Rationem tradit potestati. ut dum patitur in
festa uicia. reuertendo unde cecidit resipi-
scat. Et si sancti toto aduersu extendunt superare
uicia nec extinguunt. quod agunt homines qui non solum
non odiunt uicia. sed toto ea amore sectan-
tur. Satis delicate se palpat. qui uult sine
labore uicia superare. dum peccati legem quam
sibi deseruendo uiciis fecit. sine uolentia
doloris reserare non possit. Perfecte renuntiat

uicio. q̄ occasione cūtat in ppetrando pecca-
 to. Nā si uelis tantundē non peccare. et da-
 ta occasione peccaueris. tū tibi et reus et iu-
 dex es. q̄ et cōmissa damnas. et damnata cō-
 mittis. Se aut iudice reus ē. q̄ uicia accusat
 et ppetrat. Quedā uicia dū n̄ pfecte uitā-
 tur. suos in se faciunt relabi auctores. Nā
 si unū uitiū districte uitet. et alia neglegan-
 tur. inanis labor ē. Non enī potest in unius
 obseruatione uirtutis fortit̄ p durare. cui
 alia uicia dñant̄ in corde. Non nūquā
 hominē sua uitia psecunt̄. q̄a nimirum
 q̄ prius uolendo ea sibi fec̄ socia. postea
 sentit etiā nolens stimula. Non nulli
 non antea in errorē uicioꝝ labunt̄. nisi
 prius interioris rationis p diderint oculos.
 sicuti samson n̄ antea ab alophilis ad erro-
 ris ligat̄ ē. machinā. nisi postquā ei f̄ lu-
 mina oculoz̄ extincta. Quidā uegetante
 mentis ratione uicioꝝ supant̄ incursu.
 sicq̄ de inde intentionē bonoz̄ opū p̄d̄.

Sicut rex babilonis in oculis sedechie prius
 filios ipsius int̄ fec̄. et sic postea oculos eius
 cuiusit. Ac p hoc post multorū opū c̄suetudi
 nem. et intentio bonorū perit quorundā
 et ratio. *Ad eum unum exultantib' uiribus*

Sic gignunt expectato peccata. ut dū orant. *xxxiii*
 Si uitant parua incidunt in maximis. et
 dum defendunt ad missa. nec lamentant exfla
 gitio. ad supbia it̄. Unde fit ut duplicati sit
 criminis reus. q et admittit scelera p uolun
 tatē. et defendit ea pētumacis tumore. Sic
 uiciū uicio gignit. sic uirt' uirtute c̄cipit.
 Ex uicio enī gignit uiciū. sicuti dā dū n̄ cui
 tauit adulteriū. ppetrauit et homicidium.
 Itē uirtus uirtute c̄cipit. sic p uirtutē euan
 gelice p̄dicationis uirtutē martyri apli
 meruerunt. In cordib' sc̄larit̄ uiuenciū in
 uicē sibi succedunt uicia. ut dū unū abi
 erit succedat aliud. iuxta iohel pph̄e te
 stimoniū q̄ ait. Residuū cruce comedit
 locusta. et residuū locustę cōmedit bruch.

et residuum bruci comedit rubigo. Pro ergo
 ista sub uitiis allegoria colligunt. quae sequitur
 exp giscimini ebri et flete. Aliquando utiliter
 peccat in minimis uiciis. ut maiora utilius
 caueant. Lege paulum apostolum minora prae-
 ter peccata. nemina peccata. Veraciter autem
 sanant uicia. quae uirtutibus non uiciis excludun-
 tur. Quorundam autem quedam latentia uitia
 apparent. quando ab aliis uiciis desinunt.
Interdum et male uis *de male uis uirtutibus xxxiii*
 uirtutes ex se uicia gignunt. quod fit per in-
 moderatum animi appetitum cui non sufficit
 donum quod meruit. nisi inde aut laudes aut
 lucra damanda quesierit. Interdum uirtu-
 tes uicia gignunt. dum aliquando. pro-
 oportuno minime relaxant. sicque fit ut
 congruo loco uirtutes sint. in egruo uicia de-
 putent. ueluti si per fratres aduentu canonicum
 non soluat ieiunium. Virtutum igitur discretionem
 a paulo apostolo sume. quod tempus egit quod ag-
 endum est oino prohibuit. Item quedam uirtutes dum

discretionē n̄ seruiunt. inuiciū transseunt. Nā
 sepe iustitia dū suū modū excedit. crudeli
 tatis seuitiā gignit. et nimia pietas dissoluti
 onem disciplinē parturit. et zeli studiū dū
 plus ē quā oportet. in iracundiē uiciū transit.
 et multa mansuetudo torporis segnitie gignit.
 Prudentis aut uiri discretio sollert̄ p̄spicit.
 ne bonū intēpant̄ agat. et de uirtute inuiciū
 transeat. Itē apud quosdā ex uirtute uiciū gi
 gnit̄. dū qsq̄ de castitatis et abstinentie me
 ritis gloriāt̄. Nā et q̄ elemosinā uane gl̄e cau
 sa imp̄tit̄. ex uirtute uiciū facit. sed et his q̄
 de sapientia arrogantia habet. et q̄ p̄ iustitia
 p̄miū appetit. et q̄ aliqd̄ donū dī qd̄ meru
 it in sua laude cūuertit. aut in malos usus ad
 sumit. p̄culdubio uirtutē inuiciū transfert.
 Hoīes de uirtutib; uicia nutriunt. ex q̄b; p̄
 eant. Iterū d̄s arte potentissima ex n̄ro ui
 cio uirtutes format. q̄b; nos ab iniquitate reformat.

Quedā uicia species uirtutū *desimulant* uirtutib; xxxvi.
 preferunt. idōq̄ p̄niciosius sectatores suos

decipiunt. q̄ ase subuelamine uirtutū tegūt.
 Nā uicia q̄ statū uirtutib; c̄traria apparent.
 cito dū in palā uenerint em̄dāt. p̄pt̄ qd̄ se
 quaces eoz detalib; criminib; erubescunt.
 Carnales aut̄ plerūq; p̄ insensibilizatē n̄tis
 non agnoscunt uiciū eē culpabile. qd̄ di
 gnū uidet̄ damnatione. Itē quedā uicia
 species uirtutū eē uident̄. sed tam̄ uirtutes
 non sūt. Nā interdū sub p̄textu iusticie cru
 delitas agit̄. et putat̄ eē uirtus. qd̄ nimirū ē
 uitiū. sic remissa segnitie mansuetudo eē
 credit̄. et qd̄ agit torpens negligentia. de
 putat̄ agere indulgentia pietatis. Nonnū
 quā etiā uirtutē largitatis imitat̄ uiciū p̄
 digne effusionis. et uirtutē paritatis tristis
 tenacitas imitat̄. et uiciū p̄tinacie abscon
 ditur sub uirtute c̄stantie. Itē timor sub
 spē obedientie occultat̄. et d̄r uitis leuitat̄.
 qd̄ tam̄ uiciū ē timoris. Sed et p̄
 cacitas uocis pueritatis libertate accipit̄.
 et uiciū pigritie quietis uirtutē imitatur.

Porro uiciū ingetudinis uirtutē se uult uo-
cari sollicitudinis. et p̄cipitationis facilitas
feruor boni studiū credit. et bene agendi
tarditas ē siliū mora cē uidet. dū tam̄ ista
sūt uirtus. illa uiciū. Tali igit̄ exēplo uicia
species uirtutū imitant. et inde se n̄ nulli
esse iustos cōfident unde maxime reprobantur.
Aptū exēplū uicioꝝ delatronis specie
sumit. Nā sic ex insidiis latro p̄dit. seq̄ it̄
agentib; iungit. fingens se sociū donec de-
cipiat impulsū. et dū subito erupit ad exi-
tū. latro manifestus ostenditur. Ita se
miserunt int̄dū p̄culose uirtutib; uicia.
quo usq; omnē boni op̄is efficaciam in suis
usib; rapiant. ut anima q̄ sibi erat placēs
de uirtutib; decepta se conspiciat uiciis
damnabilibus. *Ne appentu uirtutū. xxxvi.*

Ad uirtutes difficile cōsurgim̄. ad uicia
sine labore dilabim̄. Ita enī p̄na. illis ar-
due sūt; grandes enī sudores p̄petim̄. ut ad
celū cōscendere ualeam̄. Quē ad modū ad

uirtutū tendentes culm̄ n̄ assūmis inchoant.
 sed amodicis ut sensim ad altiora pueniunt.
 Ita et qd ilabunt ad uicia. n̄ statim a magnis
 criminib; incipiunt. sed amodicis asuescunt.
 et sic in maxima prouunt. Sic paulatim homo
 a minimis uiciis in maximis pruit. ita amodi-
 cis uirtutib; gradatim ad ea que sūt excelsa cōsen-
 dit. q̄ aut inordinate uirtutes cōphendere
 nitunt. cito piclitant. Hec ē. ^{initium et} causa in rerū
 natura. ut quēcūq; uelocit̄ ad pfectū tendit.
 sine dubio celerit̄ finiant. Sicut erbe que tan-
 to festiniū p̄eunt. quanto celerius crescunt.
 At c̄tra arbores alta radice fundant. idō pdu-
 rant diucius. q̄a gradatim ad pfectū pueniunt.
 Nichil p̄dest ad mixto malo agere aliqd bonū.
 sed prius ē colibendū a malo. deinde exer-
 cendū bonū. Hoc ^{enī} indicat pph̄a cū dicit.
 Quiescite agere puerse. discite bene facere.
 Prius uicia extirpanda sūt in homine. de in-
 de inserende uirtutes. Nā coherere et cūungi.
 non potest ueritas cū in datio. Pudor cum

. nō.

petulantia. fides cū pfidia. castitas cū luxū
 ria. Quedā sūme uirtutes. quedā uero me
 die: fides. spes. caritas. sūme uirtutes sūt. Nā a q
 bus habent. utiq; ueracit̄ habent. Alię ū uirtutē
 medie sūt. qā et ad utilitatē et ad p̄niciē possūt
 haberi. fide ū arroganti qsq; tumuerit. Ut
 puta doctrina. ieiuniū. castitas. scientia. si
 ue tēporales diuicię. de qb; scilicet et bene
 opari possum et male. Quisq; ex detiore iam
 melior ē cepit. caueat de acceptis uirtutib;
 extolli. ne graui⁹ p uirtutes corruat. quā pri⁹
 ex lapsu uiciorū iacebat. Quē d̄s iustificat. ne
 iterū se uirtutib; erigat. quedā illi uirtutū
 dona tribuit. quedā retrahit. ut dū mens
 de eo qd̄ habet erigit. iterū de eo qd̄ nequa
 quā habere recognoscit humiliet. Quisq; do
 no celestis gr̄e inspirat. ad uirtutes erigitur.
 si forte moderantis dī manu aliqua ad uisita
 tē reprimūt. ne de acceptis uirtutib; attolāt.
 frangi n̄ debet; qā et hoc ipsū qd̄ plagis hu
 miliat equanimit̄ ferre. pculdubio uirtutis ē magnē.

Tunc se uiri scilicet pugnant ut utrum aduersum
xxxvii. ueracius auiciorum coluione de tunc.
 dum ab eis contra singula uicia uirtutes sin-
 gule opponunt. Interdum uicia cum uirtutibus
 ad utilitatem confligunt. ut ipso certamine ul-
 mens exerceat. uel a belatione concussus animus
 restringat. Ad uersus impetus uitiorum. con-
 trariis uirtutibus est pugnandum. Contra luxu-
 riam enim cordis est adhibenda mundicia. contra
 odium dilectio preparanda. contra iracundiam pa-
 cientia proponenda est. Porro contra timorem si-
 ducis adhibenda est uirtus. Contra torporem
 zeli prelium. tristitiam. queque gaudium. accidie. for-
 titudo. auaricie. largitas. superbie. humilitas
 opponenda est. Sicque singule uirtutes nascentia
 contra se uitia reprimunt. ac tentacionum mo-
 tus uirtute diuine caritatis extinguunt. Libi-
 dine abstinentia domat. nam quantum corpus
 inedia frangit. tanto mens ab illicito appe-
 titu euocat. Ad usus iram tolerantia dimicat.
 ira autem semetipsam necat. sustinendo autem

paciencia uictoriā portat. Irifticię merorem.
 ſpes eternū gaudiū ſupat. et quę turbata mens
 de exteriorib; afficit. dulcedo interioris
 tranqlitat linīt. Ad uerſus inuidiā pparat
 caritas. et aduerſus irę incendia. manuſctu
 dinis adhibet tranqlitas. Supbiā diaboli
 imitant ſupbi. ad uerſus quę opponit humi
 litas. xpi. qua humiliant elati. Principaliū
 ſeptē uicioꝝ regina et mat ſupbia ē. eadēq;
 ſeptē principalia multa de ſe parturiunt uī
 cia. q̃a ita ſibi met quādā cognatione iungun
 tur. ut ex alto alterū oriāt. Sicut princeps ſep
 tem uicioꝝ ſupbia nos eoꝝ poteſtatib; ſub
 dit. ita xpc ſeptiformi grā plen. adnātu uī
 cioꝝ nos eruit. et quos illa addit ſeptēpli
 ci uicio. iſte libat ſeptiformis grę dono. *De ſu*

Omnī uicio detiorē ēē ſupbiā. *pbia. xxxviii.*
 ſeu ppt̃ qd̃ a ſūmis pſonis et primis ad ſu
 mit̃. ſeu qd̃ de ope iuſticię et uirtutis exorīt.
 minusq; culpa ei' ſentit luxuria. Luxuria ū
 carnis idō notabilis omib; ē. qm̃ ſtatī pſe

turpis ē. et tam²⁷ pensante dō supbie minor ē.
 sed qd detinet supbia et n̄ scit. labit carnis
 luxuria. ut p hanc humiliat et acfusione sur
 gat. et asupbia. Om̄s peccans supb, ē. eo qd
 faciendo uetita c̄temtūi habeat diuina p̄cep
 ta; recte q̄ iniciū om̄s peccati supbia. q̄ nisi
 p̄cesserit mandatorū dei inobedientia. trans
 gressionis n̄ seq̄t culpa. Om̄s supbia tanto
 inimo iacet. quanto in alto se erigit. tantoq̄
 pfundius labit. quanto excelsius eleuatur.
 Qui enī p ppriā supbiā attollit. p dī iusticiā
 inclinatur. Q̄ inflant supbia. uento pascunt.
 Vnde et pphā. Om̄s in q̄t pastores uos pascit
 uentus. hoc ē supbie sp̄s. Qui de suis uirtutib;
 supbiunt. ex ipsis suis iudicandi s̄t opib; q̄
 p uirtutib; uiuunt. q̄a rē bonā n̄ bona faciunt.
 uoluntate. Nā reuera sine humilitate uirtus
 que libet et sine caritate. inuicio deputatur.
 Merito supbie diabolus asupna beatitudine
 corruit. q̄ ergo de uirtutib; attollunt. diabo
 lum imitantur. et exinde grauius corruunt.

quae de excelso labunt. Supbia sic origo est
 omnium criminum. ita ruina cunctarum uirtutum.
 Ipsa est enim in peccato prima. ipsa in conflictu
 postrema. Hec enim aut in exordio mentis propter
 eam persternit. aut nouissime de uirtutibus
 deicit. inde et omnium peccatorum est maxima quae
 tam uirtutes quam prauicia humana mentem
 exterminat. Ibi cadere supbia ubi et nasci.
 ut non sit supbia aliud culpa. aliud rui-
 na. sed ipsa culpa sit illis et pena. De sup-
 bia nasci arrogantiam. non de arrogantia
 nasci supbia. Nam nisi praecesserit occulta el-
 atio mentis. non sequitur aperta iactantia laudis. Ita ergo
 in culpa proponitur supbia arrogantiae. sicut
 praefertur et origine. Plerumque ad elationis emenda-
 tionem. prouidentia dei aliquo casu non nulli ca-
 dunt. propter quod lapsu reprehensi a semetipsis hu-
 militer sapiant. et de muneribus dei laudari
 non appetant. sed laudent deum a quo ac-
 ceperunt unde laudari se uolunt. Utilius est
 arrogantibus quocumque uicio labi et humile

post casum dō fieri. quā p elacionē sup
bire. grauioreq; ruine damnationē psu
pbiam sumere. *De luxuria. xxxviii.*

Ex culpa supbie plerūq; inhabomi
nanda carnis immundiciā it. Nā al
terū pendet exalto; sed sic p supbiā mris
itur in pstitutione libidinis. ita p hu
militatem mris salua fit castitas carnis.
Dō aut non nūquā deiecit occulta mris sup
bium. p carnis manifestā ruina. Libidinis na
sci immundiciā de animi occulta supbia. ex
emplo primī hoīs q mox ut supbia contra dīm
tumuit. statī carnis libidinē sensit. et puden
da opuit. Qua ppter unus qsq; sue deputet cal
pe qd cecidit. quociens libidine uincit. qmris
precessisset latens supbia. n sequerēt libidi
nis manifesta ruina. Non nūquā gemino uī
cio xpian⁹ ad diabolo appetit. et oculto p elatio
nē et publico p libidinē. sed dū cūtat qd li
bidinē cadit in elationē. ite dū incaute de
clinat elationē. cadit segnit in libidinē. sicq;

ex occulto uicio elacionis. itur in apto libidinis.
 et de apto libidinis itur in occulto elationis.
 Sed di seruus discrete utrūq̃ pensans. sic ca
 uet libidine ut n̄ incurrat elationē
 sic cuitat elacionē. ut n̄ resoluat animū ad libi
 dinē. Luxuriosis atq̃ supbis. demones plus
 fau tores existunt. dūq̃ in cetis uiciis sp̃s mali
 gni deseruiant. his tam̄ maiori fami liaritate
 iungunt̄. eisq̃ amplius iuxta desideriu famu
 lant̄. Principalit̄ his duob̄ uiciis diabolus hu . nō .
 mano generi dñat̄. id ē p̄supbiā m̄tis et lu
 xuriā carnis. Vnde et dñs ad iob loq̃t̄ de diabolo
 dicens. Subūbra dormit in secreto calami. in
 locis hum̄tib̄. P̄calamū enī inanis supbiā. p̄lo
 cauero hum̄tia. carnis demonstrat̄ luxuria.
 Phēc enī duo uicia. diabolus humanū possidet
 genus. ut dū m̄tē in supbiā erigit. ut dū plu
 xuriā carnē corrūp̄it. Multi luxurię subdi
 ti s̄t. et c̄tumaci supbiā de ipso luxurię ope
 gl̄ant̄. et inde magis elati s̄t. unde humiliari
 debuer̄. ad cōparationē mali fit de t̄ius. q̄ndo

non solū flagicia cōmittunt. sed etiā de ipsīs
 flagitiis uanitate laudis p̄diti extollunt. sicut
 scriptū ē. Laudat peccator in desideris anime
 sue. Quid enī prius. quā in flagitiis miseris
 gaudere. de q̄b; iā debent copiosius deplorare.
 Libido tē magis querit. cū uidet. Nā sic q̄dam
 sapiens ait. prima fornicationis oculorū tela
 sunt. scdā uerborū. sed q̄ n̄ capit oculis. potest
 uerbis resistere. Sufficit natura. ubi adhuc
 liber effectus ē. Quid delectationes refrenat
 libidinosę suggestionis. n̄ transit ad c̄sensū
 libidinis. Cito enī resistit op̄i. q̄ titillanti n̄ ac
 cōmodat delectationi. Durius impugnat. quicq̄
 ad c̄sensionē. et n̄ usq̄ ad p̄petrationē tetat.
 quā is q̄ sola suggestionē p̄ditione carnis tē
 ptantis sollicitatur. Stimuli carnis q̄ in paulo
 excitante sathane anglo in erant. ex lege peccati
 erant. que in mēbris hominū de necessitate li
 bidinis habitant. Quā reluctante dū in se ex
 pugnat p̄ficīt. et de infirmitate libidinosę titil
 lationis uirtutē suscepit glōsi certaminis. Ser

uoz dī multa certamina de sua carne mouent.
 Nā quā uis in amore dī eoz sit incussa inten-
 tio. mens tamē de carne quā exterius gestat. in-
 terna pūa tolerat. Ds aut q̄ hec ad p̄lationē
 p̄mittit. grā p̄tegente suos n̄ deserit. Idōq̄ n̄
 nūquā electi lapsu carnis corruunt. ut uicio
 supbie qua de uirtutib; tument sanent. et q̄
 de uirtutū effectib; existunt supbi ut cadant.
 carnis uicio humiliant ut surgant. Ante quā
 pficiat̄ ad ulteriū inope. iā ad ulteriū extat
 incogitatione. Ex corde enī primū fornicationes
 fr̄. auferende. et n̄ p̄rumpunt inope. hinc ē qd̄ p̄
 p̄phetā dī. Accingite lūbos uros sup ubera ur̄a.
 Hoc ē in corde libidines reserate. q̄ ad lūbos
 p̄tinet. Nā cor sup ubera ē. n̄ in lūbis. Libidinis
 immoderata licentia nescit habere modū. Nā
 dū se uiciosus anim⁹ inexplenda fornicatione
 carne luxuriante laxauerit. nichilomin⁹ ad aliā
 nefanda scelera suadentib; demonib; transit.
 dūq̄ immoderate metas pudoris excesserit.
 Crīm criminib; adicit. paulatīq̄ ad detiora

pcedit. Non ita suavis est. amanciu. immo am-
 tiu incerta carnis libido sic expta. nec ita
 delectat fornicatio du primo comittitur.
 Na repetita maiore delectatione ingerit.
 ia u si inusu uenerit. tanto pditis dulcior fit
 ut superari difficile sit. Vnde et sepe ex sue-
 tudine delinquendi quasi captiui ad pec-
 candu cu quadam uolentia trahim. sensusq
 nros ctra recta uoluntate in nobis rebella-
 re sentim; si plus oblectat mte delectatio
 fornicationis. qua amor castitatis. ad huc
 in homine peccatu regnat. Certe si aplius
 delectat pulchritudo intime castitatis. ia
 non regnat peccata. sed regnat iustitia. Na
 non solu de comissa fornicatione peccatu
 regnat in hoie. sed si adhuc delectat atq ani-
 mum teneat. pculdubio regnat. fornicatio
 carnis adulteriu e. fornicatio animi ydoloru
 seruitus e. Est aut et spalis fornicatio scdm
 qd dñs ait. Quiderit muliere ad ecupiscen-
 du ea. ia mechatus e ea in corde suo. Omis

immunda pollucio fornicatio dicitur. quā uis quāque
 diuersa turpitudinis uoluptate perficitur.
 Ex delectatione enim fornicandi uaria gignunt
 flagitia. per quibus regnū dī clauditur. et hō ad eo
 separatur. Int cetera septē uicia fornicatio maxi
 mi ē sceleris. quia per carnis immundiciā templū
 dī uiolat. et tollens mēbra xpī fac mēbra
 meretricis. Maxime per carnis luxuriā huma
 nū genus subdit diabolo. quā per cetera uicia.
 Cū enim ille uariis tentantibus ellectos hominē
 conet perire. magis autē mechandi deside
 riū suggerit. quā utriusque sexū in hoc uicio am
 plius egrotare intendit. Demones scientes
 pulcritudinē et animę castitatē. et per hanc
 hominē angelicis meritis coequari cū illis
 lapsi sūt. liuore perculsi in uiciis. incipiunt per
 se. suis corporis opus desideriumque libidinis.
 quatinus a celestibus de orsu de iecta animā per
 trahant. secūque quos uicerint gloriantes
 ad tartara ducant. Quando in pulsu demo
 nū mens ad delectationē fornicationis in

. nō .

. nō .

pellitur. diuini iudicii metus et eterni tormenti incendia ante oculos proponant. quia nimirum omnis pena grauioris supplicii formidine superat. Sic enim clauus clauum expellit. ita sepe recordatio ardoris gehenne ardorem excludit luxurie. Quidam in iuuentute luxuriose uiuentes. in senectute continentef fieri delectantur. et tunc eligunt seruire castitati. quando eos libido seruos terminat. Nequaquam in senectute continentes uocandi sunt. qui in iuuentute luxuriose uixerunt. tales non habent premium. quia laboris certamen non habuerunt. Eos enim expectat gloria. in quibus fuerint laboriosa certamina. *de continen*
*A*deo datur continentia. sed petite. *na. xl.*
*A*et accipietis. Ite autem tribuitur. quando deus gemitu intimo pulsatur. Prelata est uirginitatem nuptiis. illud enim bonum hoc optimum. Coniugium est cessum est. uirginitas admonita tantum non iussa. sed ideo tantum admonita. quia nimis excelsa. Geminum est bonum uirginitas. quia et in hoc mundo sollicitudinem seculi amittit.

et in futuro eternū castitatis p̄miū p̄cipit.
 Virgines feliciores eē in uita ḡna. esaya testan
 te. Hec dicit dñs eunuchis. dabo eis in domo
 mea et in muris meis locū et nom̄ melius aſi
 lū et aſiliab; nom̄ sempiternū dabo eis. qđ n̄
 p̄ibit. Nec dubiū qđ q̄casti p̄seuerant et uir
 gines. anglis dī efficiant̄ equales. Amana ē
 pulchritudo castitatis. cuius degustata de lecta
 tio. dulcior inuenit̄ quā carnis. Castitas enī
 fructus suauitatis ē. Pulchritudo inuiolata
 scōz. Castitas securitas m̄tis. Sanitas corporis.
 unde et aliquos gentiliū gimnicos p̄petuam
 ueneris abstinentiā exercuisse. ne uirtutē libi
 dine frangerent. Luxuriosa nāq; uita cito car
 nē debilitat. fractaq; celerit̄ ducit ad senec
 tutē. Om̄e peccatū p̄penitentiā recipit uulne
 ris sanitatē. uirginitas aut si labit̄ nullatenus
 reparat̄. Nā quā uis penitendo uenie fructū
 recipiat. in corruptionē tam̄ nullaten⁹ reci
 pit pristina. Virgo carne n̄ m̄te. nullū p̄miū
 habet in r̄p̄missione. Vnde et insipientib;

. nō .

. nō .

. nō .

. nō .

uīginib; saluator in iudicio ueniens dicit.
 Am dico uobis nescio uos. Vbi enī iudicans
 mentē corruptā inuenerit. carnis pculdu
 bio in corruptionē damnabit. Nichil pdest
 incorruptio carnis. ubi nō ē integritas mētis.
 Nichilq; ualet mundū ēē corpore. cū q pol
 lutus ē mte. Multi sūt reprob; q carnis cor
 ruptibile ctagiū nesciunt. q sicut infecundi
 sunt corpore. ita steriles manent mte opīs
 boni fecunditate. q recte de uīginitate gau
 derent si aliis prauis opib; nō inferuīrent.
 Qui se cōtinentē p fiteēt. et ab aliis tērenis desi
 deriis nō subtrahit. quā uis hunc luxuria
 carnis nō polluat. diuersa tamē mundane
 conuersationis opatio maculat. Virgines de
 suis meritis glāntes hypochrīs cōparant. q
 glām boni opīs appetunt. quā intra cōscien
 tiā humiles habere debuerūt. Tales igit ad pro
 missa celestia nō pueniunt. qā ipsi sibi uīgini
 tatis pmiū p elationis uiciū auferunt. Hoc
 est enī in euanglio nō habere uirgines inuasīs

11
oleum idē non seruare intra consciētiā boni
opis testimoniū. sed in facie gloriari apud
hoīes. n̄ in corde apud dñm. Ruina adulteri
excipit. destinata. matrimonii. melius q; cūxo
rem ducere. quā plibidinis ardore p̄ire. Quo
dā cūgale decus. n̄ p̄ gignēdis filiis delectā
tur sed hec. p̄turbulenta carnis et libidino
sa consuetudine appetunt. sicq; bonū male
utunt. Vicia p̄se mala sūt. coniugia ū et potestates
p̄se qdē bona sūt. p̄ ea ū que circa ea sūt mala ex
istunt. Coniugia enī p̄ id mala sūt. p̄ qd̄ dicit apls.
q̄ aut cū uxore ē cogitat que sūt mundi. et p̄p̄
fornicationē unus qsq; suā uxore habeat. sic et
potestates. p̄ elationē. p̄ opp̄ssionē. p̄ iusticię q̄
preuaricationē. male existunt. Nocent enī
nuptię. nocent et potestates. sed p̄ id qd̄ eis
iuxta ponit n̄ p̄se. Exemplo itineris recti
iuxta qd̄ spine nascunt. que surgentes elatē.
noceant eis q̄ recto itinere gradiunt. *berup*

. nō .

Non posse quēpiā sp̄alia bella
suscipere. nisi prius carnis edomuerit cupi

.no.

ditates. Non potest ad cōtemplandū dñm mens
 esse libera. que desiderijs huius mundi et
 cupiditatib; inhiat: neq; enī alta cōspicere po
 test oculus: quē pulvis claudit. Omī peccato
 peior ē uiricia. et amor pecuniarū. Vnde et p
 salomonē dīr. Nichil ē scelestius. quā amare pec
 cuniā. Hec enī animā suā uenale facit. qm in
 uita sua pēit intima sua. Cupiditas omniū
 criminū materia ē. Vnde et apls ait. Radix ē
 omniū malorū cupiditas. quā qdā appeten
 tes errauerūt a fide. Si g succidit radix criminū.
 non pullulant cet̃ soboles peccatorū. Multi
 causa cupiditatis t̃renq; etiā ipsam fidē remun
 tiuerūt. cupiditas enī xp̃m uendidit. Nā et
 pleriq; tanto in reb; alienis excitant̃ desidio.
 ut etiā homicidiū ppetrare n̄uerant̃. sic achab
 qui appetitu cupiditatis suę sanguinis exple
 uit effusione. Sepe iniq; mala que concupis
 cunt et ad sequunt̃. quatin de effectu mali
 desiderii fortius puniant̃. Electos aut suos d̃s
 non dimittit ire in desideriorū malorū per

sectionē. sed in dolore mēte conuertit cor. p̄ id
 qd̄ in sc̄lo neq̄t appetunt ut hac exp̄ientia re
 sipiscant cūerti ad dñm quo hīs mēte cesserunt.
 Dñm ḡ sibi p̄piciū ad uersari nouerit. qd̄
 tēporalit̄ concupiscit: n̄ p̄mittit̄ ad implere.
 Secreto dī iudicio fieri. ut durius p̄eant hi quoꝝ
 cupiditates effectus statī seq̄t actionis. Nūquā
 siciari nouit cupiditas. sēp enī auius eget.
 quantoq̄ magis ad q̄rit. tanto ampliū querit.
 nec solo desiderio augendi ex cruciat̄. sed etiam
 amittendi metu afficit̄. Inopes nascim̄ in hac
 uita. inopes recessuri auita. Si bona ḡ mundi
 huius p̄itura credim̄. cur peritura tanto amo
 re cupim̄? Plerūq̄ potentes tanta cupiditatis
 rabie inflāunt̄. ut de c̄finiis suis pauperes ex
 cludent. nec habitare p̄mittāt. q̄b; recte p̄ pro
 pham dī. Vt q̄c iungitis domū ad domū. et agrū
 agro copulatis. usq̄ ad t̄minos loci. Nūqd̄ uos
 soli habitabitis in medio t̄re? Tales q̄ppe hoīes
 inferni. id ē diabolus. rapit ad p̄ditionē. Unde
 p̄ph̄a sequent̄ ad nuntiāt diēs. Propt̄ea dilatabit

. nō .

infernus animā suā. et aperiet os suū absq̃
 ullo timore. et descendunt fortes ei⁹. et subli
 mes glōsiq̃ ei⁹ ad eū. Nec mirū qđ morientes
 inferni ignib⁹ deputent. q̃ uiuentes flāmam
 cupiditatis sue minime extinxerūt. Quidesi
 derio cupiditatis extuant. flatu diaboli
 inspirationis urunt. Accendit enī nūc eue su
 pbia. ut deligno uetito manducaret. Accen
 dit cain mitem inuidia. ut frēm occideret.
 Accendit salomonē luxurie facib⁹. ut p̃ amore
 libidinis idola adoraret. Accendit achab
 ad cupiditatē. ut homicidiū auaricie ad nec
 teret. his g̃ inspirationib⁹ diabolus corda
 hōiū occultis deprauat cupiditatib⁹. *Bequ*

Prima ē cupiscentie suggestio *laxlii.*
 panis ē. cui siminime cedit. diuersa eta
 citatis desideria cōprimunt. Vnde et dani
 el. Panē inq̃t desiderii n̄ cōmedi. hoc est
 ei⁹ concupiscentiā n̄ impleui. Prima ē luxu
 rie materies saturitas panis. Vnde et p̃p̃ta
 sodomā de panis facietate accusat dicens.

Hec fuit iniquitas sodomorum. supbia. saturitas
 panis. et habundantia. Panem quippe sodomites in
 moderate summes. inturpitudines de fluxere
 flagitiorum. atque inde meruerunt comitante sup
 bia celestibus ad uri incendiis. ex quo modum.
 non tenuerunt. edacitatis. Utile est cauere gulam
 cyborumque concupiscentiam. quod enim tam noxium. quam
 ut animam seruiat uentri. et escæ. que fit destru
 enda. Testante apostolo ad dicente. Deus autem hunc
 et hanc destruet. Proxima est uentri libido.
 sicut loco sic uicio. Vbi enim uentris cura. ibi
 et corporis que circa uentrem fit proxima. In ordi
 ne namque membrorum genitalia uentri iungun
 tur. Dumque unum ex his immoderate reficitur.
 aliud ad luxuriam excitatur. Non ad luxuriam
 uel ad facietatem. sed tantum in ut corpus susten
 tetur epulis est utendum. Nam et philosophi
 differunt cybos inuentos esse ut contineant ani
 mam. non ut corrumpant. Quinimum utuntur cybis.
 quanto magis uentrem pascunt. tanto am
 plius sensum mentis obtundunt. Nam greci dixerunt

ex crasso uentre subtilem sensum gigni non posse.
 Nam gule saturitas nimia. aciem mentis obtundit.
 ingenuumque ebescere facit. Libidinis ignes. ciborum
 fontis incrementum. corpus autem quod abstinentia
 frangit. temptatio non exurit. Unde et tres pueros
 abstinentes. flamma babilonii incendium. et siteti-
 git non combussit. quia nimirum et desideriorum carna-
 lium ignis abstinentium mentes inflamet. usque ad
 consensum tamen concupiscentie uel opis non exu-
 rit. Cui habundantia est epularum. ardentis diui-
 tis ad tendat supplicium. cuius tanta in inferno
 inter ignes erat inopia. quanta hic epularum fuerat
 copia. In hoc enim scilicet esurire et sitire noluit. pro-
 pterea illi et inter flamas sitiens stillam aque quesitum.
 et non meruit. Considerandum quam uehementer ar-
 guat comessatio. et sumptuosa per prophetam cuius.
 ita ut commineetur dominus se non dimissurum hanc iniqui-
 tatem. his que ea libenter ambiunt. Dicit enim per prophetam.
 ecce gaudium et letitia occidere uitulos. et iu-
 gulari arietes comedere carnes. et bibere uinum.
 si dimittit iniquitas hec uobis donec moriamini

ni. Sicut om̃s carnales cupiditates abstinen-
 tia refecant̃. ita om̃s anime uirtutes edacita-
 tis uicio destruunt̃. Inde qđ et princeps co-
 quoz muros ierlm̃ subuertit. qđ et uent̃ cui
 seruit̃ acocis. uirtutes anime destruit. Neq̃
 enī posse quē piā uirtutū p̃fectionē adtin-
 gere. nisi prius uentris edomuerit ingluuiē.
 Nemo potest dñari cetis uiciis. nisi ingluuiē
 uentris restrinxerit. Nec q̃squā facile potest
 asemetipso. sp̃s immundos expellere. nisi pab-
 stinentiā gula. Tunc enī hostes q̃ extra nos
 sūt. anobis fortius supant̃. quando prius q̃
 intra nos sūt uicia extinguuntur. Nā frustra fo-
 ris agit bellū. q̃ intus habet piculū. Non
 qualitātē cyboz. sed eoz cupiditatē cauendā.
 Nā sepe accuratius p̃parata. sine gula cōcupis-
 centia degustant̃. et sepe abiecta et uilia eden-
 di cupiditate sumunt̃. sicq̃ fit ut n̄ sit incul-
 pa cyboz qualitas. sed illud reputet̃ inuici-
 um. qđ cū desiderio degustat̃. Quatuor sūt
 genera distinctionū in gula appetitu. idē.

quid. quando. quantū. et quo m̄ appetatur;
 qđ ad rem ipsā p̄tinet. quē appetitur. qñdo
 si ante legitimū t̄p̄s qđ appetat. Quantū ū
 ad inmoderationē refert. quo m̄ ad impaci
 entia festinationis adscribit. Nullus homi
 ni tā inportun⁹ exactor. quā uenit. q̄ cotidi
 anam refectionē. cotidiana famis exactio ē
 ad implet. Cū cetis enī uiciis et si inīdum
 nascim̄. inīdū tam cū eis n̄ morim̄. cū isto
 aut et nascim̄. cū isto et morim̄. Plerūq̄
 uoluptas uescendi ita sub obtentu neces
 sitatis subrept. ut dū putat seruire ne
 cessitati. uoluptatis desiderio seruiatur.
 nec facile discernit. utrū qđ accipit gule
 an indigentis de pute. *De ebrietate. xliii.*

Escē crapula. potus ebrietatē generant.
 Ebrietas aut p̄turbationē gignit m̄tis.
 furorē cor dis. flāmā libidinis. Ebrietas
 ita m̄tē alienat. ut ubi scit nesciat unde
 etiā nec malū sentit. qđ p̄ ebrietatē cōmit
 titur. Verū ē qđ iuxta p̄p̄iā fornicatio

et ebrietas. aufert cor. fornicatio enī sicut
ait salomon infatuat sapientē. ebrietas sic
in loth. sensū rationis captiuat. Vnde et in
puerbis. Potentes inqt q̄iracundi sūt uinū
non bibant. ne cū biberint obliuiscantur
sapientiā. Plerisq̄ laus ē multū bibere. et
non inebriari. audiant hū aduersū se di
centē pphā. Vt q̄ potentes estis ad biben
dum uinū. et uiri fortes admiscendā ebri
etate. Vīno multo deditos. et luxuriose uiuen
tes. esayas sic arguit dīcs. Ille q̄ consurgitis
mane ad ebrietatē sectandā. et potandū usq̄
ad uespū. ut uīno estuētis. De talib; et alio
loco dicit. Vt t̄ ciuitas cuius rex iuuenis est.
et cuius principes mane cōmedūt. Multi enī
a mane usq̄ ad sol̄ occubitū. ebrietati et gule
uoluptatib; seruiunt. nec intelligūt quid na
tū sit. sed cōsuetudine beluina detenti luxu
rie tantū tota die epulisq̄ in seruiunt. Cla
mat iohel pphā his q̄ ebrietati deseruiunt.
dīcs. Exprobrāmini ebrii et flete. et ululate

om̃s q̃ bibitis uinū indulcedine; quo testimo-
 nio n̄ ait tantū flete om̃s q̃ bibitis uinū.
 ut bibere n̄ om̃ino liceat. sed iet̃it dulce
 dinē. qđ ad uoluptuosā p̃tinet. et p̃digam
 effusionē. Nā quantū satis ē necessitati edo-
 cet timotheo bibere ap̃ls dīcs. uino modico
 utere. Non solū ex uino inebriant̃ hoīes. sed
 etiā e cētis potandi generib; que uario m̃ con-
 ficiunt̃. Vnde et nazareis q̃ se sc̃ificabant
 dño. p̃ceptū ē uinū et sic̃erā n̄ bibere. Vtra-
 q; enī statū m̃tis evertunt. et ebrios faciunt.
 Luxuriā quoq; carnis utraq; equalit̃ gignūt.
 Quidā continentes sic panē cū pondere edūt.
 ita et aquā cū m̃sura sumunt. Asserentes
 ad castimonīā carnis. etiā aque abstinentiā
 conuenire. *De abstinentia sine ieiunio. et de*
Hoc ē p̃fectū et rationabile ieiunium. qū
 do n̄r homo exterior ieiunat. int̃ior orat.
 facilius p̃ ieiunium oratio penetrat celū. Tē-
 enī hō sp̃alis effectus anglis ē iungit̃. dōq;
 liberi copulat̃. P̃ ieiunium etiā occulta misse

riorū celestiu reuelant. diuini q̄ sacram̄i
archana pandunt. Sic nāq̄ daniehl anglo
reuelante misterioꝝ sacram̄ta cognoscere
meruit. Hec enī uirtus. et angloꝝ manifesta
tiones et coꝝ annuntiationes ostendit. Ieiū
nia. fortia tela sūt aduersus tēptam̄ta demo
nioꝝ. Cito enī p̄ abstinentiā de uincuntur.
Vnde etiā dñs et saluator n̄r. coꝝ incursus
ieiuniis et orationib; p̄monet sup̄are dīcs.
Hoc genus n̄ erit. nisi p̄ orationē et ieiuniū.
Humandi enī sp̄s ibi sese magis iniciunt.
ubi plus uiderint escā et potū. Scī quā diu
in huius sc̄li uita inhabitant. desiderio sup̄ni
roris corp̄ suū aridū portant. Vnde et psalm̄.
Sitiuit inq̄t inte anima mea quā multipliciter
et caro mea. Caro enī tē dñm sitit. quando p̄
ieiuniū abstinet et arefcit. Abstinentia uiuifi
cat et occidit. uiuificat animā. corpus necat.
Sepe abstinentia simulate agit. ieiunia p̄ hy
pocrisin exercent. Quidā enī mira inedia cor
pus suū laniant. exterminantes sic ait euanglīm

facies suas ut appareant hominib; ieiunan-
 tes, ore nāq; pallescunt. cor pore atterunt.
 cordis alta suspiria ducunt. Ante mortem
 quoq; mortiferis se suppliciis tradunt. tan-
 tumq; miseri laboris exercitiū n̄ p dī amo-
 re sed p sola humana laudis amiratione sec-
 unt. Qdā incredibilit̄ abstinent ut hōib;
 curiosis. scī appareant. sed hoc bonū absti-
 nentie. talib; n̄ ē uirt̄ reputanda sed uiciū.
 q̄a bona male utunt̄. Ieiuniū et elemosina
 in abscondito eē amant. ut solus d̄s q̄ inspi-
 cit omīa meritū opū bonorū rependat. Nam
 q̄ ea sub populari manifestatione faciunt.
 nequaquā ad dō iustificanti. q̄a iuxta sermo-
 nem euanglicū mercedē ab hominib; acce-
 perit. Ieiunia cū bonis opib; dō acceptabilia
 sūt. q̄ aut cybis abstinent. et prauē agunt.
 demones imitant̄ q̄b; esca n̄ ē. et neq̄cia
 semp ē. Ille enī bene abstinet cybis. q̄ et
 a malitie actib; et a mundi ieiunat ambi-
 tionib;. Qui exerationis studio n̄ abstinen

81
tis uoto abescis carniū se suspendit. huius po-
tius execrandi sit. quia diuina creatura usibus homi-
nis cessante reiciunt. Nichil enim fidelibus inq-
natū. nichilq- iudicatur esse immundum.
paulo attestante apostolo. Omnia munda mun-
dis. co inq-natis aut et infidelibus nichil est
mundū. sed polluta est eorum et mens et con-
scientia. Spnitur ieiuniū. quia in uespere refec-
tione ciborum reficitur. Neque enim reputanda est
abstinentia. ubi fuerit uentris saturitas sub-
secuta. Spnit ieiuniū quod in uespere deliciis
compensatur. Dicente esaya propheta. Ecce in die
ieiunii ur̄i inuenietur uoluptas ur̄a. Voluptas enim delitij
intelligunt; sic enim repetitio debiti. et lis.
et contentio. et percussio. ita et delitij impropbarunt
apud prophetam in ieiunio. Tota enim die epulas inco-
gitatione ruminat. quia ad explendam gulam ue-
spe sibi delicias parat. Non est corpori adhi-
benda immoderata abstinentia. ne dum am-
plius grauatur caro pondere in edie ne mala
agat. postea nec bene facere incipiat: et

que addicunt ut usu mali careat. simul et bo
ni officium dum plus premitur perdat. Sollicita igitur
discretionem carnis est moderanda materies. sci
licet ne aut integre extinguatur. aut inmodera
te laxetur. In firmitate carnis nimia prevalente.
ad perfectionem pertingere nemo potest. Nam qui
vis scitatis amorem quicquid habeat. exequi tamen non
ualet operis meritum. cui intentione cordis de
seruire conatur. Corporis debilitas nimia. etiam
uires anime frangit. mentis quoque facit inge
nium marcescere. nec ualet quicquam per inbecilli
tatem perficere. Neque nimis. nam quicquid cum modo
et temperamento fit salutare est. quicquid autem nimis
et ultra modum est. pernitiosum fit. studiumque suum
in contrarium uertit. In omni opere. modum. et tem
peramentum oportet. habere. Nam omne quod excedit
periculosum est. sic aqua quam nimios imbres prebe
at. non solum nullum usum adhibet. sed etiam per
iculum exhibet.

i	De flagellis dei.	De humilitate monachorum.	xx
ii	De gemina percussione.	De monachis quibus curis sanctis.	xxi
iii	De infirmitate carnis.	occupantur.	xxii
iiii	De tollerantia diuine correptionis.	De hiis mundi amore prepediuntur.	xxiii
v	De temptationibus diaboli.	De iactantia.	xxiiii
vi	De temptationis somniis.	De ypocrisi.	xxv
vii	De oratione.	De inuidia.	xxvi
viii	De lectione.	De simulatione.	xxvii
ix	De legendi assiduitate.	De odio.	xxviii
x	De doctrina sine gratia.	De dilectione.	xxix
xi	De superbis lectoribus.	De fictis amicitis.	xxx
xii	De carnalibus lectoribus et hereticis.	De amicitia munere orta.	xxxi
xiii	De libris gentilium.	De malorum concordia.	xxxii
xiiii	De collatione.	De correptione fratrum.	xxxiii
xv	De contemplatione et actione.	De propositis ecclesie.	xxxiiii
xvi	De contemptoribus mundi.	De indignis propositis.	xxxv
xvii	De sanctis qui se a consortio seculi separant.	De doctrina et exempli propositis.	xxxvi
xviii	De preceptis altioribus monachorum.	De his qui bene docent et male uiuunt.	xxxvii
xix	De preceptis altioribus monachorum.	De exemplis priorum sacerdotum.	xxxviii
		De propositis carnalibus.	xxxix
		De indoctis propositis.	xl

- xix De iracundis doctoribus. De acceptione personarum. lvi
 xli De superbis doctoribus. De muneribus. lvi
 xlii De humilitate propositorum. De testibus. lvi
 xliii De doctrine discretione. De causidicis. lvi
 xliiii De silentio doctorum. De oppressoribus pauperum. lvi
 xlv De prebenda sacerdotali. De tribulatione iustorum. lvi
 De protectione in plebe. De amatoribus mundi. lvi
 xlvii De disciplina sacerdotum. De elemosinis. lvi
 in his qui delinquant. De breuitate vite. lvi
 xlviii De subditis. De huius vite. lvi
 xlviii De prelatibus. De uite exitu. lvi
 xlviii De iustitia principum. lvi
 l De paciencia principum. lvi
 li De delictis principum. lvi
 siue exemplis. lvi
 lii Quod principes legibus teneantur. In ecclesia. lvi
 liii De disciplina principum. lvi
 liiii De iudiciibus. lvi
 li De pauperibus et impii iudicibus. lvi
 lvi De uerbosis iracundi iudicibus. lvi

iuine sapientie subtilitas. sicut
 interius ut testis scrutat consci-
 entias. ita exterius irrogat pena.
 ut uerū ^{aut} testimoniū pplie. q̄
 ipse ē testis et iudex. Misere dñe misero
 ysidoro. indigna agenti. et digna pacien-
 ti. assidue peccanti. et tua flagella cotidie
 sustinenti. Ordinata ē misericordia dī. q̄ p̄us
 hic hoīem p̄ flagella a peccatis em̄dat. et
 postea ab eterno suplicio liberat. Electus
 enī dī dolorib; uite hui' atterit. ut p̄fectio-
 uite suę lucret. Nequaquā d̄s delinquen-
 ti parit. qm̄ peccatōrē aut flagello tēpo-
 rali ad purgationē ferit. aut iudicio etno
 puniendū relinqr. aut ipse in se hō pe-
 nitendo punit qd̄ male ad misit. ac p̄ inde
 est. qd̄ d̄s delinquenti n̄ parit. Iusto. tēpo-
 ralia flagella ad etna pficiunt gaudia. idō
 q̄ et iustus in penis gaudere debet. et im-
 pius in p̄spitatib; timere debet. Neq̄ iusto
 neq̄ repbo. d̄s miām et iustitiā subtrahit.

Nam et bonos hic p̄ afflictionē iudicat. et il
 li. c. remunerat p̄ miserationē. et malos hic
 remunerat p̄ tp̄alē clem̄tiā. et illi. c. punit
 p̄ et̄nā iustitiā. In hac enī uita d̄s parit im
 piis et tam̄ n̄ parit electis. in illa parit elec
 tis. n̄ tam̄ parit impiis. Periculosa ē
 securitas in hac uita. malorū. et bonorū do
 lor tranquillus. Nā iniquus post mortē de
 icitur cruciandus. iustus uero dormit post
 laborē securus. Non tantū de corporalibus
 passionib; sed etiā de sp̄alib; oportet intei
 ligi. ut quanto q̄sq; aut in corpore aut in
 mente flagella sustinet. tanto se in finē remu
 nerari speret. Sepe ocluto dī iudicio. extra
 flagelli correptionē s̄t reipi in hoc mundo.
 dumq; multa damnabilia cōmisisse uideant̄.
 despecti tam̄ adō nullo em̄dationis uerberē
 feriunt̄. Plus corripit̄ flagello q̄a dē diligit̄
 si peccauerit. dicente amos p̄ph̄a. Tantiū m̄ uos
 cognoui ex om̄ib; nationib; t̄re. iccirco uisitabo
 sup̄ uos om̄s iniquitates ur̄as; quē. enī diligit̄

dñs corripit. flagellat aut omēm filiū quē
 recipit. Valde necessariū ē iustū in hac uita
 et uiciis tēptari. et uerberari flagello. ut dū
 uiciis pulsāt de uirtutib; n̄ supbiat. dū uero
 aut animi aut carnis dolore atterit. a mundi
 amore rethāt. tēptari aut oportet iustū. sed
 tēptatione plage. n̄ tēptatione luxurie. Duri
 circa suos electos in hac uita dñs agit. ut dū
 fortiorib; flagellū stimulis ferunt. nulla ob
 lectamēta p̄sentis uitę delectent. sed celestē pa
 triā ubi certa reges expectāt indefinēt desi
 derent. Electos. uitę istius ad uersitate pbari.
 ut scdm̄ petrū iudiciū ad omo dī incipiat.
 dū in hac uita electos suos dñs iudiciū flagel
 lo castigat. *Gemina percussione. cap. 11.*

Gemina percussio ē diuina. una in bonā par
 tē qua peccatū carne. ut em̄dem. altā qua
 uulnerat cōscientia ex caritate. ut dñm ardentē
 diligam. Gemino more dñs respicit. E ad ueniā
 uel ad uindictā. Ad ueniā sic petrū. ad uindic
 tam sic dū facta sodomorū se de sensurū et

uissimum testat. Trimoda ratione dñs quos
uoluerit pcutit. id ē ad damnationē rep
bos. ad purgationē quos errare uidit electos.
ad ppagandā meritoy gl̃m iustos. Primo
namq̃ modo egypti celsus ē ad damna
tione. scđo modo paup̃ eleazar ad purgatio
nem. t̃tio mō pcutus ē iob ad p̃bationē.
Flagellat̃ hō plerūq̃ adō aū peccatū ne
malus fiat. ut paulus. q̃ sathane anglo in
stigante. carnis tollerabat stimulos. flagel
latur etiā et post peccatū ut corrigat̃. sic
ille inapto q̃ tradit̃ ē sathane in interitū
carnis. ut sp̃s indie dñi saluus eēt. Non tam
iuste murmurat. etiā q̃ nescit cur uapu
lat. Nā dñs idō plerūq̃ iustū flagellat. ne
sua iustitia supbiens cadat. In hac uita dñs
tanto magis studet ut p̃cat. q̃mō magis
exspectando flagellat. sed alios feriendo cor
rigit. de qb̃ dicit. Ego quos amo. arguo
et castigo. Alios feriendo punit. quos incor
rigibiliter delinquentes aspici. quos q̃ iā

.no.

.no.

non sub disciplina ut filios pat. sed districta
 damnatione ut hostis aduersarios percutit
 de qualib. dic. flagello inimici percussit.
 castigatione crudeli. et iterum. Quid clamas
 ad me super contritione tua. insanabilis est
 dolor tuus. Unde unusquisque festinet. et time
 at. ne simul feriat uita et cum culpa. flagel
 lum autem te diluit culpa. cum mutauerit
 uitam. Nam cuius mores non mutat. actiones
 non expiatur. Omnis diuina percussio. aut pur
 gatio uite presentis est. aut inicium pene sequen
 tis. Nam quibusdam flagella ab hac uita incho
 ant. et in eterna percussione perdurant. Unde
 et per moysen dominus dicit. Ignis exarsit in ira
 mea. et ardebit usque ad inferos deorsum.
 Aliquisdam dici solet. non iudicat deus bis in id
 ipsum. quam non adtendunt illud quod alias scrip
 tum est. Hic populum de terra egypti liberans.
 secundo eos qui non crediderunt perdidit. Quia uis
 enim si una culpabilis non percutitur. una tamen per
 cussio intelligitur. quia hic cepta illic perficitur.

. nā .

ut in his quomodo non corriguntur. precedentiium
 percussio flagellorum. sequentium sit initium tormen-
 torum. Hinc est quod in psalmo scribitur. Operian-
 tur sicut diploide confusione sua. Diploidis
 enim duplex uestimentum est. quo figuratim in-
 duuntur. quod et temporali pena. et eterna dam-
 nantur. Unde et ieremias. Contritio super contri-
 cione. id est gemina damnatio. et hic et in
 futuro scilicet. et idem alibi. Et duplici contri-
 cione conterere eos. Id est gemina pena. presentis scilicet
 et futura. Quibusdam secreto dei iudicio hic male
 est illis bene. scilicet ut dum hic castigati corrigun-
 tur. ab eterna damnatione liberentur. Quibusdam vero
 hic bene est illis male. sic diuiti illi accidit. quod hic
 potentie claritate conspicuus. post mortem gehennae
 incendiis traditur cruciandus. Porro quibusdam et hic
 male et illis male est. quia corrigi nolentes. et fla-
 gelari in hac uita incipiunt. et eterna percussione
 damnantur. Intantum immergi. quod si de spira-
 tionis profundum. ut nec per flagella ualeant
 emendari. De quibus recte per prophetam dominus dicit.

frustra percussisti filios uros. disciplinā n̄ recepe-
rūt. Plerūq; iustus plangit et nescit utrū, p̄ om-
nib; suis peccatis p̄sentia patiat̄ flagella. an
p̄ uno tantū. et nescit que sit culpa illa, p̄ qua
meruit ei' modi pati supplicia. et p̄ ipso ābi-
guo maxime inmerore uersat̄. Quā uis flagella
p̄sentia iustū a peccatis absoluant. adhuc tam̄
sub metu uindictę turbat̄. ne instantes ei plagę
non sufficiunt ad purgandā delicta. P̄ inde g̃
dū p̄sentia patit̄. et futura p̄timeſcit. quodā
modo. sic ait p̄ph̄a. p̄ suis peccatis duplicia recipi.

Esse n̄ nullos et̄ deinde *infirmos carnis. iii.*
Qualitatis hoīes q̄ nesciant corrigi. nisi alios
uiderint flagellari. sicq; p̄ficiunt cōparatione
malorū. dū sibi accidere timēt. in quo p̄ire alios
uident. Quosdā uident d̄s nolle p̄prio uoto
corrigi. ad uersitatē tangit stimul'. quosdam
etiā p̄sciens multū peccare posse in salutē. fla-
gellat eos corporis infirmitate ne peccent. ut
eis utilius sit frangi langorib; ad salutē. quā
manere in columes ad damnationē. Visitatio

dei nec semp in bonū accipit. nec sep in malū.
 In bonū enī accipit. sic illud. uisita nos in sa-
 lutari tuo. In malū ū. iuxta illud. in tpr uisita-
 tionis tue peribit. Tribus ex causis infirmitates
 accedūt corporis. idē ex peccato. ex tēptatione. et
 ex intēpantiē passionē. sed huic tantū nouis
 simę. humana potest medicina succurrere.
 illis ū sola pietas diuinę mīę. Qui ualentio-
 res sūt et sanī. uti le ē illis infirmari et n̄ pec-
 care. ne puigorē salutis illicitis sordidentur
 cupiditatū et luxurię desideriis. Duricia q̄
 mentē p̄mit nec sentit. utilit̄ mutat in carne.
 ut sentiat atq; intellecta em̄det. Nā et citius
 uulnera carnis sentiunt quā animę. idō q̄
 p carnis flagellū errantes citi⁹ corrigunt. hoc
 q̄ppe indicant in pauli oculis squame infide-
 litatis. quę dū mutata sūt p increpationē inocu-
 lis carnis. ē festi⁹ resoluta est duricia m̄tis. Est
 pnciosa sanitas. q̄ ad inobedientiā hoīem ducit.
 Est et salubris infirmitas. q̄ p diuinā correctio-
 nē m̄tē a duricia frangit. Langor anime id ē

peccatorum infirmitas. perniciosa est. De qua etiam apostolus
ait. Quis infirmat. et ego non uxor: Nam infirmita
tem carnis utile est esse idem apostolus approbat dicens. Quan
do infirmus es. tu fortior sum. **De tolerantia diuine**

Murmurare in flagellis dei peccatorum **correctioni. iiii.**

homo non debet. quia maxime per hoc quod corripitur
emendatur. Vnus quisque autem tempore leuius portat quod patitur.
si sua discussit mala. Propter quod illi inferunt retribu
tio iusta. Discat non murmurare quod male patitur. etiam si ignorat cur
nula patiatur. et per hoc iuste se pati arbitretur. per illo iudicat. cui nunquam
iusta iudicia sunt. Quod flagella sustinet et contra deum mur
murat. iustitiam iudicantis accusat. Qui cum se co
gnoscat a iusto iudice pati quod sustinet. etiam si
per quo patitur ignoret. per hoc iam iustificatur per quod et
se ipsum accusat. et dei iusticiam laudat. Dum ex
rebus perspicuis utilia iustus exempla prestat hominibus.
necesse est eum iterum et aduersitatibus tangi. quanti
nus eius patientia comprobetur. ut denuo fortitudi
nis documenta ex eo sumant. quod perspicuitatis eius temp
erantiam agnouerunt. Qui passionibus anime insidi
ante aduersario cruciatur. non idcirco se credat

alienari a xpo q̄ talia patit̄. sed magis p̄ hoc
dō cōmēdabilē se eē existimet. fidū hęc pati
tur laudet dñm poti⁹ n̄ accuset Ad magnā uti
litatē diuino iudicio mens iusti diuersis pas
sionū tēptationib⁹ agit̄. P̄ q̄b⁹ si dō gr̄as egerit.
sūq⁹ culpe qd̄ talia digni sit reputauerit. hoc
qd̄ expasione tollerat. ei p̄ uirtutib⁹ reputabit̄.
q̄a et diuinā agnoscit iusticiā. et suā culpā intelligit̄.

Multis calamitatū *de tēptationib⁹ diaboli.* ⁊
tēptationib⁹ mens iusti in hac uita pulsat̄.
unde et optat ab hoc sc̄lo fundit⁹ euelli. quo
et erūnis careat. et fixā illuc securitatē inueniat.
Int̄ eas penas quas iustus in corpore patit̄. atq⁹
eas quas m̄te p̄ fraudē diaboli tollerat. multū
int̄ ē. Nā grauius fert quas int̄ius luget. quā eas
quas ext̄ius sustinet. Has enī et loco euitat et
tempoē. illas nec loco potest euitare nec t̄p̄r. Non
amplius tēptat electos diabolus. quā dñs uolun
tas p̄mittit. Tēptando aut̄ scōr̄ p̄fectib⁹ seruit̄ di
abolus. quando eos tēptationib⁹ suis n̄ decipit.
sed potius erudit. Nā tēptationes quas ille ad

et si nolens. uti
litate tam scōr̄
seruit̄

humanū interitū mouet. interdū xp̄s ad exercitiū
 um uirtutū salubri utilitate cūuertit. Insidie di
 aboli atq̄ astutie. quā uis huc atq̄ illuc queren
 tes quē deuorent diffundant. apoteſtate tam
 diuina n̄ egrediunt. ne tantū noccant. quan
 tū malicioſe c̄tendunt. Nā q̄ndo ſcōz uirtus
 tanta tollerare potuiſſet. ſi ſupna diſpenſatio
 pio moderamine neq̄cias demonū n̄ frenaret.
 Et licet diabolus tēptationes iuſtis ſēp inferre
 cupiat. tam ſi adō poteſtatē n̄ accipit. nullate
 nus adipiſcere poteſt qd̄ appetit. Vnde et om̄is
 uoluntas diaboli in iuſta ē. ſed tam p̄mit
 tente dō. om̄is poteſtas iuſta. Ex ſc̄ enī tēptare
 quoslibet in iuſte appetit. ſed eos q̄ tēptandi
 ſunt et p̄ut tēptandi ſt̄ n̄ niſi tēptari d̄s iuſte p̄
 mittit. unde etiā in libris regū de diabolo ſcrip
 tum ē. Quia ſp̄s dñi malus irruerat in ſaul. Vbi
 iuſte querit. ſi dñi cur malus: ſi malus. cur dñi.
 Sed duob; uerbis cōphēſa ē et dī poteſtas iu
 ſta. et diaboli uoluntas in iuſta. Nā ſp̄s malus
 p̄ neq̄ſſimā uoluntatē. et idē ſp̄s dñi p̄ acceptā

. 110 .

iustissimā potestātē. Diabolus nē in missor.
 sed in centor potius uicioꝝ. Neqꝫ enī alibi con-
 cupiscentiæ fomta succendit. nisi ubi prius pꝛue
 cogitationis delectationes aspexerit. quas si a
 nobis spūm. sine dubio ille ēfusus abscedit.
 statimqꝫ frangunt iacula cꝛupiscentiæ ei. cꝛp
 teqꝫ iacent. et sine luce fac ei illi. Sollicite
 hostis insidias intelligere parit et cauere dī
 seruū oportet. sicqꝫ innocentia uitę existere
 simplicē ut tam oporteat cū simplicitate cē
 prudentiē. qꝫ prudentiā simplicitati n̄ miscet.
 iuxta pꝛphiam colūba ē seducta. n̄ habēs cor.
 Sed idō colūba qꝫ simplex. idō aut cor n̄ ha-
 bens qꝫ ignara prudentiæ ē. Sepe fraus satan-
 ne scōꝝ cordibꝫ apit. quando pꝛspectiē boni an-
 glm se simulans lucis. dū nitit electos decipe-
 re. detegit. atqꝫ con tēpnit. Sic et ūba fallacis
 doctrinę scōs suos dē fac intelligere. quatin
 diabolicū errorē interi agnoscant. ac sollici-
 te caueant. Discretio scōꝝ tanta cē debet. ut
 int bonū et malū pꝛditi racione diiudicet.

ne res diabolus p[er] speciem boni fallat. hec e[st]
 eni[m] p[ro]ph[et]ia ioseph dicentis. n[on] es. an adu[er]sario[rum]:
 p[ro]p[ter] hoc et iheremie d[icitu]r. Si paraue[ri]s p[er] ciu[em]
 auili. quasi os meum eris. Ite eni[m] de se bene iu
 dicant sci. q[ua]ndo eos d[eu]s fallacia demonu[m] te
 ptatus facit intelligere. Multi decipiunt[ur] ad
 abolo. et ignorant se e[ss]e de ceptos. Oses p[ro]ph[et]e
 testimonio declarante. comederit inq[ui]t alieni
 robur ei[us]. et ipsi ignorauit. Alieni na[m]q[ue] mali
 gni sp[irit]us significant. qui uirtute[m] n[ost]ris comedunt.
 sed hec corda negligentiu[m] n[on] intelligunt.
 Nunquid in hermis diabolus uincit. quando
 de apta iniquitate homine[m] deprauare conat[ur].
 Armatus u[bi] t[em]p[or]e incedit. du[m] p[er] speciem scitatis et uir
 tutis ea que scia[n]t destruit. Quando et q[ui] decipit
 sua de[m]erita n[on] sentit. s[ed] ta[m]qua[m] sint uirtutes q[ui]st
 uicia sectat[ur] et diligit. In ocul[is] carnaliu[m] diabo
 lus terribilis e[st]. in ocul[is] electo[rum] terro[rum] ei[us] uilis e[st].
 Ab incredulis ut leo timet[ur]. a fertilib[us] infide ut
 uermis contempnit[ur]. atq[ue] a deuotissim[is] ostensus
 repellit[ur]. Suggestiones diaboli n[on] recipit. i[tem]

.no.

. nō .

insidiis minime transit. Nam facile in consequen-
 ti ope repellit. si prima oblectamenta ei respu-
 tur. Diabolus enim serpens et lubricus cuius sica
 piti id est pime suggestioni non resistit. tot inin-
 terna cordis dum non sentit illabit. Tēptatio
 nū diabolicarū inicia fragilia sūt. q̄ si nō caue-
 ant sed pusū in consuetudinē transeant. in
 nouissimis fortit̄ eualescunt. ita ut aut nū-
 quā. aut cū difficultate uincant. Dū in tota
 uita diabolus p̄uarecare hoīem cupiat. am-
 plius tam infine molit̄ decipe. h̄inc est qd̄
 in principio c̄tra p̄toplastū serpenti ē dictum.
 et tu insidiaberis calcaneo ei. Quia nimirū ho-
 minē quē diabolus in cursu p̄terite uite nō
 decipit. in nouissimis sub plantare disponit.

. nō .

Prinde quā uis q̄scq̄ sit iustus. nūquā neces-
 se ē ut sit in hac uita securus. sed sēp humil̄
 caueat. sēp q̄ ne infine corruat sollicit̄ p̄u
 mescat. Diabolus suis fautorib; blanditur.
 dei ū seruis mollit̄ tēptamēta c̄traria. exēple
 dñi q̄ se post baptisimū passus ē ad diabolo

p̄tentari. Diabolus scōs om̄s n̄ tenendo pos
 sidet. sed tēptando p̄seq̄t. Nā q̄a n̄ineis in
 trīnsec̄ regnat c̄tra eos extrīnsecus pugnat.
 et q̄intius amīsīt dominatū. exteriū cōmouit
 bellū. Tunc c̄tra eū quē possidet diabol⁹ acrit̄
 seuit̄. quando se ūtute diuīna ab eo expel
 lendū cognoscit. Vnde immundus sp̄s tē
 deserpit graui⁹ puerū in quo habitabat. q̄n
 do ad xp̄i impiū exire ab eo coactus ē. Qd̄ fac
 tū. et ad iob uerba respic̄. ubi innouissimis
 behemoth caudā suā quasi cedrus attingit.
 Plus c̄tra eos diabolū diuersis tēptationib⁹ . iio.
 insistere q̄ possit et aliis sua utilitate p̄desse.
 ut dū illi impediunt̄ n̄ p̄ficiant q̄ docendi
 sūt. Maligni sp̄s hoc qd̄ intra nos mundari
 cupim⁹. sine int̄missione tēptant iterū sor
 didare. Scī aut̄ p̄sago sp̄u eoz̄ insidias p̄
 cognoscunt. et q̄c̄q̄o in semetipsīs t̄renū
 sentiunt indefinēt̄ opib⁹ scīs exhauriunt.
 ut de int̄imis puri inueniant̄. Eodē blan
 dīto decipiunt̄ nē p̄ diabolū hoīes. quo

ptoplasti in paradiso sūt decepti. Multis em̃
 uitioꝝ p̃ligiis m̃tes reprobos p̃tēptando de
 ludit. Hē enī p̃missis decipit. nē reb; transi
 toriis quasi necessariis illicet. nē etiā ipsi in
 ferni supplicia quasi leuia et transitoria sug
 gerit. Qui deterr' miseram corda incupiditate
 lasciuamq; dissoluit. secūq; ad tartara ducit.
 Arguunt machinationū malariūq; cogitatio
 nū semina q̃ in cordib; hoīū diabolus fundit.
 ita sepe undiq; captā implicat m̃te. ut quicūq;
 cūq; parte euadere qsq; tēptauit. sine p̃iculo
 exire n̄ possit. Veluti si ures hoc facere qd' n̄
 feceris pecces. si n̄ feceris reus p̃iurii sis. In tan
 to q̃ mali discrimine ut euadendi adu' patet
 at. minora pot' sūt eligenda. ut maiora uitē
 tur. Diabolus q̃ndo decipit quēquā querit.
 prius naturā unius cuiusq; intendit. et inde
 se applicat. unde aptū hominē ad peccandū
 inspicit. Ex ea parte homines diabolus tēp
 tat. quia eos p̃ excrecentē humore facile in
 clinari ad uicia cōspicit. ut scdm̃ humoris

• nō •

9
consparsione adhibeat et temptatione. Lege
bulam quinquaginta diaboli contra populum dei ex ea
parte precipit periculosos pretendit laqueos. ex
qua sensit eos facili esse lapsuros. Nam et quicquam
alicubi deducit. non ea pulchram partem mittit. nisi
ubi impetum esse intendit. Nullus culpam non exi-
met qui ex conspersione propria sustinet. sed
quoniam ualeat contra id quod tollerat pugnet. nam
si conspersio cedit. temptationi ut uicio nequaquam
resistit. Ideo diabolus in sacris eloquiis beemoth.
id est animal dicitur. quia de celis lapsus ad terras cecidit.
Ideo leuiathan id est serpens de aquis. quia in huius
scilicet maris uolubili uertit assuevit. Avis uero propterea
notatur. quia presumptio ad alta sustollit. Et recte istis
tribus uocabulis appellatur. quia pro suo merito aerem
quasi auis percurrere meruit. terra ut animal bru-
tum sit. Serpens ut in huius scilicet maris insana
iacet fluctuatione. Exinde enim quod per membra
sua diabolus operatur. sortitur uocabula. ita ut quod
singuli agunt incitante illo ipse nominetur ex eo.
Quis enim non decipit diabolus? Vnde animal est. hoc

est per carnis luxuriā temptat. Unde serpens ē. hoc
 ē cupiditatis ac nocendi malitia. Quē aut nec
 sic decipit insidiat. unde auis ē. hoc ē superbie ru
 ina. Undiq; enī doles pparat. quousq; inueni
 at uia p quā incautū decipiat. Aliud ē intrare
 mūtē cuiquā diabolu. aliud ū inhabitare.
 Nam et in cordib; scōz ingredit. dū malas suggesti
 ones insinuat. sed n̄ habitat in eis. qā in suo cor
 pore n̄ eos transducit: qū in corpore ei sūt ipsos
 inhabitat. qā ipsi sūt replū ei. et si surripiat n̄tib;
 electoz; diabolus. n̄ aut in eis requiescit. sic in
 cordib; reprobz. Nam calore fidei mox excitat. ut
 exeat ab electis. Non nulli quos iā rabido ore
 diabolus deuorauerat. rursus diuini iudicii
 occulta miseratione ab ei ore cipiunt. et salu
 ti restituant. Nam sepe multos quos antiquus
 hostis luxurie uoragine merfos tenuit. poten
 tia diuina ppenitentiā ab ei faucib; traxit.
 Quom̄ bonoz; intū pphā electā dicit cē di
 aboli escā. dū alibi scriptū sit de illo. Fenu
 sicut bes comedit. nisi qd̄ amant dī fenu sūt

qui electi sunt ex tunc secundum homines esse uidentur. Ac
per hoc quod de bonorum numero perierunt apud
homines electi. apud deum semper existunt.
Cum diabolus deglutisse dicitur. quem iam per factum sceleris
deuorasse uidetur; cum uero quem non deglutit opus
perfectione. sed temptationum illecebris mordet ut
deuoret. Ad huc quasi in maxilla mandit; unde
et paulus habet stimulos carnis quibus humilietur.
non habet perfectione peccandi quia deglutitur. Os
diaboli uerba eius sunt. uerba uero eius inspirationes oc-
culte sunt. quod corda hominum alloquens occultis
urit cupiditatibus. Quidam ob incernibilem ini-
quitate. quasi sponte non corriguntur immundis spiritibus
uexandi traduntur. ut arripendi eos omino-
nes corporaliter abeant potestate. terroribusque corporis
afflicti humilientur. peniteant et saluentur. sic et
apostolus corinthiis scribens dicit. tradere huiusmodi
sathane inuicem carnis. ut spiritus saluus sit in
die domini. Vnde est enim quosdam peccatores ut inani-
ma saluentur. sathane corporaliter deputari. qua-
tenus gestanti correptione futurum iudicium

timent. et decepto delinquere cunctant. Quidam
 aut potestati demonum ad commendationem depu-
 tantur. Quia uero despecti ad solam perditionem tradun-
 tur. Numquam uocat diabolus aduersus hominem
 iustum. aut cum tribulatione cordis illi exagge-
 rat. aut dolores corporis suscitatur. Hinc est. quod
 apostolus ait. Datus est in stimulum carnis angelus sa-
 thane qui nos celaphizet. Sepe iustissime uariis
 uexationum doloribus uis demonum cruciatur. unde
 interdum usque ad desperationis angustiam coartatur.
 Permanenti autem in dei amore anime. et ipsa talis
 angustia ad meritum perficitur. Nam siue in animo siue
 in corpore per instinctum immundorum spirituum quilibet
 ad uisa iustus patitur. ex dei utique promissio
 id patitur. quod si hoc ipsum ad dei gloriam humilis
 referat et dicat. quod pro corporis passione iob
 dixit. Si bona suscepimus de manu domini. mala
 curare non sustineamus. Iste non separatur a deo sed est
 iungitur. ^{et si} qualibet atroci angustia torqueatur.
 Omnia iustus aduersa inaniter patitur insti-
 gatione demonum. sed talibus temptationibus per-

ss ubi u violent addicimur. .3.

uitę etne non potest. qđ pī dñs addamnati
onē culpe n̄ reputat. qđ de sue maiestatis p
missio nolens q patit̄ portat. Nā ibi pecca
m̄ ubi cupiditate ul' uoluntate deflectim̄. ss
et si facinus aut flagitiū n̄ ē. miseria tam
p flagitio et facinore ē; sed qđm p inde rogat
aut laudat. miseria cōmissa pculdubio
caret facinore. *De septuaginta somniis. VI.*

Pleriq̃ demones in noctib; occurrentes
humanos sensus pūssiones somnior̃ et̃ bāt.
ut formidolosos et timidos faciāt. quociēs
et desperatione peccator̃ m̄te cūersi p̄sopore
cont̃bāt. horrendaq̃ gehennę supplicia mī
n̄ aut p̄minuant. Non nūquā aut et̃ apta
inpugnatione crassantes. humana corpo
ra uerberant. qđ tam dō p̄mittente. malor̃
fit ad uindictā. iustor̃ ad tollerantię glām.
Pleriq̃ immundi sp̄s. eos quos incūbere in
seli amore ē spiciunt. dormientes quādā
uana spei p̄spitate illudunt. Quos dā uero
quos formidare aliqua adūsa p̄sentiant.

dormientes inani timore cecutiunt. sicq; misericor-
 dia uariis illusionibus intentantes. modo
 uacua pspicitate demulcent. modo uana for-
 midine trement. Qui aut nullis aut raris cescisc
 delictis. aut nunquam aut raro terribus fatigan-
 tur nocturnis. sed placato sono quiescentes in-
 terdum etiam psonore quedam archana et misti-
 ca contuent et uident. Quia corda sua grauiori-
 bus uiciis polluer. cescientie pauore illusi spe-
 ties tremulas aspiciunt. fallax enim imago mentes
 miserorum. diuisis cludit imaginibus. et quos ui-
 gilantes in uicia trax^{erit}. dormientes fatigat.
 ut nunquam securos requiescere sinat. Non nunquam
 etiam electorum mentes horrendis imaginibus soni-
 orum. spiritus inmundi trificare conantur. et quos
 uigilantes uitiis temptant nec superant. acrit
 dormientes impugnant. sci aut et si ad mo-
 nitum huiusmodi uisionibus commouentur. mox
 tam euigilantes illusionum uanitates despi-
 ciunt. intentionemque suam partem ad dominum conuer-
 tunt. Diuerse qualitates sunt sonorum. quedam

aut ex futuritate. seu in anicione occurrant.
 Quaedam etiam per experientiam notantur. quedam autem ex
 propria cogitatione oriuntur. Nam sepe quod in die co
 gitamus. in noctibus recogitescimus. Non nulle autem
 visiones. spirituum immundorum fiunt illusiones. Sa
 lomone probante. Multos inquit errare fecerunt so
 nia et illusiones uane. Porro quedam iusto fiunt
 modo. id est suprene reuelationis misterio. sicut
 legitur in lege de ioseph filio iacob quod sonio fratribus
 preferendus predicatur. uel sic in euangelio de ioseph
 sponso marie qui fugeret cum puero in egyptum
 tum sonio admonetur. Nonnumquam et per mixta ac
 cedunt visiones. id est cogitatione simul et il
 lusione. Hinc cogitatio et reuelatione danihe
 le dicente. Tu inquit rex cogitare cepisti in stratu
 tuo quod esset uenturum post hec. qui reuelat mi
 steria ostendit et quod uentura sunt. Et enim sepe ea
 in quibus cogitationum nostrarum sensum porrigimus.
 quodam mentis excessu reuelantur. dum recalescimus.
 Quia uis non nulla uera sunt sonia. facile tamen
 eis credi non potest. quia diuersis imaginationum

qualitatis oriuntur. et unde ueniant rare co-
 siderant. Lā facile igitur sonus fides habenda
 non ē. ne forte sathanas in anglin lucis
 se transformans quē libet incautus fallat.
 et aliqua erroris fraude decipiat. Non nū-
 quā interdū demones de ceptoria fraude
 ita quosdā curiosos obseruantesq. illudunt.
 ut qdā sonia nālīt eueniant quā ostendūt.
 ut enī in multis fallunt. interdū et uera p-
 nuntiant. Sed quāuis ita accedant cōtemp-
 nenda sūt. ne forte de illusione pcedant. reco-
 lentes testimoniū scripture dicentis. Si
 dixerit uob et ita euenierit. nō creditis. Sō-
 nia similia sūt auguriis. et qea intendunt
 reuera augurari noscuntur. Non ē uera
 sonia q cogitans animū die noctuq. sibi ima-
 ginat. Mentes enī nūquā ipsa sibi sonia
 fingunt. Sepe dū pōra mala p tristē me-
 moriā. gehennę uindictā in nob ipsi re-
 colenda imaginam. huiusmodi nris ima-
 ginationes. aut de pteritis amissis. aut

de futuris suppliciis memoria uigilan-
 tib; fiunt. et p uisionis sonia q; occurrunt.
 et cogitantium mentes ecutiunt. Nam una ui
 memorie fiunt utraq; siue uigilantibus
 siue dormientibus nob;. tali enim animi mo-
 nitione. orribili pauore etia pgeret ecuti
 m. et qua graui sint q. comissim et qua
 dura que ptimefcim. mris aspectu etia
 insonia cteplam. Non ee peccatu quando
 nolentes imaginib; nocturnis illudim.
 sed ut ee peccatu siante qua illudam co-
 gitationis affectib; puenim. Luxurie qp
 pe imagines quas inueritate gessim. sepe
 dormientibus inanimis apparent. sed inno-
 xie sin ecupiscendo occurrent. Qui noc-
 turna illusione polluit. qua uis et extra
 memoria turpiu cogitationu se pfermat
 inquat. tam hoc ut teptaret culpe sue
 tribuat. suaq; inmundicia fletib; tgar.

Hoc e remediū ei de oratione. vii
 quicioz teptamitis resluta. ut quocien

quolibet tunc uicio, tunc ad orationem se
 subdit. quia frequens oratio, uicioz impugna-
 tionem extinguit. Si perseverant intendere oportet.
 animum nostrum orando atque pulsando, quo
 usque in portunas desideriorum carnalium suggesti-
 ones, quibus obstreper sensibus fortissima inten-
 cione superem. Ac tandem insistere, quo usque per-
 sistendo vincam. Nam neglegentes orationes nec
 ab ipso homine impetrare ualent quod uolunt. Quan-
 do quisque orat, semper ad se spiritum ad uocat. At ubi
 uenerit, est festum temptamenta demoniorum, quae nostris
 humanis immergunt, praesentia ei ferre non sustinen-
 tes effugiunt. Oratio cordis est in labiis. Neque enim
 uerba deprecantis, deus intendit, sed orantis cor
 aspicit. Quod sitacite cor oret, et uox sileat. Quibus
 non latet deo latere non potest quod conscientie praesens est. Melius est autem
 cum silentio orare corde sine sono uocis, quam sol-
 uerbis sine intuitu mentis. Numquam est sine gemitu
 orandum, nam peccatorum recordatio merorem gignit.
 Dum enim oramus ad meritoriam culpam reducimus, et ma-
 gis reos te nos esse cognoscimus, ideoque cum deo ad

sistim. gemere et flere debem. reminiscentes
 quā grauiā sūt scelera q̄cōmissim. quāq̄ dira
 inferni supplicia q̄timeim. Mens qualē se in
 oratione offert. talē post oracionē c̄seruet.
 Nā nichil pficit oracio. si denuo cōmittit uñ
 iterū uenia postulet. Iuc enī p̄cis desidatū
 effectū sine dubio p̄cipit. q̄ qd̄ orando abluī
 postulat delinquendo n̄ itrat. Mens nr̄a cele
 stis ē. et t̄ orando dñm bene c̄teplat. quando nul
 lis terrenis curis aut errorib; impedit. apta ē
 enī ad bonū in sua natura. in aliena ū turbat.
 Pura ē oracio quā in suo t̄p̄e sc̄li n̄ inueniunt
 cure. Longe aut̄ adō. ē. animū. q̄ in oratione. sc̄li co
 gitationib; fuerit occupat. It̄ ḡ ueracit̄ oram.
 quando aliunde n̄ cogitam. sed ualde paucis.
 q̄tales oraciones habeant. et licet in q̄b; dam
 sint. difficile tam̄ ut sc̄p̄ sint. Mens q̄ ante orati
 onē uacans adō inlicitis cogitationib; occupat.
 dū in oratione uenerit confestim illi imagines
 rerū quas nup̄ cogitauit occurrūt. adūq̄ p̄cis
 abstinent. ne se mens liba ad celeste desidū

erigit. Purgandus ē itaq; primū animū. atq; atē
 poraliū rerū cogitationib; segregandus. ut
 pura acies cordis ad dñm uere et simplicit̃ di
 rigat. Nā reuera tē impetranda munera cre
 diū. quando simplici affectu ad sistim̃ cū
 oram̃. Multis modis in trūpit̃ oracionis in
 tentio. dū se p̃ncuriā uana mundi ingerit.
 in cui cūq; orantis animo. Iē aut magis di
 abolus cogitationes curarū seculariū humi
 nis m̃tib; ingerit. qñdo orantē aspexerit.
 Duob; modis oracio impedit̃. ne impetrare
 ualeat qsq; postulata. Hoc ē si aut qsq; ad
 huc mala cōmittit. aut fidelinquenti sibi
 debita n̄ dimittit. Ad geminū malū dū
 qsq; asemetipso absterferit. p̃tin̄ securus
 studiū oracionis incūbit. et ad ea q̄ inpe
 trare p̃cib; cōpit n̄tē libere erigit. Q̄ledit̃
 n̄ desistat orare. p̃se ledentib;. alio qñ iu
 xta dī sententiā peccat. q̄ p̃ inimicis n̄onit.
 Sicut nullū p̃fic̃ in uulnere medicam̃tū
 si ad huc ferrū in eo ē. ita nichil p̃fic̃ oracio

illius cuius ad huc dolor in mte uel odiū
 manet in pectore. Tantū eē debet orantis erga
 dñm affectus. ut n̄ despet p̄cis effectū. In. anit
 aut oram. si spei fiduciā n̄ habem. Petat ergo
 ut apls ait. unusq; in fide nichil dubitan.
 Nā qd dubitat similis ē unde maris q̄ auento
 fertur atq; dispygit. Diffidentia nascit̄ inpe
 trandi orata. si se ad huc animū sentiat circa
 peccandi affectionē uerberari. Non enī potest
 habere p̄cis certā fiduciā. qd huc in p̄ceptis
 di pigritat. et peccati recordatione delectatur.
 Qui ap̄ceptis di auertit. qd in oratione postu
 lat n̄ meret. nec impetrat ab illo bonū qd
 postulat. cui legi n̄ obedit. Si enī id qd d̄s p̄ce
 pit facim. id qd petim sine dubio obtinebim.
 Nā sic scriptū ē qui t̄t aure suā ne audiat le
 gem. oracio ei erit exetabit. Multū apud dñm
 utraq; sibi necessario cōm̄dat. ut oracione
 opacio et ope fulciat̄ oracio. Vnde etiā iere
 mias ait. Leuem cerda nrā cū manib; ad
 dñm. Cer enī cū manib; leuat. q̄ oraciōem

111.
cū ope subleuat. Nam q̄sq̄ orat et n̄ opatur.
cor leuat et man^{us} leuat. Quis q̄ ū opat̄ et
non orat. man^{us} leuat et cor n̄ leuat. Sed q̄
opari necesse ē et orare. bene iuxta utriq̄
dictū ē. Leuam^{us} corda n̄ra cū manib^{us} ad dñm.
ne de negligentia mandator^{um} corde rep̄henda
mur. dū salutē n̄ram obtinere aut sola ora
cione. aut sola opatione cōtendim^{us}. Post qui
bonū opus agimus. lac̄me oracionū funden
tur. ut meritū actionis humilitas impetret
p̄cis. Culpabiliter manus ad dñm expandit. q̄
facta sua orando iactant^{ur}. p̄dit. sic phariseus
in tēplo iactant^{ur} orabat. seq^{ue} magis quā dñm de
opib^{us} iustis laudari uolebat. Quorundā oratio
in peccatū cōuertit̄. sic de iuda p̄ditore scribitur.
Qui enī iactant^{ur} orat laudē appetendo humi
nam. n̄ solū q̄a eis oratio n̄ delet peccatū. sed
ipsi utit̄ in peccatū. Sic iudī uel heretici q̄li
cet ieiunare et orare uideant^{ur}. eor^{um} tam oratio
non illis ad purgationis p̄ficit meritū. sed
mutat^{ur} potius in peccatū. Idō int̄dū oratio

electorum in presuris eorum differunt. ut impiorum perversitas augeatur. Verum dum iusti temporaliter audiunt. pro eorum salute quos affligunt. ut dum illis temporaliter remedio subveniunt. pravorum oculi ad conversionem apertantur. Unde et trium puerorum frigidus ignis fuit. ut nabuchodonosor dominum verum agnosceret. sicut propheta in psalmis ait. Propter inimicos meos eripeme. Unde tardius exaudiuntur orationes quorundam ut dum differunt. fortius excitate maioribus precibus cumulantur. exemplo pruinarum et repensione messium. in quibus quanto tardius sata semina exeunt. tanto ad frugem cumulati crescut. Quotiens orantes non cito exaudiuntur. facta nostra nobis in oculis proponantur. ut hoc ipsum quo differunt in diuine reputetur iusticie. et nostre culpe. In idum quod perseuerant orantes non cito exaudiuntur. utilitatis nostre est. non aduersitatis. Sepe enim deus non exaudit multos ad uoluntatem. ut exaudiat ad salutem. Multi orantes non exaudiuntur. prouidendo illis deus meliora quam petunt. sic contingere solet paruulis que in scolis uapulent

no de ypoctitis.

dñm exorunt. sed n̄ dat̄ postulationis effectus. q̄a impedit̄ tal̄ exauditiō ad p̄fectū. Non alit̄ q̄b; dā contingit electis. dñi dep̄cant̄ dñm p̄ non nullis uite hui⁹ cōmodis uel aduersis. Puiden- tia uero diuina tēporalit̄ eorū desiderio om- nino n̄ ē sult. q̄a meliora illis in et̄nū p̄mit- tit. Oratio priuatis locis oportuni⁹ funditur. maiusq; obtentū impetrat. dū dō tantū te- ste de p̄mit̄. P̄priū aut̄ hypocritarū ē offer- re se in oratione uidentib; . quorū fructus ē n̄ dō placere. sed gl̄iam ab hominib; cōparare. Non in multi loq̄o exaudiunt̄ hoīes ad dō. q̄i i plurimis cū uerbis conēt̄ inflectere. Neq; enī conciliat cū multiplex orantis sermo. sed pura sinceraq; orationis intentio. Bonū est corde sēp orare. bonū etiā et sero uocis dñm sp̄alib; hymnis glorificare. Nichil ē sola uoce cantare sine cordis intentione. sed sic apl̄s ait. Cantantes in cordib; ur̄is. hoc ē n̄ solū uoce. sed corde psallentes. Et alibi. Psallā spū psallā et m̄te. Sic oratiōib;

regiū. ita psalmoz studiū delectat. Psallen-
 di enī utilitas. tristitiā cordis cōsolatur. et
 graciosiores mētes facit. fastidiosos oblectat.
 inertes exsuscitat. peccatores ad lūmīa
 mutat. Nā quā uis dura sint carnalia cor-
 da. statim ut psalmi dulcedo insonuerit.
 ad affectū pietatis animū eoz inflectit.
 Dū xpianū nō uocis modulacio. sed tantum
 diuina uerba q̄ ibi dicunt̄ debeant com-
 mouere. nescio quo tam pacto. modulatio-
 ne canentis. maior nascit̄ cōpunctio cordis.
 Multi enī repperiunt̄ q̄cūq; suauitate
 cōmoti sui crimina plangūt. atq; ex ea par-
 te magis flectunt̄ ad lacrimas. ex qua psal-
 lentis insonuerit dulcedo suauissima. Ora-
 cio in p̄senti tantū uitae. p̄medie peccatoz
 effundit̄. Psalmoz aut̄ decantatio p̄petuā
 dī laudē demonstrat in glā sēp̄na. sicut
 scriptū ē. Beati q̄ habitant in domo tua.
 in sc̄la sc̄loz laudabūt te. Cuius opis mī-
 nisteriū q̄cūq; fidelit̄ in tentac̄o mēte

exsequi quodā modo anglis sociat. *De lectione.*

*O*rationibus mundanā. lectionibus *viii.*

*O*instruim. utruq. bonū ē si licet. si nō licet
melius ē orare quā legere. Qui uult cū dō se
p. eē. frequentē debet orare. frequentē debet
legere. Nā cū oram. ipsi cū dō loqm. cū ū legi
mus. dō nob. cū loq. Omis p. fectus ex lectione
et meditatione p. cedit. q. enī nescim. lectione
discim. q. aut didicim. meditationibus c. serua.
mus. Geminū c. fert donū. lectio sc. x. scrip
tura. siue q. intellectū m. is erudit. seu q.
a mundi uanitatibus abstractū hominē ad amo
rem dī p. ducit. Excitati enī sepe illius sermo
ne subtrahim. a desiderio uite mundane.
atq. accensi in amore sapientie. tanto uana
spes mortalitatis huius nob. uilescit. quanto
ampli. legendo spes etna claruerit. Gemi
nū ē lectionis studiū. p. mū quom. scriptu
re intelligant. scdm. qua utilitate uel digni
tate dicantur. Erīt enī ainea q. sg. p. mptus
ad intelligendū q. legit. sequent. idoneus

ad pferendū que didicit. Lector strenuus
 potius ad implendū q̄ legit. quā ad sciendū
 erit p̄ptissimū. Minor enī pena ē nescire
 qd̄ appetas. quā ea que noueris n̄ implere.
 Sicut enī legendo scire concupiscim̄. sic
 sciendo q̄ recta didicim̄ implere debemus.
 Lex dī et p̄miū habet et penā legentib; eā.
 p̄miū in eis q̄ eā bene uiuendo custodiunt.
 penā ū q̄ eā male uiuendo contēpnunt.
 Omis q̄ p̄ceptis dī discedit ope. quociens
 eadē dī p̄cepta legere uel audire petuerit.
 corde suo rephensus ēfundit̄. q̄ id qd̄ n̄
 agit memorat̄. et teste cōscientia interius
 accusat̄. Unde et dauid. p̄ph̄a dep̄cat̄ dīcs.
 Tunc n̄ ē fundar. cū respicio in omīa man-
 data tua. Grauit̄ nāq; unus q̄sq; ēfundit̄.
 quando mandata dī uel legendo uel audi-
 endo respicit. q̄ uiuendo cōtēpnit. Corde
 enī rephendit̄. dū mandator; meditatioē
 docet̄. q̄ n̄ impleuit ope. qd̄ diuina didic̄
 iussione. *de legendi assiduitate. v. iii.*

Nemo potest sensum scripturę scē agnoscere.
 nisi legendi familiaritate. si eut scrip-
 tum ē. Ama illā et exaltabit te. glorifica-
 beris ab ea. cū eā fueris amplexatus. Quan-
 to q̄sq̄ magis in sacris eloquiis assiduus
 fuerit. tanto ex eis uberiore intelligentiā
 capit. sic trā q̄ quanto ampli⁹ excolit. tan-
 to uberius fructificat. Quanto āplius ad
 quālibet artē hō conscendit. tanto magis ac
 hominē ars ipsa descendit. sic in lege scribit.
 moyses ascendit in montē. et dñs descendit.
 Verū ē de ocio spīali. qđ ille tantū secreta di-
 uinorū scrutabit̃ mandatorū. q̄ ab actione tē-
 ne cure auocauerit animū. et sedula famili-
 aritate scripturis scīs inheserit. Nā sic cecus
 et uidens. potest qđ ē utq̄ ābulare. sed n̄ ē simi-
 li liberate. dū cecus p̄gens quo n̄ uidet offen-
 dat. uidens ū offendicula cauet. et quo sit
 p̄grendū agnoscat. Sic et q̄ nubilo tēne cure
 fuscat. si tēptet dī p̄scrutari mysteria n̄ ualet.
 q̄ caligine curarū n̄ uidet qđ ille tantū nō

efficere ualeat. q̄ se de extiorib; sc̄li curis abstrahit.
 et totū scripturaz se meditationi defigit.
 Quidā habent intelligentie ingeniū. sed ne-
 glegunt lectionis studiū. et qd̄ legendo scire
 potuerūt. neglendo contempnūt. Idā ū amore
 sciendī habent. sed tarditate sensus p̄pediun-
 tur. q̄ tam assidua lectione sapiunt. qd̄ inge-
 niosi p̄desidia n̄ nouerūt. Ingenio tardus et si
 n̄ p̄naturā. passiduitatē lectionis augmētatur.
 Nā quā uis sensus ebitudo sit. frequens tam
 lectio intelligentiā adhibet. Sic q̄ tardus ē ad
 capiendū. p̄ intentione tam boni studii p̄mi-
 um p̄cipit. ita q̄ p̄stinū sibi ex dō ingeniū in-
 telligentie ne glegit. ē demnationi reus existit.
 q̄ donū qd̄ accepit despicit. et p̄desidia dere-
 linquit. Quidā dī iudicio donū scientie qd̄
 neglegunt accipiunt. ut durius dereb; credi-
 tis possunt. Tardiores aut̄ idō qd̄ scire cupiunt
 difficult̄ inueniunt. ut p̄ maximo exercitio
 laboris maximū p̄miū habeant retributiois.
Doctrina sine gr̄a de doctrina sine gr̄a. x.

adiuuante quā uis infundat̃ aurib; ad cor nū
quā descendit. foris qdē p̃strepit. sed interī
nichil p̃ficīt. Tunc aut̃ dī sermo infusis aurib;
ad cordis p̃tima puenit. quando dī grā m̃tē
int̃ius ut intelligat tangit. Sic enī quosdam
flāma caritatis sue d̃s illuminat. ut uitaliter
sapiant. ita quosdā frigidos torpentesq; de
serit. ut sine sensu p̃sistant. Pleriq; in acumine
intelligendi uiuaces existunt. sed loquendi
inopia angustant̃. qdā ū in utrisq; pollent.
q̃a et sciendi copiam et dicendi efficaciam habent.

Pleriq; scientia accepta *de sup̃bis lectorib; .vi.*
scriptura; n̄ ad dī gl̃iam sed ad suā laudē
utuntur. dū ex ipsa scientia extollunt̃. et ibi
peccant ubi peccata mundare debuer̃t. Nū
quā consecunt̃ legendo p̃fectā scientiā arro
gantes. Nā quā uis insup̃sit sapiētes uide
ant̃. medullit̃ tam ueritatis archana n̄ tan
gunt. q̃a sup̃bie nube p̃pediunt̃. Sēp enī su
p̃bi legunt. quer̃t et nūquā inueniunt. Diui
ne legis penetrabilia humilib; et bene ad

dñm intrantib, patent. prauis aut atq supbis clau-
dunt. Nāquāuis diuina eloqa in lectione arro-
gantib, sunt apta. in misterio aut clausa atq oc-
cultā sūt. Dūdi sermo fidelib, lux sit. repbis aut
ac supbis quodā modo tenebrescit. et unde illi
illuminant. inde isti cecant. *de carnalib, lectorib,*

Nequiquā legē intelligit et hereticis. *xii.*
Nā carnalit uerba legis p currit. sed his qeā
sensu intioris intelligentie pspicit. Nā qlittū
legis intendunt. ei occulta penetrare n possūt.
Multi enī n intelligendo spālīt scripturas nec
eas recte sentiendo in errorē deuoluti sūt. atq
in multis errorib, de fluūt. In solis fidelibus
religata ē lex. testante dño ppham. ligā testi-
moniū. signa legē in discipulis meis. ne eam
aut iudeus intelligat. aut hereticus. qā nē
xpī discipul s. Sinitate apppe pacis quā xpī
docuit n secunt. de qua idē dñs dicit. In
hoc cognoscent omīs qā mei discipuli estis si
dilectionē in tuos habueritis. Scripturas he-
retici sano sensu n sapiunt. sed eas ad errorē

prauis intelligentiis ducunt. neque semetipsos cor-
 sensibus subdunt. sed eas puerse ad horrorem p-
 prium pertrahunt. Doctores errorum prauis p-
 sionibus ita pargumēta fraudulentie illicium
 auditores. ut eos quasi in laberintho impli-
 cent. a quo exire uix ualent. tanta ē hereticorum
 caliditas. ut falsa ueris malaque bonis p-
 misceant. salutaribusque rebus plerumque erroris sui uir-
 tutes inserant. quo facilius possint prauitatem p-
 uersi dogmatum sub specie persuadere ueritatis.
 Plerumque sub nomine catholicorum doctores heretici
 sua dicta describunt. ut dubitant lecta credant.
 Non nunquam etiam blasphemias suas latentem
 dolo in libris nostris inserunt. doctrinamque ueram
 adulterando corrumpunt. scilicet uel adicien-
 do quod impia sit uel auferendo quod pia sit. Caute me-
 ditanda cautoque sensu perbanda sunt quae leguntur.
 ut iuxta apostolica monita et teneamus quod recta
 sit. et refutemus quod contraria ueritatis existunt. sic
 quod in bonis instruamur. ut amara illesi permaneamus.
 Ite. prohibet christianis signata de libris geminibus. xiii.

legere poetarum. quia populolectamenta inaniū fabularum
 mēte excitant ad incentiua libidinū. Non enī
 solū thura offerendo demonib; immolant. sed
 etiā eorū dicta libentius capiēdo. Quidā am
 plius meditari delectantur gentiliū dicta. ppter
 tūmētē et ornatū sermonē quā scripturā scām
 ppter eloquū humile. Sed qd. pdest inmundanis
 doctrinis pficere. et inanescere in diuinis. Cadu
 ca seq. signata. et celestia fastidire misteria. Ca
 uendi sūt igit̃ tales libri. et ppter amorē scāz scri
 pturarū uitandi. Gentiliū dicta extius uerborū
 eloquentia nitent. intriñ uacua uirtutis sapi
 entia inueniunt. eloq. aut̃ sacra extius in cōp
 ta uerbis apparent. intrinsec̃ aut̃ misteriorū
 sapientia fulgent. Unde et apłs. habem̃ inqt
 thesaurū istū in uasis fictilib;. Sermo qppe
 dī occultū habet fulgorē sapientie. et uerita
 tis. repositū in uerborū uilissimis uasculis.
 Idō libri scī simplici sermone c̃scripti sūt. ut
 non sapientia uerbi sed in ostensione sps ho
 minis ad fidē pducere n̄t. Nā si dialetici acu

minis uersucia aut rethorice artis eloquentia
 editi eent. nequaquam putaret fides xpi indi
 uirtute. sed ineloquentie humane argumtis
 consistere. Nec quēquā crederem ad fidem
 diuino inspiramine p uocari. sed poti' u'boꝝ
 caliditate seduci. Omis secularis doctrina
 spumantib; uerbis resonans. ac se p eloquen
 tie tumore attolens. p doctrinā simplicē et
 humilē xpianā euacuatā ē! Sicut scriptū ē.
 Nonne stultā fecit d's sapientiā huius mundi.
 fastidiosis atq; loquacib; scripture scē min'
 ppt sermonē simplicē placent. Gentilienī
 eloquentie cōparata uidet illis inoigna, qd si
 animo humili misterio ei intendant. ē festi
 auertunt. quantū excelsa sit q in illis despi
 ciunt. In lectōne in uerba sedueritas ē aman
 da. Sepe aut repperit simplicitas ueridica.
 et cōposita falsitas. q hominē suis erroribus
 illicet. et plingue ornuita laqueos dulces
 aspgit. Nichil aliud agit amor mundanę
 scientie. nisi extollē laudib; hominē. Nam

quanto maiora fuerint litterarum studia. tanto
animum arrogantie fastu inflat. maiori intume-
scit iactancia. Vnde bene et psalmus ait. Quia
non cognoui litterarum introibo in potentias
domini. Simplicioribus litteris non est proponendus fucus
grammaticae artis. meliores sunt enim communes lit-
terae. quia simpliciores et ad solam humilitatem
legentium pertinentes. Ille uero nequiores. quia ingerunt
hominibus pernitiosam nimis elationem. meliores
esse letiscentes sucos hominibus persuadendo. pro-
pugnant. grammaticorum autem doctrina potest etiam
perficere ad uitam. dum fuerit ad meliorem usum adsumpta.

Cum sit utilis ad instruendum *de collatione. xiiii.*

Collectio. adhibita autem collatione maiorem
intelligentiam praebet. Melius enim est ferre quam le-
gere. Collatio docibilitatem facit. nam propositis
interrogationibus cunctatio rerum excluditur. et
sepe obiectionibus latens ueritas apparet. Ad
enim obscurum est aut dubium. conferendo cito per-
spicitur. Multum potest in collatione figurae. res
enim quae minus persaepe aduertuntur. per comparationem

rerum facile capiunt. Nā sepe sub specie alia
scripturę diuinę spāles causas insinuant.
et nisi p̄ aliquā euidentē ostensionē uix
apparent occulta legis misteria. Sic instru
ere solet c̄latio. ita c̄tentio destruit. Hęc enī
relicto sensu ueritatis lites generat. et pugnā
do uerbis etiā indēm blasphemant. inde
heresis et scisma q̄b; subuertit fides. ueri
tas corrūpit. scindit caritas. Contenciosorū
studia n̄ pueritate sed p̄ appetitu laudis
certat. tantaq; ē in his p̄ uersitas. ut ueritan
cedere nesciant. ipsamq; rectā doctrinam
euacuare c̄tendant. In disputatione fidelium
cauendae p̄positionū artificiosa subtilitas.
que callidis obiectionib; retia tendit. Ita
enī uersutis assertionib; prauorū disputatio
innodāt. ut recta cē simulent q̄ p̄ uersa p̄
suadent. Lectio memorię auxilio eget. qđ
si fuerit naturalit̄ tardior. frequenti tam
meditatione acuit. ac legendi assiduitate
colligit. Sepe p̄ lixa lectio longitudinis

causa memoriae legentis obliuiscatur, quod sibi reuer-
 sit. sub motoque libro sententia retractetur in a-
 nimo. Tunc sine labore legitur. et ea quae lecta sunt
 recollendo memoria minime excidunt. Ac .no.
 ceptabilior est sensibus lectio tacta. quam apta.
 Amplius enim intellectus instruitur. quando uoce legen-
 tis quiescit. et sub scilento lingua mouetur. Nam cla-
 re legendum. et corpus lassatur et uocis acumen obtunditur.

Actiua uita innocentia est de contemplatione et actio-
 bonorum operum. contemplatiua speculatio .xv.
 supernorum. Illa communis multorum est. ista uero pau-
 cerum. Actiua uita mundanis rebus bene utitur.
 contemplatiua uero mundo renuncians soli deo
 uiuere delectatur. Quae prius in actiua uita proficit.
 ad contemplationem bene conscendit. Merito enim
 in ista sustollitur. quoniam illa utilis inuenitur. Quicquid
 ad hunc temporalem gloriam aut carnalem affectat con-
 cupiscentiam. a contemplatione prohibetur. ut possit
 in actiua uita operatione purgetur. In ista enim prius
 per exercitium boni operis cuncta exauferenda sunt
 in eam. ut in illa uero pura mentis acie ad contemplationem

dum dñm qsq; ptranscat; et licet cūuersus. statim
 ad contēplationē conscendere cupiat. tam ra-
 cione cogit ut prius in actiue uite opatione
 uerset. Exēplū enī actiue et cōtēplatiue uite de
 iacob sume. qdū ad Rachel hoc ē aduīsu princi-
 pū destinaret. q̄ cōtēplationē significat. lūa illi
 hoc ē laboriosa uita sub ponit. q̄ actiua uitā de-
 monstrat. Sic sepult' ab omni negotio t'reno puit.
 ita et cōtēplationi uacans ab omni occupatione
 actuali auertit; et sic ab actuali uita cōscendentes
 in cōtēplationis q̄te sepellunt. ita ab actione
 scilicet recedentes. eos uita actiua in se quasi sepel-
 liendo suscipit. Ac p hoc uite mundane. actiua
 uita. et uite actiue. cōtēplatiua. sepulchrū ē.
 Viri scilicet a secreto cōtēplationis. egrediunt' ad
 publicū actionis. ita rursus ab actionis manife-
 sto. ad secretū cōtēplationis intime reuertunt'.
 ut intus dñm laudent ubi acceperūt unde foris
 ad ei' glām opant'. Sic aqle moris ē sc̄p oculū
 in radiū solis infigere nec deflectere. nisi esce-
 solius obtentu. ita et scilicet a cōtēplatione ad

actualem uitā intdū reflectunt. considerantes
 illa sūma sic ēē utilia. ut tam ista humilia sūt
 paululū nr̄e indigentie necessaria. In actiue uitę
 genere humana intentio p̄seuerant incedit.
 in cōtēplatione aut̄ sese p̄ int̄ ualla resumit. q̄a
 diutnitate cōtēplandi lassat. Visio animalium
 in ezechiele. que ibant et n̄ reuertebant. p̄tinet
 ad uitę actiue p̄seuerantiā. Et iterū ea anima
 lia q̄ibant et reuertebant. p̄tinet ad cōtēpla
 tiue uitę m̄surā. in qua dū q̄sq̄ intenderit.
 sua uerberat in firmitate reflectit. atq̄ iterū
 renouata intentione ad ea unde descenderat
 rursus erigit; qd̄ fieri in actiua uita n̄ potest.
 de qua si q̄sq̄ reflectat. uel ad modicū. statim
 uitioꝝ excipit luxu. Oculū dextrū scandalī
 zantē. quē euelli dñs p̄cipit. uita cōtēplatiua
 est. Duo oculi in facie actiua uita. et cōtēpla
 tiua in hoīe. Qui igit̄ p̄ cōtēplationē docet
 errorē. melius si euellit cōtēplationis oculū.
 seruans sibi unū uitę actualis obtutū. ut sit
 utilius illi p̄ simplici actionē ire ad uitā. quā

p con tēplationis errore mitti in gehennam.
 Sepe mens ad sūma abimīs erigitur. et sepe
 a sūmīs ad infima pondere carnis inclinata
 re flectit. Multos dē excarnalibz sua grā ui
 sitat. et ad c tēplationis fastigiū eleuat. mul
 tosq; ac tēplatione iusto iudicio deserit. et
 lapsos in tērenis opibz derelinquit. *de c tēptatione*

Ea q scī amatori bz cara sūt. scī uelud mundi
 ad uersa refugiūt. plusq; ad uersitatibus
 mundi gaudent. quā pspitatibz delectent.
 Alienos eē adō qbz hoc scīm ad omne cōmo
 dū pspat, seruis aut dī cuncta hui' mundi
 contraria sūt. ut dū ista ad uersa sentiunt. ad
 celeste desideriiū ardentius excitent. Magna
 apud dīm refulget grā. q huic mundo con
 tēptibilis fuerit. Nā reuera necesse ē ut quē
 mundus odit. diligat adō. Scōs uiros in hoc
 scō pegrinos eē et hospites, unde et rephēn
 dit petr. qd tabnaculū in monte fieri cogitau.
 qā scīs in hoc mundo tabnaculū n̄ ē. qb
 patria et dom' in celo ē. Scī uiri idō c tēptant

cupiunt mundū. et motū mētis ad supna re
 uocare. ut ibi se recoligunt unde deflexerūt.
 et inde se subtrahunt ubi dispersi sūt. Iusti greb;
 honorib; q; actius uite. ac blandimētis renun
 ciant. p̄inde se ab omī trena possessione
 mortificant. ut dō uiuant. Idōq; sc̄li hui'
 blandicias calcant. ut ualidiores ad uitā
 illā de hui' uite mortificatione surgant.
 Cuncta q̄ppe t̄p̄alia. quasi herbe uiuentes.
 arsecunt et transeunt. Idōq; p̄t̄nīs reb; q;
 nūquā arsecunt. recte ista. dī seruus c̄tēp
 nit. q̄ in eis stabilitatē n̄ aspiciat. Qui post
 renuntiationē mundi ad supnā patriā
 sc̄is desideriis inhiat. ab hac trena inten
 tione. quasi q̄b; dā pennis subleuat' erigit'.
 et in quo lapsus erat. p̄ gemitū c̄spicit. et
 ubi puenerit. cū gaudio magno intendit.
 Qui ū a c̄tēplationis req̄e reflexus. incu
 ris hui' sc̄li incidit. si ad memoriā sui reu
 tat'. p̄t̄nī ingemiscit. quātūq; fuerint tran
 quilla q̄ p̄didit. et quā confusa sūt īq̄b;

cecidit. et ipsa laboris sui difficultate cogno-
 scit. Quid enim in hac uita laboriosum? quā tre-
 nis desideriis estuare: aut quod hic securius. qui
 huius seculi nichil appetere: Qui enim hunc
 mundum diligunt. turbulentis et curis et
 sollicitudinibus turbantur; quāt cū odiunt
 nec secuntur. in tunc quēt tranquillitate fruen-
 tes. future pacis regem quā illi expectant.
 hic quodā modo habere iam inchoant. *de scis*

xvii **S**ci uiri fundit seculo se. ac sortio seculi separat.
 Strenuantes. ita huic mundo moriuntur.
 ut soli deo uiuere delectentur. Quanto quod se ab
 huius seculi conuersatione subtrahunt. tanto
 in tunc intus acie. presentiam dei. et angelice soci-
 etatis frequentiam contemplantur. Malorum tam praua
 sunt opera manifesta. ut huius quod supernam patriam de-
 siderant. non solum mores eorum. sed et consortia fu-
 giant. Quod autem corporaliter separari deside-
 rant ab iniquis. ut eorum non inuoluantur delictis.
 Non nulli et si non corporali discessu. spirituali
 tamen ab eis intentione recedunt. Quia et si

cōmunes sūt conuersatione. discreti tamē sūt cor-
 de. uel ope; et licet sepe in medio carnaliū
 uitā dñs ptegat elector. tamē satis rarū ē. ut
 qsq̃ int̃ scti uoluptates possit auitis nancat
 illibatus. inq̃b; et si n̄ cito implicat. aliquādo
 tamē attrahit. Neq̃ enī diu tutus ēē uir po-
 terit. quī piculo p̄xim⁹ fuerit. S. i. sine offen-
 diculo. uita monachi sine cupiditatis et ti-
 moris inpediēto. Dū enī qsq̃ ac sortio mun-
 di abstrahit. nec cupiditas obligat ē sentien-
 tē. nec cruciat sentientē. Bonū est corporalit̃
 remotū ēē a mundo. sed multo ē melius uo-
 luntate. utriūq̃ ū p̄fectū. Ille g̃ p̄fectus ē. q̃
 huic scto. et corpore et corde discretus ē. Ona-
 ger ut ait iob c̄tēpnit ciuitatē. et monachi.
 cōmunē sctariū ciuiū conuersationē. hūi
 aduersa uite n̄r appetunt. p̄s̄pa c̄tēpnunt.
 ut dū ab eis hec uita despicitur. futura iueniat̃.

Alia sūt p̄cepta q̃ dant̃ de p̄ceptis aliorū monachor.
 fidelib; cōmunē in sctm uitā. **xviii.**
 degentib;. atq̃ alia scto huic renuntiant̃

bus Iulius enī dicit ut sua omīa bene gerant.
 isti ut sua omīa derelinquant. Illi p̄ceptis
 generalib; adstringunt. isti p̄cepta generalia
 p̄fectius uiuendo. transcendunt. Ad p̄fectū
 non sufficit. nisi abnegatis omīb; suis etū
 se ipsū qsq; abneget. Sed qd ē se ipsū abne
 gare. nisi uoluptatib; p̄priis renuntiare.
 ut q supb; erat sit humilis. q iracundus ē.
 ēē studeat mansuet. Nā si ita qsq; renunti
 et qb; possidet omnib; ut suis n̄ renunti
 et morib;. n̄ ē xpī discipulus. Qui enī re
 nuntiat reb; suis. sua abnegat; qū renun
 tiat morib; prauis. semetipsū scilicet ab
 negat. Vnde et dñs. Qz uult post me ue
 nire abneget se metipsū. *De re p̄monach*

Quī rigida intentione monachi *xviii.*
 p̄fessionē sectant. quanto sup̄ni amoris
 p̄positū dissolute appetunt. tanto p̄ clui
 us ad mundi amorē denuo reducunt.
 Nam p̄fessio n̄ p̄fecta. p̄sentis uitę repe
 tit desideria. in qb; et si n̄ dū se monachu

alliget ope. iam tam alligat cogitationis amo-
 re. Longe quippe adō ē animū. cuius adhuc
 hec uita dulcis ē. Iste enī qd de supnis appe-
 tat. qd de infimis fugiat nescit. Nā sic scrip-
 tū ē. qd apponit scientiā apponit dolorem.
 Quantū enī qsq̄ potuerit supna scire qd ap-
 petat. tanto de infimis acrius. qbus inheret.
 dolere debet. Ppt̄ hoc enī et iacob apt̄s dicit.
 Miseri estote. plorate. et lugete. risus ur̄ in lac-
 rīm conuerteret̄. et gaudiū in merore. hinc
 etiā dñs. Beati q lugent. qm̄ ipsi cōsolabun-
 tur. Et rursus. Ve uobis q ridetis. qm̄ flebi-
 tis. Quia ad hoc cōuersionē sciētis p̄tendit.
 ut aliis quandoq̄ p̄ eē desideret. iste n̄ di-
 scipul̄ xpi. sed prauitatis sectator existit.
 q n̄ p dō sed p scli honore portare studet
 crucis xpi laborē. *de humilitate monachi ope*
 ūma uirtus monachi humilitas. *cap. x. x*
 sūmū uitiū ei supbia ē. Tunc aut̄ se qsq̄
 monachū iudicet. quando se minimū ex-
 istimauerit. etiā cū maiora uirtutū opa

gesserit. Qui mundū deserit. et tam uirtutes
 p̄ceptorū sine cordis humilitate secūrit. isti
 quasi de excelsō grauius corruunt. q̄a dete-
 rius p̄ uirtutū elacionē deiciunt. quā p̄ ui-
 cia p̄labi potuerūt. Om̄is dī seruus de suis
 meritis n̄ debet attolli. dū posse uideat ex
 inferiorib; sibi p̄latiores alios fieri. Nouerit
 aut se om̄is sc̄s. alterius n̄ p̄ponere sc̄itati.
 Semp̄ c̄scientia serui dī. humilis debet cē
 et tristis. scilicet ut p̄ humilitatē n̄ supbiat.
 et p̄ uile merorē. cor ad lasciuia n̄ disso-
 luat. Dei seruus dū bonū aliqd̄ opus agit. utrū ei
 ad boni remunerationē p̄tineat q̄ facit incer-
 tus ē. ne forte discussione celestis iudicis reus
 penset. et in his q̄ dī sūt ne gl̄i^{ge}nt aut supbe ali-
 quid opat̄ cē inueniat. Idōq; p̄ hoc ipso t̄stis
 merensq; efficit. atq; indefinēt turbat. remi-
 niscens. p̄cul dubio scriptū ē. Maledictus
 q̄ facit opus dñi negligēt. Nā ueracit̄ con-
 demnam. s̄p̄ torporē ea que bonast̄ agimus.
 Dī seruū sine int̄missione legere. orrare et

operari oportet. ne forte mēte ocio deditā sps for-
nicationis sui rapiat. Cedit enī labori uoluptas.
animū aut uacantē cito p̄occupat. Contuere
salomonē pociū multis fornicationib, inuolu-
tū. et p fornicationis uiciū usq̄ in idolatrā lapsū.

Iū q̄ p dī timore sc̄lo *de monachis q̄ curis sc̄li occupant.*
renuntiant. et tam curis rerū familiariū *xvi.*
implicant. quanto se rerū studiis occupant. tan-
to diuine se ipsos sub trahunt caritati. Qui si-
mul et t̄renis parere curis et diuinis exerceri
student. utrūq̄ c̄plectere simul n̄ ualent. Nā
duas curas parit̄ in eē pectore humano n̄ posse.
et duob, seruientē dñis unip̄lacere difficile
ēē. Nisi prius a secretionib, cordis expellatur
importuna sc̄lariū multitudo curarū. anima
q̄q̄ intrinsecus iacet. nequaquā resurgit. Nā
dū se p̄ innumeras sc̄li cogitationes spargit.
ad considerationē sui ^{se} nullaten⁹ colligit. Argu-
itur eorū tēpor. q̄dō uacare uolentes. et mun-
do renuntiant. et p̄ prias curas aspirant. sed
dū p̄ p̄inquoꝝ utilitates pcurant. ad ī amore

.no. se separant. Uir spālis ita p d eē debet sue pro
 pinqtati. ut dū illi grā carnis p̄stare studet.
 ipse aspāli pposito n̄ declinet. Multi enim mo
 nachoz. amore parentū. n̄ solū t̄renis curis.
 sed etiā forensibz iurgis inuoluti sūt. et p suor
 t̄prali salute suas animas p̄diderūt. Initium
 ordinata discretio ē. dū negat̄ parenti qd̄ p̄
 stat̄ extraneo. ut noueris. non phiberi p̄ta
 tis officiū. sed negari carnalitatis affectum.
 Parentibz enī carnalit̄ p̄stat̄. qd̄ extraneis
 pie inpendit̄. Sic nr̄a nobis. nō dienda ē. ani
 ma. sed ei carnalis odio debem̄ affect̄ habē.
 ita nec parentes odio nobis habendi sūt. sed
 eoz impedim̄ta. q̄ nos ab itinere recto p̄pedi
 unt. dū tam̄ dñs ita p̄cepit parentes a nob̄
 odiri. sic et aīas nr̄as. Figurā scōz uiroz renun
 tiantū sclōuācas designasse a lo philloz. ar
 cam dī gestantes. Nā sicut ille pignorū affec
 tibz. a recto itinere minime digresse f̄t. ita
 et uir mundo renuntians. parentesq̄ obten
 tu. n̄ debet abono p̄pediri. pposito.

Multi cupiunt conuolare de hisq[ue] mundi amore
 Ad grān dī. sed timent p[ro]p[ri]um mundum. xxi.
 curere oblectamēti mundi. puocat q[ui]dē eos
 amor xpī. sed reuocat cupiditas scī. qui p[ro]
 inde obliuiscunt ueri. q[ui]a capiunt illece
 bris uanitatis. Quetūq[ue] mens p[er]cellis mun
 di huius inuolueris. lignū conscende cru
 cis. ut amari id ē tēpestare hui[us] scī libereris.
 Quis te a lacu mortis humane saluabit. nisi
 xpc eruerit. Qui scō renumare disposu
 it. transgressionis reatu. Astringit si uotu
 mutauerit. Atrocit[er] enī in discussione diuī
 ni iudicii arguendi sūt. q[ui] qd p[ro]fessione spo
 ponderant. implere ope con tēpserūt. Mira
 bilis cōparat[ur] similitudo auoluptatib[us] mun
 di conanti redire ad dīm. retinentib[us] eum
 cupiditatib[us] scī. ei qd dormitans surgere co
 natur. et sopore somni de p[ro]mit. Ille enī
 ad bonū nouit redire. et uoluptatū fascib[us]
 non sinit. iste magis eligit uigilare. sed so
 poris torpore. tenet. Abono indeterius lap

sos supra carbones frigidos fieri nigriores.
 q̄a p̄torporē n̄tis abigne caritatis dī extinc-
 ti sūt. et p̄ mundi appetitū a luce sup̄ne illu-
 minationis priuati nigredie peccatorū fu-
 scant. Quidā intentionē bonę opationis.
 metu extinguunt inopie. nec p̄mittunt in
 firmā m̄te desid̄ata p̄ficere. et cū indigere
 in mundo metuūt. aglā sup̄na semetipsos
 abscidunt. Multis ē scilicet argumētis insidi-
 atur eis diabolus in adq̄rendo plurima.
 q̄ in paucis et immodicis uouerant eē c̄ tēp̄ni.
 Opponit iḡ in eoꝝ m̄tes. futuras filioꝝ ege-
 states. p̄suadet habere plura unde sibi
 egenisq̄ sufficiant. quatin̄ his blandim̄ti
 intentionē bonę deuocionis subuertit. atq̄
 interenis lucris. deceptā m̄te reducat. Mul-
 tis argumētis insidiat̄ diabolus eis q̄ renun-
 tiant sc̄lo. ut ei se iterū amorī subseruiant.
 Grauius aut̄ illos incupiscentiis sc̄li ferit.
 quos post renuntiationē ad mundi redu-
 xerit desid̄erū. Et maxime p̄cenodoxiam

subicit sibi diabolus monachū. ut quē p̄ scli
 amorē retinere n̄ potuit. ab humilitatis cul
 mine subtrahat. et p̄supbie t̄mōrē sibi sub
 ditū faciat. Bī seruus semp fallentis diaboli
 prouidere debet insidias. et magis in bonis
 opib; cordis debet adhibere cūtelā. ne p̄
 uanā gl̄iam p̄dat semetipsū ac peat. cunctaq;
 bona amittat. q̄ recte obtinebat. agendo.

Tam infactis quā indictis *de iactantia. xxiii.*

Cauerenda ē iactantia. flenda tam ruina.
 sibi quēquā magis quā dō placere. et laudē
 ab omib; cōparare. Vanus et erroris ē animū
 plenus famā appetere. et ad capiendā t̄renam
 laudē studiū dare. Circūspice temetipsū hō.
 nichilq; tibi arroges quē inter sē pret̄ pecca
 tū. Non declinat ad dexterā. q̄ n̄ sibi sed dō
 tribuit bona q̄ agit. Neq; ad sinistram se cūtit.
 q̄ de diuina indulgentia peccandi licentiā
 non p̄sumit. hoc est qd̄ p̄ph̄a ait. Hec uia.
 ambulate in ea. neq; ad dexterā neq; ad sini
 stram. Verū ē qd̄ natura expectat in laudib;

delectari. sed tē recte. si in dñō non in se qsq
 laudet. Sic scriptū ē. In dñō laudabit̃ ani
 ma mea. Sepe uani glām cōtempnendo.
 in aliud genus elacionis incidunt. dū in se
 qsq glatur. pro qd cōtēprat ab hoīb
 laudem. Quibz dā concessū ē tantundē
 bene agere. et fructū boni opis n̄ habere.
 qd sibi ipsi auferunt p̄ studium humane
 iactantię. Suū semp aspiciant feditatē. q
 uanę glę fauores diligunt. et p̄ didisse bo
 nū opus dolent qd p̄ hūana ostentationē
 fecerunt. Amator uanę glę unde possit sc̄p
 laudari agere n̄ gescit. et sub inde uirescē
 ti uanitatis prauus appetit agit. Boni
 opis inchoatio. n̄ debet cū palā ad homi
 num cognitionē uenire. nedū boni incho
 atio humanis oculis referat̃. uirtute p̄
 fectionis inanescat inceptio sc̄itatis. Ante
 maturitatis enī tēpus messes florentes ci
 to perunt. germinaq̃ inutilia fiunt. Virtu
 tes sc̄p̃ postulationis appetitū dominio

demonū inmundorū subiciunt. sicut eze-
 chias rex q̄diuitias suas chaldeis piactan-
 tam p̄didit. et p̄p̄ta p̄ iuras p̄ p̄pham au-
 diuit. ut significaret dē seruū uirtutes
 suas dū uanę gl̄ie studio p̄derit p̄dere.
 et statim demones suorū opū dominos face-
 re. sicut ille posternationē chaldeos rerū
 suarū dños fecit. Optima ē illa discretio.
 ut et nota sint opa nr̄a ad dē augendā gl̄iam.
 et occulta p̄elatione uiuenda humana. Ille
 aut̄ debet publicare bonū qd̄ agit. q̄ per
 facta humilitate fundat nulla iā elatioē
 contingit. Nā hīs q̄ se intelligit adhuc
 amore laudis pulsari. facta bona in oc-
 ulto agit. ne forte qd̄ egerit p̄dat. In illū
 uirū scī. dū cupiunt funditus suam mu-
 tabilitatē corrigere. aliquando timore
 angunt̄ elationis suę consciū actione iu-
 sticie. sed ab huius subreptionis malo hu-
 militatis ēpunctione purgant̄. Viri scī
 non nūquā quosdā de se audientes in

struunt. et tam in his alta se consideratione
 custodiunt. ne dum alios aërea intentione
 erigunt. ipsi intrene laudis appetitum demer-
 gamur. Quidam per incerta uirtutum iactantia
 relabuntur ad uicia. et quodam dum uiciorum impulsu
 frequentius plungunt. de ipsa infirmitate per hu-
 militatem ualidius conualescunt. Plerumque uti-
 le est arrogantibus deseri a deo. quatinus sue infir-
 mitatis conscius ad humilitatem redeant. et hu-
 miles post casum existant. Non nulli falsa
 opinione arrogant se esse perfectos existima-
 dum non sint. quod bonis temptationibus innotescunt.
 Tanto quisque fit ueritati uicinior. quanto se esse
 longius ab ea fuerit arbitratus. Hoc enim hu-
 militatis est. quod deo hominem iungit. ceterum
 iactantia oculos quibus deus uideri poterat clau-
 dit. Sicut solis radius dum conspicitur. acies
 oculi obstat. sic et qui immoderate altiora se
 scrutant. ab intentione ueri luminis obtun-
 dentur. Sicut aqua ex alto ad escas est labitur.
 sic homo de alto bone conversationis percar-

nalem appetitū ad inferiora demergitur.

Ypocrita uerba scōz *De ypocrisin. xxiii.*
 habet. uitā non habet. et quos psermone
 doctrine genuerit. n̄ fouet exemplis sed de
 serit. q̄a quos uerbis hēdificat. uite morib;
 destruit. Ipocrite simulatores dicunt. qui
 iustū n̄c querūt. sed tantū uideri cupiunt.
 hu mala agt. et bona p̄fitemur. Postentatio
 nem q̄ppe boni apparent. p̄actionē ū mali
 xistunt. Om̄ia possūt a simplici b; uicia p̄pe
 rari. simulatio ū et ypocrisis n̄ cōmittit. nisi
 male astutis p̄culliditate ualentib; uicia sub
 specie uirtutū celare. et n̄ uerā sc̄itatē obicere.
 s̄c̄i non solū gl̄am supra modū suū om̄ino n̄
 appetunt. sed etiā hoc ipsū uideri refugiant.
 q̄tē meruerūt. ypocrite aut malicie sue oculta
 gentes. ante oculos hominū quadā innocentie
 itate seuestiunt. ut uenerent. q̄b; bene diuī
 a uoce d̄r. Vt uob; ypocrite q̄a similes facti
 estis sepulchris dealbatis. que foris q̄dē ap
 parent hoīb; speciosa. intus ū plena sūt ossib;

mortuorum. Ita et uos foris quodammodo apparetis ho-
 minibus iusti. in tus uero pleni estis avari-
 cia et iniquitate. Duplicitur damnantur ypocritae
 siue occultis iniquitate. siue aperta simuli-
 tione. ex illo enim condemnantur quia inique existunt
 ex hoc quia ostendunt quod non sunt. Non semper
 latent ypocritae. Nam et si in principio suae
 non patiantur. prius tamen quam uita eorum fini-
 atur. quam simulate uixerint deteguntur. Omne
 enim sincerum permanet. nam quae simulata sunt di-
 uturna esse non possunt. Non eorum dispendi-
 salus. quod adhuc aliquid tremuli sapient. dum pos-
 sint et in occultis agere unde iustificentur.
 haec enim meliores sunt ypocritis. eo quod mali sint
 in aperto. et in occulto boni. Hypocrite uero
 in occulto mali sunt. et bonos se palam ostendunt.
 Ypocrita iustus arguere prohibet. ne de illis
 castigatio existat. dicente salomone. Noli argu-
 ere derisorem. ne oderit te. *Beatus mundi. xvi.*
In uero alieni boni suum punit auctorem.
 Nam unde bonus perficit. inde inuidus et habet.

homines prave uiuentes sicut de bonorum lap-
 sibus gratulantur. ita de eorum rectis factis bonique
 perseuerantia confunduntur. Inuidus membrum est dia- . nō .
 boli. cuius inuidia mors introiuit in orbem
 terrarum. sicut et superbi membrum est diaboli. de quo
 scriptum est. Omne sublimis uidet. et ipse est rex su-
 per omnes filios superbie. Nulla est uirtus que non
 habeat contrarium inuidie malum. sola mi-
 seria caret inuidia. quia nemo inuidet misero.
 cui reuera non liuor obicitur. sed sola miseria adhi-
 betur. Multi et bonos imitari nolunt. et de
 bonorum perfectibus inuidie liuore tabescunt. Quo-
 fit ut nec illi corrigantur a malo suo. sed per in-
 uidentiam deteriorentur. et bonos arctio studio
 quantum in ipsis est. si potuerint deprauare co-
 nentur. Quando malos boni perficere uident
 non scandalizant. sed que sunt finem habituri
 maxime cogitant. hoc omnis inuidus alienis
 uirtutibus prestat. quod beato iob sathan prestat.
 Nam dum emulat per spiritibus commouet aduersa.
 sed unde cum credidit diabolus posse pertinere.

inde ei⁹ aucta sūt merita. atq; inde claruerūt. p
 babiliora patientie documēta. Itaq; inuidi
 auditū male fame. p quā bonorū vitā macu
 lent. sicut querebant ostiū sodomitę quom̃
 ut loth noceret intrarent. Illi ū cecitate erro
 ris parie. res uidebant. et ostiū n̄ inueniebant.
 Non alit̃ inuidi uidendo uelud parietē uir
 tutes dissimulant. uicia uero p qrt̃ p que
 corū conscientia mergant. *de simulatione.*

Fraudulentis genus inmodū faretur. *xxvi.*
 subtilit̃ insidiarū sagittas celat. in falsam
 faciat securitatē suā. decipiatq; callide cum
 . nō . contra quē mollit̃ occulte. Cauendus ē inimi
 cus q̄ manifestus ē. sed magis ille quideri non
 potest. facile enī uincim̃ quē uidem̃. quē aut̃
 non uidem̃. difficile anobis expellim̃. Raro
 nocet̃ homo ab extraneis. si sui eū n̄ ledant.
 Magis enī insidiis nr̃orū. quā aliorū piculat̃.
 Lucet sepe uenena circūlinata melle uerborū.
 et t̃ā diu deceptor bonitatē simulat. quo
 usq; fallendo decipiat. *Ac edio. x. xxvii.*

Non hominē sed uicia odio habenda. flebiliter
 aut deplorandi sunt. quod odio in fratrem tabescunt.
 et contra alios perniciosum anime dolum seruant.
 Regno enim dei separantur quod semetipsos a caritate
 dissociant. Sicut mater ecclesia prauē ab hominibus
 hereticis prouidet. sed tam eos uenientes ad se be-
 nigna caritate amplectitur. ita et singuli nostrum quis
 cumque inimicos sustinemus. reuertentes matris
 imitatione amplectere statim debemus. Cito ergo igno-
 scendum cuiquam. dum ueniam postulat. Non enim
 posse peccata dimitti ei. quia in se peccanti debi-
 ta non dimittit. Formam enim nobis indulgentie
 deus ex merito conditionis nostre inposuit. dum ita
 erare nos precipit. dimitte nobis debita nostra sic
 et nos dimittimus debitoribus nostris. Iustum est enim dei
 iudicium. tantumque peccatori a se indulgentiam ostendit.
 quantum alterutrum unus quisque in se offenso indul-
 git. Quidam de suis fidentes meritis pigre in
 se de linquentibus ueniam prestant. sed nichil proficit
 in liberando eum a culpa. quoniam non est paratus ad ueniam.
 dum potius hec magna sit culpa. quando tar-

dius relaxant fr̃na delicta. Qui fr̃em sibi tar-
dius reconciliat. dñm sibi tardi⁹ placet. fru-
stra enī ppitiari sibi dñm querit. q̃cito placi-
ri in pximū negligit. *De dilectione xxxviii.*

Quo fit erga dilectionē pximi ē scribenda.
Unū ne malū q̃ inferat. altū ut bonū
impendat. Primū ut caueat ledere. sequentē
ut discat prestare. Amicitia ē animoz soci-
etas. hec q̃ppe aduob⁹ incipit. Nā min⁹ qui
inter duos dilectio eē n̄ poterit. Anteq̃ di-
xerit de societate duoz unā eē animā in duo
corpora. ppt̃ uim scilicet amoris. Sicut in
actib⁹ apłoz legit̃. erat illis cor unū et aīa
una. Non q̃a multa corpora unā habuerūt
animā. sed q̃a uinculo et igne caritatis con-
iuncti. unū om̃s generalit̃ sine dissensioe
sapiebāt. Amicitia et p̃sp̃a res dulciores fa-
cit. et aduersas cōmunionē tēperat liberi-
oresq̃ reddit. q̃adū in tribulatione amici
con solatio ad iungit̃. nec frangit̃ animus.
nec cadere patit̃. Tunc uere amicus amat̃.

si non p se sed: dō amet. Qui uero, p se amicū
 diligit. insipit eū amplectit. Multū in tra
 dimerfus ē. q carnalit hominē moriturum
 plus diligit. quā oportet. Qui enī intēperan
 ter amicū amat. p se magis illū quā p dō
 amat. Quamū ergo bonū ē q p dō fratē dili
 git. tantū p niciosū q eū p ipso amplectit.
 Plerūq diligit in alium homo. qd odit in se.
 Ut pote in infamib. amam enī corz quandā
 ignauū. et tam odim. qā ignauicē nolum;
 sic lapides. equos. et cetera q libet diligim. sed
 tam nolum hoc ē etiā si possim. *De ficti amici*
Cito p aduersa fraudulent patet nū. xxviii.
Amicus. Nā in pspitate incerta ē amicitia.
 nec scitur utrū p se na diligit an felicitas.
 Sepe p simulationē amicitia colit. ut q n po
 tuit apte decipe. decipiat fraudulent. Tunc
 qsq magis fit pietati iusticieq diuine cōtra
 rius. quando despicit amicū aliqua aduer
 sitate p cussū. qui in re et sibi occasione mer
 cedis tollit. et erga p cussionē p ximi crudel

existit. ueluti actū est int̄ lūm̄ ulcerosū. diu
 temq̄ supbū. P̄ aduersa ḡ et p̄sp̄a conpbat̄. si
 utiq̄ uere diligat̄ d̄s et p̄xim̄. q̄a dū aduersa p̄
 cedunt. amicus fraudulentus detegit̄. statiq̄
 despicit̄. quē se diligere simulauit. Amicitia
 certa nulla uī excludit̄. nullo t̄p̄e abolit̄.
 ubicūq̄ enī reuertit̄ tēpus illa firma ē. Rari
 s̄ quisq̄ infīnē existant cari. nā multos aci
 ritate aut aduersitas tēp̄is. aut c̄tentio que
 libet actionis auertit̄. Sepe et p̄honore quo
 runda mutant̄ et mors. et quos ante ē glu
 tinatos carit̄ habuerit̄. postquā ad culmen
 honoris uenerint. amicos habere despiciunt.

Inter ueros amicitia de amicitia munere erit.
 ex beniuolentia erit. in fīctos beneficio xxx.
 adiungit̄. Non s̄ fideles in amicitia quos mu
 nus n̄ gra copulat. nā cito desert nisi sēp acce
 perint. Dillectio enī que munere glutinatur.
 eodē suspensio dissoluit̄. Illa uera ē amicitia.
 que nichil querit ex rebus amici nisi solā be
 niuolentiā. scilicet ut grātis amet amantē.

semper amicitia ex necessitate uel indignitate
finitur. ut semper q[ui]s q[uo]d desiderat c[on]sequatur. Ille
autem cui ueraciter querit. q[ui] nichil egendo ei appe-
tit. Illa illa exinopia breuis e[st] et fucata. ista pu-
ra atq[ue] perfecta. **de malorum c[on]cordia. xxxi.**

Amicitia in rebus tantum bonis. habenda e[st]. Illa
qua in malo utuntur. non sibi amici sed inimi-
ci existunt. Concordia malorum contraria e[st] bonorum.
et sicut optandum e[st] ut mali inuicem sint discor-
des. Una uimilitate quippe malorum bonorum e[st] contra-
ria. paulus apostolus ap[er]tissime. q[uo]d malos c[on]tra se di-
uidit. quos in uice sua concordasse c[on]spexit. Vnde
et in lege mare rubrum hoc e[st] malorum hominum
concordia diuidit. ut electorum uia tendens. ad
beniuolentiam non impediat. Impedit autem ista bonorum.
simul hoc e[st] unitas non diuidit iniquorum. **xxxii.**

Non debet uicia aliena **de correctione fratrum.**
Corripe. q[uo]d huc uiciorum contagionibus seruit.
In p[ro]p[ri]a enim angere quemquam in alio. q[uo]d ad huc
c[on]prehendit in se ipso. Qui ueraciter uult fratrem
corripere ac sanare infirmitate. tale se p[re]stare sine

utilitati studeat. ut eū quē corripere cupit humili corde ad moneat. et hoc faciat ex cōpassione quasi cōmunis piculi. ne forte et ipse subiciat tēptationi. Sicut uiri sp̄ales alieni peccati emendationē expectant. ita p̄ui delinquentib; deridendo insultant. et quantum in ipsis ē. eos in sanabiles putant. nec declinant cor ad ē paciendi m̄m. sed supbientes de testantur atq; blasphemant. Non nūquā accidit ut int̄ amicos aliquando reclamationis enutrita discordia. maiore postea caritate parturiat. ut pote cū corrigant ea que displicent in amico uident; et hoc qdē primū n̄ sine quadā emulatione admonit' suscipit. sed correct' post modū gr̄as agit. At contra multipparua lesione uim caritatis resindunt. et ab amore dilectionis sese phennit retrahunt. Pleriq; correptionē suā officiū caritatis existimant. pleriq; ū hoc ipsū qd' ex caritate corripunt. ad iniurię cōtumeliā trahunt. unde euenit ut ex eo detiores efficiant. p qd' emendari obediendo potuerūt. Salubrit'

capunt iusti. nocens de suis excessibus ar
guunt. Supra autem humilitas eorum quae se
ipse accusant. quae non admittunt. Quero sine ar
rogantia bona facta sua pronuntiant. proculdubio
nequaquam peccat. Est quorundam excusatio
puerorum. qui dum pro suis facinoribus arguuntur. uer
ba istorum permissum declinanda abiciunt. ser
uantes se diuino iudicio quo puniendi sunt du
rissimum. dum temporaliter contempnunt. iudicari se ab ho
minibus. Iniquis molesta est ueritas. et amara di
sciplina iusticie. nec delectantur nisi placentia
proprie inbecillitati. in iusticie secundi. steri
les ueritatis. ceci ad obtinendam lucem. et oculari ad
tenebras aspiciendi errorem. Corda reproborum lu
brica sunt ad male consentiendum et fluxa. ad be
ne consentiendum durissima; probat salomon et
iusti emendatione correpti. et stulti obstinatio
ne admoniti dicens. Docce iustum et festinabit
accipere. De stulto autem ait. Qui erudit derisorem.
ipse sibi facit iniuriam. Non nullos esse prauita
tis homines. qui dum ipsi a malo corrigi neglegunt.

correptorū falsam criminationē de tractant.
 et ad sui sceleris solaciū usurpant. si uel falsa
 conpererint. qd' ad infamiā bonorū obiciant;
 sicut ē illud ex salomone. Bona in malū cūcr-
 tit impius. et electis imponit maculā. Vt autē
 illi q' et suā rennuūt uitā corrigere. et bonorū
 non desinūt detractare. Plerūq' malissimiles
 sibi in malū defendunt. et paucū cūio suo pra-
 uos cūa correctionē bonorū suscipiunt. ne un-
 displicent emendat. adiciunt in se aliena de-
 licta. ut nō tantū de suis malis sed etiā de aliorū
 facinorib; puniunt. quorū peccata defendunt.

Vir ecclesiasticus et *de p'positis eccle. c. xxiii.*
 Crucifigi mundo p' mortificationē p'prie
 carnis debet. et dispensationē ecclesiastici or-
 dinis ex dī uoluntate s'pueuerit. nolens qdē
 sed humit' gub'andā suscipere. Multis in ter-
 cipit sathanas fraudib; eos quāte et sensus uni-
 litate p'stantes p' ee et p'desse aliis nolunt. et
 dū eis regim' animarū imponit rennuunt.
 consulti' arbitrantur. otiosā uitā degere. qui

lucris animarum insistere: quod tamen decepti agunt
 parguntum diaboli fallentis eos per speciem boni.
 ut dum illos apostolici officio retrahit. nequaquam
 perficiant quod eorum uerbis atque eorum exemplis instrui
 poterant. Sancti uiri nequaquam occupationum se-
 cularium curas appetunt. sed occulto ordine sibi
 superimpositas gemunt. et quam uis illas per melio-
 rem intentionem fugiunt. tamen per subdita intem-
 portant. quousque sumope scilicet uitare festi-
 nant. sed timens occultam dispensationem dei sus-
 cipiant quod fugiunt. exerceant quod uitare noscun-
 tur. Intraant enim ad eorum et ibi consulant quod uelit
 occulta uoluntas dei. seseque subditos debere esse
 sumis ordinationibus cognoscentes. humiliant
 ceruicem cordis iugo diuine dispensationis. *de m*
Non fit promouendi ad regnum dignis propositi. *xxxiii.*
 ecclesie. quod adhuc uiciis subiacent. hinc est quod
 preceptum est dauid. non edificare uisibile templum.
 quia sanguinum uir belli frequentia esset. qua fi-
 gura illi spiritaliter a mouent. quod adhuc corrup-
 tionem fit dediti. ne templum edificarent. hoc est

. nō .

eccliam docere nō psumant. Non debet hono-
 ris ducam suscipe. qnescit subiectos tramite
 uite melioris p̄ire. Hec enī qf. id hoc p̄fici
 ut subditiꝝ culpas corrigat. et ipse uiciis ser-
 uiat. Qui regim̄ sacerdotiū cūdit appetere.
 ante in se discutiat si uita honori sit cōgrua. qd
 si nō discrepat. humilit̄ ad id qd uocat̄ accedit.
 Reuū q̄ppe culpe gminat. si qsq̄ cū culpa
 ad sacerdotale culmen asp̄rat. Vniū cuiusq̄
 casus tanto maioris ē criminis. quanto et pri-
 quā caderet maioris erat uirtutis. Preceden-
 tium nāq̄ magnitudo uirtutū. erexit ad cu-
 mulū sequentiū delictorū. Pleriq̄ sacerdotes
 sic. magis utilitatis causa quā gregis p̄ e
 nesiderant. ut ut p̄sint presules fieri cupi-
 unt. sed magis ut diuites sūt et honorent̄.
 Suscipiunt enī sublimitatis culm̄. nō p̄p̄rio
 rali regimine. sed p̄solius honoris ab̄mone.
 atq̄ abiecto ope dignitatis solā noīs appe-
 runt dignitatē. Quā uis mali sacerdotes dō
 ignorāte nō fiant. tam ignorant̄ ad dō. ipso

ppham testante. Principes extiterūt. sed non
cognouit. Sed hic nescire dī rēpbare est. nam
deus omnia nouit. *de indoctis p̄positi. xxxv.*

Sicut iniqui et peccatores ministeriū sacerdo-
tale adsequi prohibent. ita indocti et impiti
tali officio retrahunt. Illi enim exēplis suis ui-
tam bonorū corrumpunt. isti sua ignauia ini-
quos corrigere nesciunt. Quid enim docere po-
terunt. quod ipsi nō didicerūt. Desinat locū do-
cendi suscipe. quescit docere. Ignorantia quippe
p̄suliū. uite nō congruit subiectorū. Cetus
enim sicco ducitū p̄beat. ambo infouea cadūt.
Sacerdotes indoctos p̄ ysaiā ppham dñs im-
pbat. ipsi inquit pastores ignorauerūt intelli-
gentiā. Et iterū. speculatores ceci omīs. id ē
impiti epi. Nescierūt inquit uniuersi. Canes inu-
ti. nō ualentes latrare. Hoc ē plebes cōmissas.
non ualentes resistendo amalis p̄uerbū doc-
trine defendere. *de doctrina et exēplis. xxxvi.*
Nam doctrina quā uita. clare debet gregi
sticus doctor. Nā doctrina sine uita. aut

ganē reddit. uita sine doctrina inutile facit.
Sacerdotis p̄dicatio opib; ē firmandae. ita ut
qd docet uerbo instruat exēplo. Vera ē enī illa
doctrina quā uiuendi sequitur forma. Nā nichil
turpius ē. quā si bonū qd qsq; sermone p̄di
cat. ex plere ope negligat. Iē enī p̄dicatio uti
liter p̄fert̄. quando efficacit̄ ad implet̄. Vnus
qsq; doctor. et bone actionis et bone p̄dica
tionis habere debet studiū. Nā alit̄ sine altero
non facit p̄fectū. Sed p̄cedit iustū bene agere.
ut sequent̄ possit bene docere. Sic innumisima
metallū et figura. et pondus ingrit̄. ita in omi
doctore ecclesiastico. qd sequit̄. qd doceat. quom̄
uiuat; p̄ qualitātē ḡ metalli doctrina. p̄ figurā
similitudo patrū. p̄ pondus humilitas designa
tur. Qui ū ab his trib; discrepauerit. non me
tallū sed tr̄a erit. *de hi; q̄ bene docēt; male uiuūt.*
xxvii. Interdū doctoris uicio etiā ipsa uera doctri
na uilescit. Et qñ uiuit sic docet. ipsā quā p̄
dicat ueritatē contēptibile facit. Arcus puer
sus ē lingua magistrorū; docentiū bene et ui

uentiū male. et idō quasi expuerso artu sagit
tam emittunt. dū suā prauā uitā pprijs linguis
ictu ē fodiunt. Qui bene docet et male uiuit.
tamquā cs aut cymbalū. sonū facit alijs. ipse
tam sibi manet insensualis. ¶ bene docet et
male uiuit. qđ docet bene uiuentib; pficit.
qđ uero male uiuit. se ipsū occidit. Sic sacer
dos qui si digne se agit ut sacerdotē dectet. mi
sterium ei et ipsi et alijs utile ē. Indigne aut
uiuens. alijs qđē utilis ē loquendo. se aut in
terficat prauē uiuendo. Ac p hoc qđ in illo
mortuū ē ppriū ei ē. qđ ū uiuit in eo. id ē sacru
ministerium. alienū ē. Qui bene docet et male ui
uit uidet ut cereus. qaliū bonā uidetur lucē
pstat. seū in mal' suis csumere atq; extinguere.
¶ bene docet et male uiuit. uidet bonū malo
coniungere. lucē tenebris pmiscere. ueritatē
mendatio pmutare. *de exēpli p uoz. sacerdotū.*
Sepe p quos iustitia docet. p ipsos. *xxviii.*
Peccati morbi irrepit. et mors ad plebes p
transit. scilicet uel dū male docent. uel dum

faciunt praua. Pleriq; sacerdotes et clerici pra
ue uiuentes forma cetis in male existunt. qm
bonis exemplo ee debuerit. hii eni quos cuq;
exemplo male conuersationis sue pdunt. de il
lis ratione sine dubio reudaturist. Excuru
liu ppositoy exemplo plerūq; fit uita dete
rior sub ditor. et pleriq; merito fiunt tale
sacerdotes q exemplo deteriori pplm de stru
ant. n̄ ut edificent. Ex merito eni plebis n̄
nūquā cpi de prauant. quatinus pcliui cor
ruunt q secunt. Capite languente cetera cor
poris mēbra inficiunt. unde scriptū ē. Omne
caput languidū et oē cor merens. a planta
pedis usq; ad uerticē n̄ est in eo sanitas. Ca
put eni languidū doctor ē agens pecca
tū. cui malum ad corp' puenit. dū eo ut
peccante uel praua docente pestifer lan
gor ad plebes subditas transit. Deteriores
st q siue doctrinis seu exemplis uitā mortq;
bonoy corrūpunt. his q substantias alioy
pdiaq; dirripiunt. hii eni ea que extra nos.

sed tñ mñ it̃ auferunt. corruptores uero mor-
pprie nos ipsos decipiunt. qñ diuicie ho-
minū mores cor. fr. Multū g̃ distant damna
mor. aduiniis t̃paliū rerū. dū ista extra
nos fr. mores ū innobis. *De p̃positis carnalib.*

Prouidentia plerūq̃ diuini *xxxviii.*
con sciliū ordinantur p̃positi mundana
et cetera sectantes. ut dū t̃paliū reb. se
totos impendunt. sp̃ales tutiore uita con-
t̃plationis exerceant. Quia dura ē q̃te ui-
uere uolentib. sarcina curar. ep̃aliū. Proui-
det sepe d̃s curis deditos scl̃arib. ad suscep-
tionē regiminis. ut dū hū cetera sine te-
dio p̃curant. sp̃ales reb. int̃iorib. sine in-
pedim̃to rerū terrenar. deseruiant. Dī ergo
ordinē accensat. a quo instituunt. q̃ ep̃os
condemnat. dū minus sp̃alia sed magis ter-
rena sectant. Ex diuini ^{enī} tabernaculi disposi-
tione ob iniurias mundi ferendas et turbi-
nes quosdā institui ep̃os scl̃arib. curis in-
sistentes. ut hū q̃ interius sup̃ni desiciant.

nullo t̄reno obſiſtente negotio liberius hoc
 qđ amant intendant. Non ē itaq; iudicandu
 a plebe rector inordinat̄. dū magis nouerit
 ppli ſui fuiſſe meritū puerſi regim̄ ſuſcep-
 ſe pontificis. Nā p̄meritis plebiū diſponit̄
 ad ō uita rector̄. exēplo dauīd peccantiſ. ad cō-
 parationē principū q̄ ex merito plebiſ p̄ua-
 ricant̄. Sententiā damnant̄. chā ſiliū nox qui
 ſuor̄ p̄poſitor̄ culpaſ in publico p̄dunt. ſic
 chā q̄ patris pudenda nō operuit. ſed deri-
 denda monſtrauit. Abituri ſem meritū et
 iaphet. q̄ reuerent̄ opium. q̄ patrē ſuū exce-
 ſiſſe cognoscunt. ſitām patrū facta nō diligāt. ſed
 poſitos ſuos puerſe iudicant. dū t̄m̄ ſtudi-
 iſ eos pluſ uiderint eē intem̄oſ. ſi ul' parū
 iam ipſi de ſp̄alib; cogitauerūt. Rectores ergo
 iudicandi ad ō ſt. a ſuiſ aut ſub ditiſ nequa
 quā iudicandi ſt. Exemplo dñi qui p̄ ſe uen-
 dentes colūbaſ et nūmularior̄ m̄ſaſ p̄prio
 euerit flagello. et eiecit a tēplo. uel etiam
 ſicut dicit̄. Dñs ſtetit in ſinagoga deor̄. in medio

. nō .

meritū op̄ ſuū

noce im̄m̄m̄.

ſi ſi q̄ uer

aut dñs discernit. Ad si a facie exorbitauerit rector. tñ erit arguendus a subditis. p moribus uero reprobis tollerandus magis quā distringendus a plebe ē. *de iracundis doctoribus. xl.*
 Iracundi doctores p rabie furoris discipline modū ad immanitatem crudelitatis cūuertunt. et unde cūdere subditos poterant. inde potius uulnerant. Idō sine mēsurā ulciscit̃ culpas pposit̃ iracundus. q̃a cor ei dīsp̃sū in re nū curis n̄ colligit̃ in amorē unī dītatīs. Meñ enī soluta in diuersis catena caritatis n̄ adstringitur. sed male laxata male ad omnē occasionem mouetur. *de superbis doctoribus. xli.*

Bonus doctor ē q̃ et in humilitate seruat disciplinā. et p disciplinā n̄ incurrit superbiam. Elati aut pastores plebes tyrannice p̃munt. n̄ regunt. q̃ q̃ non dī sed suā glām a subditis exigunt. Multi s̃t q̃ in uerbo doctrine n̄ humiles sed arrogantes existunt. q̃ ip̃sa recta q̃ p̃dicant. non studio correctionis. sed uicio elacionis annuntiant. Multi

sunt q non ex consilio edificandi sed ex tu
 more supbiendi docent. nec ut p sint sapien
 tes fr. sed ut sapientes uideant docere studet.
 Estimacio praua arrogantiu sacerdotu p qui
 imitant scos rigore discipline. et seq negli
 gunt caritatis affectione. Videri uolunt
 rigidi seueritate. et forma humilitatis p stare
 nequeunt. ut magis tribiles qua mites as
 piciant. Supbi doctores uulnerare poti' qui
 emendare nouerit. salomone testante. In ore
 stulti uirga supbie. qa increpando rigide
 ferunt. et copati humilit nesciunt. Bene
 alieni peccati curanda uicia suscipit. q hoc
 ex cordis dilectione et humili cscientia fac.
 Ceteru q delinquente supbo l' odio animo
 corripit. n emdat sed pcutit. Quic qd eni p
 teruul uel indignat anim ptalet. obiur
 gantis furor e non dilectio corrigentis. *xlii.*
Qui p ficit ac regim de humilitate ppositu.
 talit erga disciplina subiectoz p stare se
 debet. ut non solu auctoritate. ueru etiam

humilitate clarescat. Sed tam ita erit in eo uita
humilitatis. ne dissoluatur uita subditorum inui-
tiis. itaque ita auctoritas aderit potestati. ne per
timore cordis seueritas existat in moderati-
onis. Hec est sacerdotibus uera discretio qua
nec per libertatem superbi. nec per humilitatem remis-
sit. hinc quod sancti cum multa constantia redargu-
erunt etiam principum uicia. in quibus cum summa esset
humilitas loco tam necessario libere transgres-
sores iusticie increpabant. Aliquando etiam
subditum nos oportet animo esse humiliores.
quam facta subditorum iudicantur a nobis. nostra
uero deus iudicat. Agnoscat se episcopus seruum ec-
clesie in domino. uerum hoc caritas non edicto exigit.

Non omnibus una de doctrine discretio. xliii.
eademque doctrina est adhibenda. sed per
qualitatem morum diuersa exortatio erit doc-
torum. Nam quosdam increpatio dura. quosdam uero
exhortatio corrigit blanda. Sicut periti
medici ad varios corporis morbos diuerso
medicamine seruiunt. ita ut iuxta uulnere.

uarietates medicina diuersa sit. Sic et doctor
 eccle. singulis qbusq̄ egruū doctrinę remedi
 um adhibebit. Et qd cuiq̄ oporteat petat.
 psexu. ac pfectione ad nuntiabit. Non omib;
 ea que sūt clausa aperienda sūt. Multi sūt enī q
 cape n̄ possūt. qb; si indiscrete manifestentur.
 stiti aut detrahunt aut neglegunt. Prima
 qdē prudentia uirtus ē. eā quam docere opor
 teat existimare psonā. Rudib; pplis seu
 carnalib; plana atq; cōmunia n̄ sūma atq;
 ardua p̄dicanda sūt. ne inmensitate doctrinę
 opprimant. potius quā crudiant. Unde et
 paulus ap̄ls ait. Non ponui uob̄ loq̄ quasi
 sp̄alib; sed quasi carnalib; tāquā paruulis
 in xp̄o lac uobis potū dedi. n̄ scā. Carnali
 bus q̄ppe animis nec alta nimis de celestib;
 nec terrena cūenit p̄dicare. sed mediocrit̄
 ut inīcia eorū moresq; desiderant adoceri.
 Coruus dū suos pullos albi uiderit colo
 ris. nullis eos cibis alit. sed tamundē ad
 tendit doner pat̄no colore nigrescant. et

sic illos frequenti cybo reficit. Hic certe doc-
 tor strenuus. nisi eos quos docet uiderit ad
 suam similitudinem penitentie confessionis nigre-
 scere. et decori scilicet deposito. lamentationis
 habitum de peccati recordatione induere. ut po-
 te adhuc exterioribus hoc est carnalibus non aperit in-
 telligentie spiritualis profundiora mysteria. ne dum
 audita non capiunt. prius incipiant contemne-
 re quam uenerari mandata celestia. Alii est
 genus etiam eos quos committunt regimini
 si offendunt. atque alii cum his quos nobis commissi
 non sunt. quasi iusti sunt uenerandi sunt. si uero delinquant
 ut locus est corripiendi sunt. Non tamen cum seueri-
 tate ut huius qui nobis commissi sunt. sed per sola cari-
 tate. Prius docendi sunt seniores plebis. ut per eos
 infrapositi facilius doceantur. Unde et apostolus.
 Hec inquit commenda fidelibus hominibus. qui idonei
 sunt et alios docere. Ingenium boni doctoris est. in-
 cipientis a laudibus eorum quos salubriter obiur-
 gatos corrigere cupit. sicuti apostolus ad corinthios
 facit. quos a laudibus inchoat et increpationibus

phat. sederant apud corinthios q et laude
et increpatione digni erant. Ille uero i discrete
agit. q sic utraq omib, loqr. ut omnib, utraq
conuenire uideant. *de silentio doctor. xliiii.*

Pro malo merito plebis auferit doctrina
p dicationis. Pro bono merito audientis tri
buunt sermo doctoris. In potestate diuina consistit
cui uelit ds doctrinę uerbū dare. ut cui aufer
re. et hoc aut p dicentis. aut p audientis fit
merito. ut in culpa plebis auferat sermo
doctoris. modo uero p utilib, meritis tribuatur.
Nā et bonus docet bonū. et malus malū. et
bonus malū. et malus bonū. qd tam fit iu
xta meritū pplor. Non omnia tēpora ē gru
unt doctrine. scdm salomonis sententiam
dicentis. Tempus tacendi et tempus loquendi.
Non qdē p timore. sed p ppter ma
lor incorrigibile iniquitatē. Non nūquā elec
tos oportet ad doctrinā cessare. In idū docto
res ecclē calere caritatis ardentes ē necesse
ad docendo. qā nē gaudiat. cessante pplā.

Ciuitate claustra clauferit. et nē q̄uerit. Qui
docendi accepit officiū int̄dū ad temp' facta
pximi taceat. que statim corrigere nequaquā
existimat. Nā si corrigere potest et dissimulat.
uerū ē qđ consensū alieni erroris habeat.

Pleriq' scī doctores p̄ mali p̄tinacia quā in
quos em̄dare nequeunt. hīs tacere disponit.
sed calore sp̄s quo agunt ferre n̄ sustinent.
iterū in incitationem p̄silunt iniquoz.

Quibus docendi forma de p̄bendi sacerdotali p̄te
commissa ē. multū subeunt mōe **implet. xlv.**
piculi si cōtradicenti b; ueritatē resistere noluerit.
dū p̄phā doctore ecclē instruit. ad sūmū usq'
iusticie puenire cū dicit. Sup mōre excessū
ascende tu. q̄ euangelizas syon. scilicet ut ita
p̄muneat merito. sicut et gradu. sequentē ne
forte debeat a docendo timore refringi. audit.
exalta in fortitudine uocē tuā. et noli timere.
Vnde et hieremie ita dñs ait. Accinge lūbos tuos
et surge et loquere ad eos. ne formides a facie eoz.
nec enī timere te faciū uiuū eoz. Vñ et apparet

q̄a non timere dī donū ē. Qui p̄sonā potentis
 accipit et ueritatē loq̄ pauescit. grauis multa
 aut culpe sententia. Multi enī sacerdotes me-
 tu potestatis ueritatē occultant. et abono ope.
 uel a iusticie p̄dicatione rei alicuius formidi-
 ne. aut potestatis t̄reng auertunt; sed heu. p̄do-
 lor inde metuunt. q̄a uel amore rerū sc̄lariū
 implicant. uel q̄a aliquo facinoris ope c̄fun-
 duntur. Multi p̄sules eccl̄az timentes ne ami-
 citiā p̄dant. et molestiā odiorū incurrāt. pettan-
 tes n̄ arguunt. et corripe paup̄ū opp̄ssores ue-
 rent. nec p̄timescunt se ueritatē reddituros ra-
 cionē. p̄ eo qd̄ reticescunt de plebib; sibi cōmis-
 sis. Quando a potentib; paupes obprimuntur.
 ad eripiendos eos boni sacerdotes p̄tectionis
 auxiliū ferunt. nec uerent cuiusquā inimicitiaz
 molestias. sed opp̄ssores paup̄ū palā arguunt.
 increpant. et cōmunicant minus quā metuunt
 eoz nocendi insidiis etiā sinocere ualeant. Pastor
 enī bonus animā suā ponit p̄ ouib; suis. Sicut
 p̄uigil pastor c̄tra bestias oues custodire solet.

ita et dñi sacerdos supra gregem xpī sollicitus
 ēē debet. ne inimicus uallet. ne psecutor in
 fletet. ne potentioris cuiusq. cupiditas ui
 tam paupū inqret. Pravi aut pastores n̄
 habent curā de ouibz. sed sicut legit in euan
 glō de mercenariis. Uident lupum ueni
 entē et fugiunt. tē enī fugiunt. quando po
 tentibz tacent. et malis resistere metuant.

Sacerdotes pploz *De disciplina sacerdotū i hōi*
iniquitate damnant. q. de iniquitate. xlvi.
 si eos aut ignorantes n̄ erudiant. aut peccan
 tes n̄ arguant. testante dñō ad ppham. Spe
 culatōrē dedite domui isrl. si non fueris
 locutus ut se custodiat impius auia sua. ille
 iniquitate sua moriet. sanguinē aut ei de
 manu tua reqrā. Sic enī elī sacerdos pfilioz
 iniquitate damnatus ē. et licet eos delinquen
 tes admonuit. sed tam n̄ ut oportebat re
 darguit. Sacerdotes exquirere debent pecca
 ta pploz. et sagaci sollicitudine unū quēq.
 pbar. iuxta testimoniū dñi ad hieremiam

loquentis. Probatore inquit deditur ppho meo
 robustu. et scies et probabis vias eorum. Sacer
 dotes studio corrigendi facti p scrutari de
 bent subiectorum. ut emendatos lucrifacere
 possint. Sic aut peccatore euenit argui.
 ita iustu n exulcerari. Sacerdotes cura de
 bent habere de his q peccant. ut q redar
 gatione aut corrigant. a peccatis. aut si in
 corrigibiles existunt ab ecclesia separentur.
 Atrocit arguant q de capiendis peccantes
 non solu q n arguant p peccato. sed etia
 ad ulant decipiunt. dicente pph. Freri
 q beatificant pplm istu se ducent. et q
 beatificant precipitati. Atrocit iteru argu
 unt q peccant n recipiunt. sed de spiciunt
 et spnunt. nec alterius delictu tiqua pro
 prium ingemiscunt. Betalibi p cypri dñs
 cominans dicit. Quidam recedite a me n
 ap. pproqueris michi. q in mundi estis.
 Isti sumi erit in furore meo. ignis ardens tota
 die. Inde e qd et apls omia omibz factus e.

imitatione erroris. sed compassionis
misericordie. scilicet ut in malicia aliena
flectat. quæ ad modum fatali et ipse impli
cetur errore. Boni pastores debent populi
delicta de flere. et toto se planctu tradere.
imitantes ieremiã prophetam dicentem.
Quis dabit capiti meo aquã. et oculis meis
fontem lacrimarum. et plorabo die ac nocte
inter secios populi mei. Nunquã propria igitur
delicta plebis peccata sacerdos flere debet.
sed affectu compatiendi. non actione commisi.
Non nulli presules greges quosdã pro peccato
communione eiciunt ut peniteant. sed
quali forte uiuere debeant ad melius ex
hortando inuisitant. quibus egrue sermo diui
nus increpans comminatur. Pastores qui pasci
tis populum meum. uos qui dispersistis gregem me
um. eiecistis et non uisitastis eos. ecce ego ui
sabo super uos maliciã studiosorum uirorum. Bo
nos studia sacerdotum multa diligentia. etiã
parua plebiũ facta perquirunt. ut dum inminuunt

subditis peccatis se acerrimas prestant. maioris mali cautos sibi subiectos ac sollicitos faciant. Sic medici morbos imminentes curandos suscipiunt. futuros uero ne irrepant medicis obiectu quadam prescientia anteceperunt. Ita et doctores boni sic ea que mala acta sunt resecant. ut ea que admitti possunt ne perpetrentur doctrina succurente preueniant. Qui blande uerbo castigat non corrigit. acrius necesse est ut arguat. Cum dolore enim abscidenda sunt quod leniter sanari non possunt. Qui ad monitum secreti corrigi de peccato negligit. publice arguendum est. ut uulnus quod occulte sanari nescit. manifeste debeat emendari. Manifesta peccata non sunt occulta correctione purganda. Palam fit arguendi qui palam nocent. ut dum apta ob- iurgatione sanantur. huiusmodi eos imitando delin- querant corrigantur. Dum unus corripit. pluri- mi emendantur. Necesse est enim ut per multorum salua- tione unus condemnetur. quam per unius licentia multi periclitentur. Ita erga delinquentem sermo

est pferendus. sicut ei q corripit ex postulat
 salus; qd si opus aliqua medicamti salutem
 uerbo increpationis aspergere. lenitate tam
 corde opus e retinere. Doctores n nuqua du
 ris ferunt increpationib; subditos. q tam aci
 nate eoz quos corripunt n recedunt. Sepe
 ecclē censura arrogantib; uidet e supbia.
 et qd ab onis pie fit; crudelit fieri putatur
 apuuis. q n discernunt recto oculo qd abo
 nis recto fit animo. Notandū ab omi pon
 tifice uehemt. ut tanto caut' erga commissos
 agat. quanto durius a xpo iudicari fermit
 dat. qd sicut scriptū ē. in qua mēsurā mēsi
 fueritis. in ipsa remetiet' uolū. Coudie nāq
 ems delinquim. et in multis errorib; labim.
 Qui em in nrīs delictis clemēs sum. in ali
 o peccato rigore tenere nequaquā debem.
 Multi alioz uicia cernunt. sua n aspiciunt.
 et cū ipsi maximis criminib; obnoxii tene
 amur. minora peccata frīb; n dimittunt.
 pocris trabē in oculo suo cōsistentē non

no

S.

sentiant. et heremē festucā in lumine frīs
intendunt. facilius rep̄hendim⁹ uicia aliena
quā nr̄a. Nā sepe que puerſa in aliis iudicam⁹.
in nobis nocibilia eē min⁹ sentim⁹. et qđ in ali
is rep̄hendim⁹. agere ipsi n̄ erubescim⁹. facili
uicia unius cuiusq; quā uirtutes intendim⁹.
nec qđqđ boni qđq; gesserit agnosceret. sed qđ
mali egerit p̄scrutamur. *De libidinis xlvii.*

Propt̄ peccata primi hominis

humano generi pena diuinat̄ illata ē ser
uitutis. ita ut qđ aspiciat n̄ congruere liber
tate. his misericordius in regni seruigium; et
licet p̄ peccatū humane originis. tam equus
qđ ideo discretū hominib; uita. alios seruos
constituens. alios dños. ut licentia male
agendi seruorū potestate dñarū restringat̄.
Quam si om̄s sine metu fuissent. qđ est qđ ma
lis quēpiā cohiberet. Inde et ingenui prin
cipes regesq; electi sūt ut t̄rore suo pplōs an
to cohererent. atq; ad recte uiuendū legib;
subderent. Quantū ad rationē pertinet.

non ē psonar acceptio apud dñm. qm̃ un-
 di elegit ignebilia. et contēptibilia. et que
 non sūt. ut ea q̃ sūt destrueret. negliget om̃is
 caro. Hoc ē carnalis potentia corā illo. Sñ
 enī dñs equalit̃ et am̃is fert cōsultū et ser-
 uis. Melius ē subiecta seruit. quā elata li-
 bertas. Multi enī inveniunt dō libere
 seruientes sub dñis. cōstiti flagitiis q̃
 et si hic subiecti sūt illis corpore. p̃lati tam̃
 sunt in mente. *De p̃lati. xlviii.*

Vir iustus aut om̃i potestate sc̃lari exu-
 iuit. aut aliqua cūgit. n̄ sub illa cur-
 uat ut supb. tumeat. sed cū sibi subiecit
 ut humilior innotescat. Pbat̃ aut̃ hoc
 apl̃ico exēplo. qd̃ itā sibi potestate etiā
 ne ad hoc usus est qd̃ licbat. sed dū pos-
 set uti licita abnuat. seseq̃ ut paruulū
 in medio eorū q̃b; p̃ erat ostendit. Qui in-
 apperendis honorib; sc̃l̃i aut p̃sp̃itatib;
 mundi studet de sudare labore. et hic et
 infuturo uacuuus inuenit̃ areq̃e. Tantoq̃

est pondere peccatorum grauius. quanto abo-
 nis opibus alienus. Quanto quisque amplius se-
 laris honoris dignitate sublimatur. tanto gra-
 uius curarum ponderibus adgrauatur. etiamque magis
 mente et cogitatione subicitur. quibus sublimi-
 tatis gradu proponitur. Nam ut quidam poetarum ait.
 Omne quod supereminet plus meroribus afficitur.
 quam honoribus gaudet. Quantum quisque curis
 mundi maioribus occupatur. tanto facilius
 uiciis premitur. Si enim uix ualet peccata animi
 deuitare queris. quanto magis occupatioe
 seclari de uinctus. Non statim utile est omne po-
 testatis insigne. sed tamen uere est utile. si bene
 geratur. Tunc autem bene geritur. quando subie-
 ctis predestinatur. quibus tremo honore preferuntur. Pot-
 estas bona est. quando deo donatur est. ut ma-
 lum timore coerceat. non ut amore malum
 committat. Nichil autem peius quam pro po-
 testate peccandi libertatem habere. nichilque
 infelicius male agendi felicitate. Qui in
 trasclum bene temporaliter imperat sine fine

in perpetuum regnat. et de gloria sancti huius aeternam transmeat gloriam. Qui uero praeue regnum exercent. post uestem fulgentem et lumina lapideorum nudi et miseri ad inferna torquendi descendunt. Reges autem recte agendo uocantur. et ideo recte faciendo regum nomen tenent. peccando amittunt. Nam et uiros sanctos prius reges uocari in sacris eloquiis. eo quod recte agant. sensusque proprios bene regant. et motus resistentes rationabili discretionem componant. Recte ergo illi reges uocantur. quia semetipsos quam subiectos bene regendo modificare nouerunt. Quia ipsi nomen regiminis ad inhumanitatem transuertunt crudelitatis. dumque ad culmum potestatis uenerint. in apostasia confestim labuntur. tantoque se tumore cordis extollunt. ut cunctos subditos in sui comparatione despiciant. eos quibus praeter contigit non agnoscant. Quibus congrue perclausum dicitur. Duce te constitui noli extolli. sed esto in illis quasi unus ex illis. Dum mundi reges sublimiores ceteris se sentiunt.

mortales tam se esse agnoscant. nec regni gloriā
 qua in seculo sublimantur agnoscant. sed opusque
 seculi ad inferos deportant intendant. Si
 carebit huius temporis gloria illi agant que post fi-
 nem sine fine possideant. dum apostolus dicat.
 non est potestas nisi a deo. Quo modo dominus per prophetam
 de quibusdam potestatibus dicit. Ipsi regnauerunt
 sed non ex me. quasi diceret. non me precipio sed
 me irato. Unde inferius per eundem prophetam
 adiecit. Dabo tibi inquit regem in futurum meo.
 quo manifestius elucet. bonam malamque pote-
 statem a deo ordinari. sed bonam precipio. malam
 iratus. Reges quando bonis sunt muneris esse dei.
 quando uero mali sceleris esse populi. Secundum meri-
 tum enim plebius. disponitur uita rectoris. Testan-
 te iob. qui regnare facit hypocritam. propter peccata
 populi. Irascente enim deo talem rectorem populi sus-
 cipiant. quale pro peccato merentur. Non nunquam
 pro malicia plebis etiam reges mutantur. et quan-
 te uidebantur esse boni. accepto regno fiunt
 iniqui. *De uisita principum. x l viii.*

Qui recte utitur regni potestate. ita possidere se
omnibus debet. ut quanto magis honoris
elevatione elat. tanto semetipsum inter hu
miliet. proponens sibi exemplum humilitatis dauid
quod suis meritis triumphavit. sed humiliter sese
deiciens dixit. Vilius me dicit. et vilis apparbo
aut dicitur quod elegit me. Qui recte utitur regni po
testate. formam iusticie facit magis quam verbum
instituit. Iste nulla prosperitate erigitur. nulla
adversitate turbatur. non inquit propriis viribus. nec
ad domino recedit cor eius. Regni fastigium humiliter pos
sideret animo. non cum delectatur iniquitas. non in flam
mat cupiditas. sine de fraudatione alicuius
ex paupere divitem facit. et qui iusta potestate
populis extorquere poterat. sepe misericorditer clamina
tenet. Dedit deus principibus presulatum pre
gimine populo. et illis eas pre esse voluit. cum quibus
una est eis nascendi moriendi que condicio. Pro
desse ergo debet populis principatus. non nocere.
nec dominando premeret. sed condescenden
do consulere. ut verum sit utile hoc potestatis

insigne. et dono dī p̄uicione utant̄ mēbroz
xpi. Mēbra q̄ppe xpi fideles sūt pp̄li. quos
dū ea potestate quā accipiunt optime regunt.
bonā utiq̄ uicissitudinē dō largitori restitu-
unt. Bonus rex facilius ad iustitiā a delicto re-
gredit̄. quā de iustitiā ad delictū transfertur.
ut noueris hic eē ca sū. illuc p̄positū. In p̄posi-
to ei eē debet. nūquā egredi a ueritate. Ad si
casu titubare cōtigerit. mox resurgere. *de patientiā*

Plerūq̄ p̄ncip̄s *p̄ncipū. l.*

Iustus etiā maloz errores dissimulare no-
uit. n̄ qd̄ iniquitate eoz cōsentiat. sed qd̄ aptū
tēpus correctionis expectet. quando eoz ui-
cia uel emendare ualeat uel punire. Multi ad-
uersus p̄ncipes coniurationis crimine de-
tegunt̄. sed p̄bare uolens d̄s clem̄tiā p̄ncipū.
illos male cogitare p̄mittit istos n̄ deserit. De
illoz malo bene istis facit. dū culpas quas il-
li agt̄. isti mira patientiā indulgent. Redde-
re malū p̄ malo uicissitudo iusticię ē. sed q̄
clem̄tiā addi iusticię. n̄ malū p̄ malo. sed

bonum p malo offendit inptiē. *de delictis principū*

Difficile ē principē regredi *siue exēplis. li.*
Ad melius. siuiciū fuerit implicat. Poplū enī
 peccantes iudicē metuunt. et a malo suo legib;
 coherent. Reges aut nisi solo dī timore metuq;
 gehenne coercentur libere in pcepta prauunt.
 et p abruptū licentiē in omē facinus uicioꝝ la
 buunt. Quanto qsq; insupiori cōstitutus ē loco.
 tanto in maiori uersat pīculo. et quanto splen
 doris honore celsior qsq; ē. tanto si delinquat
 peccator maior ē. Potentes enī potentē tormenta
 paciunt. Cui enī plus cōmittit plus ab eo exci
 gitur. etiā cū usura penarū. Reges uitā subditoꝝ
 facile exēplis suis uel hēdificant uel subuertunt.
 idō q; principē nō oportet delinquere. ne for
 mā peccandi faciat peccati et impunita licen
 tia. Nā rex q;ruit inuiciū. cito uiam ostendit
 erroris. sic legit de hieroboā q; peccauit. et pec
 care fecit isrl. Illi nāq; ascribūt. q; qd exem
 plo a subditis ppetrāt. Sicut nō nulli bonoꝝ
 principū dō placita facta secunt. ita facile

multi prava eorum exempla secuntur. Plerique
 autem apud iniquos principes necessitate ma-
 gis quam uoto mali existunt. dum imperiis
 obediunt. Non nulli autem sic prompti sunt sequi
 reges in malum. sic pigri sunt imitari illos in
 bonum. Sepe unde mali reges peccant. inde
 boni iustificantur. dum peccata eorum cupiditate
 et malicia corrigunt. Nam reuera peccata eorum
 communicant. si quid illi diripuerint. isti retin-
 unt. Cuius peccatum quisque sequitur. necesse est ut
 ei pena sequatur. Neque enim erit impar suppli-
 cium. cuius errori quisque partem accipio. *Quamquam*
Iustum est principibus legibus ^{et iustis} tenereantur. *Li.*
 legibus obtemperare suis. Tunc enim iura sua ab
 omnibus custodienda existimet. quando et ip-
 se illis reuerentiam prebet. Principes legibus te-
 neri suis. nec in se posse diuina iuraque in-
 subiectis esse situunt. Iusta est uocis enim eorum au-
 toritas. si quid populis prohibent. sibi licere non pa-
 ciunt. Sub religionis disciplina soli potesta-
 tes subiecti sunt. et quam uis culmine regni sint

prediti. uinculo caritatis tenentur ad stricti
ut fidei xpi suis legibus predicent. et ipsa fidei
predicatione moribus bonis conseruent. *de disciplina*

Princeses scilicet non nunquam principum in ecclesia. l. iii.

intra ecclesiam potestatis ad episcopos culmina
tenent. ut per eandem potestatem disciplinam ecclesiasticam muniant. Ceterum intra ecclesiam potestates necessarie non essent. nisi ut quod non preualet sacerdos efficere per doctrine sermonem. potestas hoc impet per discipline terrorem. Sepe per regnum terrenum celestis perficit regnum. ut qui intra ecclesiam positi. contra fidem et disciplinam ecclesie agunt. rigore principum constringant. Ipsamque disciplinam quam ecclesie utilitas exercere non preualet. ceruicibus superbiorum potestas principalis imponat. et ut uenerationem mereatur. uirtute potestatis inprimis. Cognoscunt scilicet principes deo debere se rationem propter ecclesiam quam a christo tuendam suscipiunt. Nam siue augent pacem et disciplinam ecclesie per fideles principes siue soluantur. ille absque rationem

exigat. quorum potestati sui oculi et cunctis.

Ad delictum pertinet principum *De iudicibus. l. iiii.*
 Quia prauos iudices cum uoluntate dei populi si-
 delibus prefert. Nam sicut populi delictum est quando
 principes malit. sic principis est peccatum quan-
 do inique iudices existunt. Bonus iudex sicut
 nocere cuiuslibet nescit. ita peccatum omnibus nouit.
 Aliis enim prestat censuram iusticie. alios bonitate
 iudicii. sine personarum acceptione suscipit. Non
 infirmat iustitiam auaricie flamma. nec studet
 auferri alteri. quod cupiat sibi. Boni iudices iu-
 stitiam ad solam optinendam salutem eternam suscipi-
 unt. nec eam muneribus acceptis distribuunt.
 ut dum de iusto iudicio temporalia lucra non ap-
 petunt. primo eterno ditione. Omnes quere iu-
 dicat. statim in manu gestat. in utroque premissa
 iustitiam et misericordiam portat. sed per iusticiam puniat
 peccati sententiam. per misericordiam peccati temperat penam.
 ut iusto libamine quodam peccatum corrigat.
 quodam uero per miserationem indulgeat. Quia dei iu-
 dicia oculis suis preponit. semper timens tre-

ne de iustitia transire deuenit culus.

mensq; in omni negotio reformidat. et unde
non iustificat. inde potius condemnet. l. v.

Nemine stultus de stultis et impii iudicibus.

Uel impiorum oportere iudicem esse. Nam stultus
pignora ignorat iustitia. Impius autem pecu
piditate corrumpit ipsam quam didicit ueritatem.
Gruius lacerantur pauperes a prauis iudicibus.
quam acruentissimis hostibus. Nullus enim pro
tam cupidus in alienis. quam iudex iniquus
in suis. Latrones in accis suis facibus. ac late
brosis laerues. insidias ponunt. Isti palam
rapacitatis avaricia seruiunt. hostes in aliorum
sanguine vitam intendunt. Iudices quasi si
crudelissimi carnifices ciuium oppressionem suam
subiectorum uitam perungunt. Quicquid destrunt
uultis. rari sunt qui populum regum moderamine
regant. Plerumque et boni iudices sunt. sed mi
nistros rapaces habent. Horum figura ut ait
quidam. tamquam scilla pingitur atque describitur.
Ipsa quod est humana species. sed capitibus canini
accincta. et circum data. Non aliter quibusdam

potestati accidit. ut ipsorum humanitatem
 inmanitas iniquorum sociorum perturbet. Se-
 pe iudices pravi cupiditatis causa. aut differunt.
 aut pervertunt iudicia. nec finiunt. Certant
 negocia quousque marcupia eorum excausantur
 exauriant. Quando enim iudicant. in causam
 sed dona considerant. Et sicut negligentes sunt
 in discussione causantium. sic in eorum damno
 solliciti sunt. Iudices pravi iuxta populi verbum
 quasi lupi vespe non relinquunt inmane. hoc
 est de presentis vite tantum commodis cogitant.
 non de futuro. Vita enim ista vesperum. futura vi-
 mane accipit. Et bene ait quasi lupi. quia lu-
 porum more cuncta diripiunt. et vix pauca
 pauperibus derelinquunt. *de verbosis et iracundis*
Verbosi iudices etiam. iudicibus. lxxi.
 ut sapientes vident. discutunt causas.
 sed assent. sicque turbant iudicii ordinem.
 dum in suo est tamen officio aliena presumunt.
 quod dum iudicare incipiunt. irascunt. ipsique
 iudicii sententiam in insaniam vertunt. de quibus

recte p. ppham dicit. Qui conuertunt in furore
iudiciū. q. rectū iudiciū in furore mutat. et an-
te p. fert sententiā quā agnoscat. furor in iudi-
ce. inuestigationē uerī n̄ ualet attingere. q. a men-
te turbata furore. ab inspectione alienat iusti-
cie. Iracundus iudex iudiciū eam plene cūueni-
non ualet. q. caligine furoris n̄ uidet. Qui autē
repulso furore discutit. facilius ad conueniendā
ueritatem mētis serenitate c̄surgit. et sine ulla
perturbatione adequatis intelligentiā puenit.

Non ē psona in iudicio. *de acceptance psonarū.*
consideranda. sed causa. Scriptū ē enī. *lvii.*
Non accipies psonā in iudicio. Et iterū. Non
miseraberis paup̄i in iudicio. Qui enī c̄ sangui-
nitatis. uel amicitie fauore. siue inimicitiaz
odis iudicia puerunt. sine dubio in xp̄m
q̄ ueritas et iustitia peccare noscunt. Iniqui
iudices errant in ueritate sententie. dū inten-
dunt in qualitate psonę. Exulcerant sepe iu-
stes. dū in pbe defendunt iniquos. q. autē rec-
te presidere studet. nec partē palpare nouit.

net calibere iustitiā didicit. *de munerib. lviij.*

Qui recte iudicat et pmiū in remuneratione
expectat. fraudē indō ppetrat. qā iustitiā
quā gratis inptire debuit. acceptione pecunie
uendit. Bona male utunt. quiste ptemporalia
lucra iudicant. Tales qppe ad ueritatē n iusti
cis defensio. sed amor pmiū. puocat. qb. si p
nūmū subtrahit. confestim a iusticie defensione
recedunt. Acceptio munerū. puxiatio ueritatis
est. Vnde et p iusto dī. Qui excutit manus su
as ab omī munere. iste in excelsis habitat. Diuis
munerib. cito corrūpit iudicē. Paup aut dū n
habet qd offerat. n solū audiri contēpnit. sed
etiā et contra ueritatē oppnūt. Cito uiolatur
auro iustitiā. nullūq. reus pmitteit culpam.
quā redimere nūmīs existimat. Plus enī opri
net nre census lucrī. quā equis iudiciū. Ires tē
munerū acceptiones. qbus contra iustitiā hu
mana ueritas militat. Id ē fauor amicitia. et
adulatio laudis. et corporalis acceptio mune
ris. facilius aut puerit ^{rei} animū corpore munit.

ueritate loquuntur: ut: *Deus non periret* *Deus non*

quā grē laudis fauore. Quattuor modis iudiciū humanū puerit̃. timore. cupiditate. odio. amore. Timore. dū metu potestatis alicuius corrūpiū. Odio dū contra quēlibet adūsari molim̃. Amore. dū amico uel p̃pinqs p̃stare contendim̃. His enī quattuor causis sepe equas uiolat̃. sepe innocentia ledit̃.

Et si mandatum gratis daretur. De testibus. I v m
quanto magis si uenale queratur. Neque enim de
erit multiplex euentus falsorum. sitamur p sen
tia^{si} numeroz. testis falsidic. trib. e psonis obno
xiis. Primu do que piurando contempnit. se
quenti iudici que mciendo fallit. postremo
innocenti que falso testimonio ledit. Testib
falsis coniunctis. tarde mandati falsitas repe
ritur. qd si separati fuerint. examine iudican
tis cito manifestat. Nā sicut in unitate prauor
grandis e fortitudo. ita in separatione maior in
firmitas. Fraudulentis cito reprehendit mandati
um. falsidicor. testimoniu sibi n conuenit.
Vnu pene crim habem. et q falsitate pmit.

. no .

et qui supprimit ueritatem. quia et ille ob eam uult.
et iste posse non uult. Peior est autem testis qui loquitur
quam qui praestare nolet. Nam ille malignus est. ille
inutilis. Iniquus testis qui uis sua falsitate
corpori rebusque impeditur. animae tamen nichil
dummi confert. Erat autem ille apud dominum in dem-
natus. quod uersus innocentem falsum testimo-
nium uel dicit uel dicentibus credit. Nam non
solum ille reus est qui falsum de alio praefert. sed his
geito autem criminibus praebet. In metu potestatem
ueritatem occultat. et de ueritatis inuindicta
sibi celitus puocat. quia plus periclitatur homi-
nem. quam diuinum trepidat indignationem.
Beatus cuius testimonio innocens ab scelere
obiecto purgatur. impius cui perditionis eius in-
iquus perimitur. Hecque enim decet christiano mer-
itis obnoxium perdere. et ad effundendum sanguinem
in felici uoce testificationis praebere.
Sermo enim iusti hominis tantum. ad mini-
sterium debet salutaris. Iuxta enim et indignationem.
et tribulationem. et inuersionem. per angelos malos.

Negotiorum forensium sectatores. *de causidicis.*
 Propter proximi dilectionem. scilicet negotium *lx.*
 deferere debent. aut certe manente proximi
 caritate negotium sequantur trenum. Sed quia pra
 rium est ut inter iurgantes caritas maneat. post
 ponenda est rei causatio ut perseueret dilectio.
 Antiqui forenses eloquentiam caninam facundiam
 nuncupabant. eo quod causidici incertaminibus
 causarum omissis quae aguntur. ueluti canes alteru
 trum se lacerant. iurgiaque causarum ad iniurias
 suas commutant. *de oppressoribus pauperum. lxi.*

Pauperum oppressores tamen se sciant grauiori di
 gnos sententia. quando perualuerint his
 quos nocere uoluerint. Nam tanto atrocius
 futuro supplicio condemnandi sunt. quanto
 hic fortius contra miserorum uitam inualuerint.
 Audiant iudices et qui praesunt populo. quia propter alios
 molestis quas plebibus ingerunt. primo incendio
 cremabuntur. testante domino per salutem prophetam. Iras
 sum inquit super populum meum. et dedi eos in ma
 nu tua. inposuisti eis manum. ad grauasti iugum

tuum ualde: descende. in puluere sede. tace.
 et intra intenebras. ueniet super te malum. et ne
 scies et irruet super te calamitas quam non poteris
 expiare. ueniet super te repente miseria quam ne
 scis. Magis mala facientibus quam mala patienti
 bus dolere debemus. illi enim praua faciendo in
 mala perficiunt. isti paciendo a malo corriguntur.
 Deus autem per malas uoluntates aliorum in aliis mul
 ta operatur bona. Malignantium hominum uoluntas
 nequaquam potest impleri. nisi deus dederit per
 stitit. Nam dum homines deo permittente malum quod con
 cupiscunt perficiunt. ipse deus facit quod permittit.
 Inde est quod scriptum est per prophetam. Sicut malum quod
 dominus non fecit. Veritatem quod iniqui mala expetunt
 uoluntate. ideo deus perficiendi dat potestatem
 per suam bonam uoluntatem. quia de nostro malo ipse
 multa ex utroque boni. Quidam cum dei uoluntati re
 sistunt. nescientes est scilicet dei faciunt. cognou
 ris sic deo subiecta est omnia. ut et ipsi qui dispo
 sitioni resistere arbitrantur. ei impleant uolun
 tatem. Propterea in hac uita boni iudicantur a malis. sicut

in terrā in illa uita mali iudicentur ab bonis. siue
 ut etiam sit hic bonis temporalis afflictio. et illis
 eterna remuneratio. Idcirco fit necessarii mali. . nō .
 ut quociens boni offendunt. flagellentur ab illis.
 hinc est quod assur uirga furoris sui testatur dominus.
 Sed quociens ita fit. de dei indignatione per-
 dit. ut deus pillos in eos seuiat. quos flagellan-
 do emendare desiderat. Sed ille iustissima uo-
 luntate. illi uero sepe crudeli intentione. sicut
 per prophetam deus de eodem assur. Ipse autem non sic ar-
 bitratur. sed ad conterendum paratum est cor eius. ut
 tunc super eos diuinum furorē uenturum. quod existit
 per se uires et uolenti fidelibus. Consolando enim
 per prophetam deus suos ita iudicare permittit aduer-
 sus eos. Iniquos qui iudicauerunt te ego iudicabo.
 et cybabo hostes tuos carnibus suis. et quasi
 musto sanguine suo inebriabuntur. habet ali-
 que usum et malorum iniquitas. quod electos dei suis
 moribus laniat. ac per hoc uita impiorum sibi de-
 pit. Iustorum autem non perit sed perficit. dum eos mali per-
 tribulationis exercitium ad presentem odiendam

uitam. et futurā desiderandā erudiunt. Inidū
enī pde puerorū prauitas utilitati iustorū. dū
eos malicia sua erudiunt. et ad regna celorū re
grenda molestia tprali impellunt. Pbat hoc
exēplo isrlitice plebis. que tē durius agebatur
inegypto. quando oportebat pmoysen ad trā
repmiissionis uocari. et ex malis que inegypto
paciebat discedere. et ad pmissā patriā festina
re. Iniq dū constantiā iusti in psecutionib; suis
aspiciunt. mris confusione tabescunt. et dū
ad uersa ostentant nec uincunt. tandē de sue
puerilitatis insania cōfundunt. Stulti etia bo
nos studiū semp adsumunt. qb; dū pspitas elu
cet. iactant de suis meritis glānt. et bonorū atq;
iustorū afflictionib; de trahunt. dūq; eis ad uer
sa contigerint. mox ad blasphemiam pusillani
mitate animi cōuertunt. Quidā simpliciū ne
scientes dispensationē dī in malorū pfectibus
scandalizant. dicentes iuxta pphām. Quare
uia impiorū pspat. Bene ē. omib; q; puaricant.
et iniqui agt. Qergo hoc dicunt n̄ mirent qd pm

uorum hominū tēpalem et caducam felici-
tate aspiciunt. sed magis nouissima eorū in-
tendant quanta illis post hec etna suppli-
cia pparent. dicente pplā. Ducunt in bonis
dies suos. et subito ad inferna descendunt
vstus in aduersis *de tribulatione iustorum. lxxii.*
pbari se cognoscat. nō deici. Viri scī plus for-
midant. pspā quā aduersa. qadī seruos p
spa deiciunt. aduersa uerū crudiunt. Idōq; scī
uiri cōstantia. ita portare debet aduersa. ut fran-
gi. queat. Tunc magis fī dī oculi sup̄ iustos. quan-
do eos affligi ab iniq; puidemia sup̄na pmittit.
Nam it̄ eis gaudia disponunt etna. cū presenti
tribulatione pban̄. Om̄s uir̄ huius tribulati-
ones aq; cōparant̄ ptereuntib; ppter̄ siqd in
hac uita tribulationis accideit. nō stat. sed cele-
rit̄ transit. Qui uir̄ future p̄mia diligēt̄ ex-
cogitat. mala om̄ia uir̄ p̄sentis equanimit̄
portat. Qm̄ ex illius dulcedine huius amari-
tudinē tēpat. et eternitate illius breuitatē huius
despicit transitoria. Grauari diuerso malo

temporalī putilitate eoz ē. qđ uite istius mala pfe-
runt. qđ dū indolore grauant. cupiditatis et lu-
xurie uicioz qđ ceteroz mala n̄ appetunt. Plus pde-
saluti tēptationes scđ. quā psp̄itates. Nā exsp̄ita-
te indeñius inur. exēptationis dolore in melius
pficiūt. Unus qđqđ ad tēptationē animū pparare
debet. min̄ enī dū sp̄at tēptatio grauat. dure aū
p̄mit sū sp̄ata aduenerit. Sapientis ē contra
om̄ia aduersa ante meditari nec inuenire casus
debet. quē n̄ consilia ei p̄ueniant. *de mundi*

Mundi amatores n̄ solū *amatoribz. lxiii.*

exco reist qđ infima p̄sumis appetunt.
uerū etiā et miseri. p̄ hoc qđ cū graui crūna
ad ipsa desiderata p̄ungūt. Grauius torquet im-
pius mundi exaggerando cōmoda. quā iustus
tollerando aduersa. Qui enī bona mundi diligit.
uelit n̄ uelit. timoris et doloris pene succūbit.
qđ plus quā oportet res transitorias diligunt
maiorē sibi ingerēt dolorē rei ablati. qui amo-
nem parturiebant possesse. Cū graui enī dolor
amittunt. quē cū magno zelo habent. Omnis

. nō .

aut carendo dolemus. quoniam inuis possidendo dili-
 gimus. Sciunt scilicet lucra sectantes quantum sint ua-
 na uel aduersa que diligunt. que etiam nec in hoc
 seculo sine contritione graui conquirunt. et propter quod in fu-
 turo supplicio penas dabit. his quod uoluntate secu-
 larium desideriorum persistunt. bonum testimonium pro-
 pheta dicit factus est panis subcinericius quam reuer // ebrai
 sat. hoc est ita obruuntur cecitate secularis amoris.
 ut nunquam resipiscant ad deum amore mentis. Oculi
 tunc mortui sunt mundus. ipsi tamen uicissim mun-
 do mortui non sunt. bona enim sancti diligunt. et tamen ip-
 sa que diligunt minime secuntur. introque ui-
 cui. quia et futura perdunt et presentia non adquirent.
 Egrediuntur electi quod peregrinantur alienis semper
 terris. et in hoc exilio diutius remorantur. Eg-
 ressus est reprobos quod habundant diuitiis. et uir-
 tutibus euacuamur. sequi inopes esse nesciunt. quod
 probatur in apocalypsin iohannis. quod contra lucem mun-
 di amatores sic ait. Hicis quod diues sum. et locu-
 ples. et nullus egro. et nescis quod tu es miser et
 miserabilis. et pauper. et nudus. Omne tamen

poralis sequaces. et sinitidi sit foris fulgore
 potentie. intus tam uacui sit elatione supbie.
 sicuti calami exterius qd nitent sed interius
 uacuant; ob hoc repbi exterius ut calami ni
 tidi. intus uacui. Electi uo exterius quasi arbor
 cortices fedi. interius uero solidi. Qui pioso
 cultu incedunt. audiant ppham que admo
 dum detestat eorum corporalia ornata. et qs
 successus habeat cultus cōposit et ornat. hoc
 est p suauis odore fetore. et prona funiculū.
 et cetera. Legant ppham diuites quorum spes opu
 lentia ē. audiant eū dicentē. Ue q opulenti
 estis. Quanto enī qsq. potentia minor ē. tan
 to magis a peccato liber ē. Nam patrimoniū
 grandis tēptatio ē. Plus ueneramur homines
 in hoc sclo p tprali potentia. quā p uentia
 scitatis. Suscipiunt enī qd magis sit diuites.
 et qd hoies sunt omnino despiciunt. Sicut quā
 iusti q sine lesione cuiusquā suis rebus utun
 tur. Itē sit qdā diuites humiles. quos nō inflat
 supbia rerū. ueluti pleriq. fuerit scī ueteris

testamēti. q̄ et affluebant diuitiis. et tam hu-
 militate pollebant. At ētra quosdā supbes
 diuites rerū copia facit elatos. quoz n̄st opes
 inuicio. sed uoluntas. Nā crīm inreb; n̄ ē. s; . nō .
 inusu agentis. Est et elacio paupū quos nec
 diuitie eleuant. et uoluntas in eis sola sup-
 bia ē. his et siopes de st. p̄pt m̄tis tam timo-
 re plusquā supbi diuites condemnant. Se-
 curus uult ēē diues. paup n̄ uult. sed quom̄
 erit diues getus quē suis stimulis res ipse ne-
 careant semp faciunt ingetū. Et idō elegit
 cupiditas ingetū ēē et timidū diuitē. quam
 securū. paucis sūptu contentū ēē et paupem.
 Boni bene utunt. q̄ diuitias sibi concessas
 inreb; salutarib; p̄ficiunt. Boni male utun-
 tur. q̄ aut iuste. p̄tēpālī lucro iudicant. aut
 aliqd boni p̄uunt gl̄e appetitu faciunt. Ma-
 li male utunt. q̄noxias cogitationes opibus
 prauis p̄ficiunt. Bene mali utunt. q̄ luxu-
 riā carnis. coniugali honestate restringūt.
 Sed sicut malo bene uti bonū ē. sic bono

bone uti melius ē. Et neut bono male uti malu
 ly. est. sic malo male uti pessimū ē. *de elemosinis.*

Grauit̄ indm̄ delinquunt. q̄ diuitias adō con
 cessas. n̄ in reb; salutarib; sed inuisib; prauis
 utunt̄. Nesciunt enī inptiri paupib; op̄ssis
 subuenire despiciunt. et inde magis augent
 delicta. unde redimere debuer̄. hoc habet an
 tum bonū p̄sentis possessio rerū. si uitā refici
 at. miserat̄. Pr̄ hoc tēptacio ē mundi lucrū.
 tunc q̄ maiora supplicia infuturū dabit.
 quanto et ipsa maiora s̄. Potentes enī poten
 ter tormenta paciunt̄. Terrena om̄a seruando
 amittunt̄. largienti seruant̄. Parimoniam enī re
 tentū perit. non aut̄ erogū. Diu enī cū rebus
 nr̄is durare n̄ possum̄. q̄ aut nos illas mo
 riendo deserimus. aut ille nos uiuentis de se
 runt. p̄ diuersitate usus. alii de reb; mundanis
 percunt quas cupidius rapiunt. alii uero sal
 uant̄ dū in eorū pulchritudinē conditoris
 pulcherrimā. p̄ uidentia laudant̄ mirant̄.
 uel dū p̄ m̄e opus ex eis celestia bona mercan

tur. O' iū a conpaciētia aliēne mīseric' uocabulū
 sortita ē. nullus aut in alio ēē mīsericors potē. q
 prauis uiuendo in se mīsericors non ē. Qui enī
 sibi nequā ē cui bonus ē. Nulla scellera clīmo
 sinis possit redimi. si in peccatis q's q's pmanse
 rit. tunc aut fructu elemosinarū indulgentia
 concedit. quando ab scelerū ope desinitur.
 verū ē qd' peccata oīa mīe opib; expurgant.
 sed si iā caueat peccare qmā in imptit. Cētu
 nulla ē de licti uenia. quando sic pcedit mīa.
 ut eā sequant' peccata. Non ē clīmosina. que
 gl'e magis causa quā mīe inptit' intuitu. Qua
 li enī intentione ab uno q'q' largit'. talit' apud
 dñm recipit. Qui ergo hic de bono laudā p'sen
 tem appetit. sp'e p'dit. et gl'am mercedis in
 futuro n' recipit. Dū enī carsa iactant' paup' pascitur.
 et enī ipsū mīe opus in peccatū conuer
 titur. Tantū clīmosinarū opa peccata extin
 gunt. Atq' iustitū ad regnū scli' futurū p'fi
 ciunt. ut etiā iudice celestis in futuro iudicio

ueniens. in dexterā consistentib; dicit. Esuriui. et dedistis michi manducare. sitiui. et dedistis michi bibere. hospes erā. et collegistis me. nudus. et opuistis me. Quib; etiā bene p mittit dñs. Venite benedicti patris mei p cipite uobis paratū regnū. his aut quos nulla pcedentia elemosinarū facta secunt. cñi iudicis uoce sic dñ. Esuriui. et ñ dedistis^m manducare. sitiui. et ñ dedistis^m bibere. Qb; iuste dicit. Discedite a me maledicti in igne cñi. q paratus ē diabolo et anglis ei. Qui hic mīa non inptit. illuc pietatis fructū ñ inuenit. Exemplo ardentis uero diuitis q in infernū tenuissima petenda ē pulsus ē. q hic tenuissima negare. studuit. qd retribuī. subtilius. qd districtius potat. Guttā aque ardens petit. q micās panis negauit. Sero diuē oculos apert. quando Lazarū pauperem resurgente uidit. quē iacentē ante ianuā uidere dñs p xit. Non solū q esurienti. et sitiēti. et nudo. Beneficiū largiatis impendū. uel si qd aliud

indigenti largit. sed et q̄ inimicū diligit. et
 glugenti affectū compassionis et consolationis
 inptit. Aut inq̄b. libet necessitatib; cōsiliū
 adhibet. elemosinā p̄culdubio facit. Nā et
 doct̄is bonū elemosina ē. et mīa carnali
 em̄inencior ē. Qui cūq; egens p̄scit. etiā se
 indigentē simulet. ex toto illi cōtra cōmiser-
 rendū oportet. et licet fortasse falsā indi-
 gentis specie p̄ferat. his tam q̄ simplicit̄ in-
 p̄tit. fructus mīe n̄ amittit. Quā uis q̄sq;
 sit egens. nullus tm̄ unde tribuat op̄ti ex-
 culationē inesp̄e potest opponere. quando
 ex p̄cepto saluatoris etiā calicē aque frigide
 p̄cipiū indigenti p̄bere. Hi si aliud n̄ habent
 id ipsū benigne tribuunt. mercedē p̄cul-
 dubio n̄ amittunt. Ceterū si āplius possum.
 et egestatē simulando minus largiū. n̄ q̄m
 tē sed dñm fallim. cui conscientia n̄ra
 abscondere n̄ possum. Due sūt elemosin̄e.
 una corporalis egenti dare q̄cqd̄ p̄uenis.
 altera sp̄alis. dimittere a quo lesus gēneris.

harū prima ad hibenda ē miseris. scdā malis.
Erit ergo qd̄ semp inptiaris. et si n̄ pecuniā
saltem uel grām. Non erit elemosina cū mur
muratione p̄benda. ne comitante tristitia
mentes pereat dispensata. tunc aut bene tri
buit. quando cū hilaritate. p̄bet. Unde et
apls. Hylarē inqt daturē diligit. d̄s. Metu
endū ē inq̄ ne paup̄ aut cū redio n̄ro obla
ta suscipiat. aut ne om̄ino p̄ter missus me
rens tristisq̄ recedat. De rapinis alienis elimo
sinā facere n̄ ē officiū miserationis. sed eme
lunū sceleris. Unde et salomon. Qui offert
inqt sacrificiū de rapina paup̄. tāquā si q̄
uictimet filiū in conspectu patris sui. Quē
in uultu tollit. iuste nunquā distribuit. nec
bene alit̄ p̄bet. qd̄ ab alio male genuit.
Oliguū scelus ē resp̄u p̄stare diuitib. et
de sup̄ib. inopū ad q̄rre fauores poten
tiū. Arcm̄s terre aquā tollere ē. et flumina
que n̄ indigent irrigare. Nonnunquā largitas
diuitū p̄diga. in adutilitate. sed ad elutio

2 satis utilis pensat. Vita enim p[re]sens qu[ia] ip[s]i suis ierem[en]tis defic[ere] breui

effundit. co[m]parat[ur] ^{sunt} hypocritis q[ui] ad h[er]edifica-
tione[m] docent audient[em]. sed ad sue gl[ori]e exag[er]an-
da[m] ^{et sup[er]bia[m]} collimant. Reprehensibilis e[st] sup[er]flua effusio
largitatis. Na[m] q[ui] modu[m] seruat. auarus nullu[m].
sed omib[us] largus e[st]. Dispensator n[on] debet e[ss]e
p[ro]ligus. sed discretus. Largiri eni[m] debet quan-
tu[m] oportet. ut tremendo inuino m[en]surā. sufficiat
plurimis. **De breuitate huius vite. lxxv.**

Tantu[m] eni[m] in hac vita e[st]. licet u[er]u[m] op[er]ari bonu[m].
in illa na[m]q[ue] uita n[on] iam op[er]atio expectat[ur]. sed re-
tributio meritor[um]. Hec uita imp[er]is longi et gra-
u[is]. in oculis aut iustor[um] amara et breuis e[st]. Et
licet uita ista breuis sit. mentis tam sibi sibi ^{aiusto} fieri cre-
ditur. q[ui]a quamlibet sit breue t[em]p[or]is spaciū.
tam et si uiuere paru[m] e[st]. amari p[er]culdubio
longu[m] e[st]. Qui uita p[re]sens longitudine n[on] de suo
spacio. sed de ei[us] fine considerat. qui sit mise-
ra ei breuis e[st]. suo eni[m] augm[en]to perit. dū id
q[uo]d uidet in futuro p[er]ficere. in p[re]terito deficit.
It[em] ex ip[s]o e[ss]e breuis uita p[re]sens ostendit[ur]. ex
quo n[on] p[er]manet sed finit[ur]. T[em]p[us] eni[m] consumit[ur]

filis: et uita hoīs explet dieb: singulis. Quā
diu in hac uita uiuitur: querit̃ utrū augmētū
an rectius detrimētū dicat̃, sed quom̃ possit
recte dici augmētū qđ p̃dīm̃siones etnā ad
mortis tenditur detrimētū. Qui uitā longā
queris. ad eā tende uitā, p̃ qua xp̃ianus es id
est etnā. Non ad istā de quā ad erundū te de
scendit uita etnā. id ē xp̃s uerbū carni cūunc
tū. hęc ē enī uita uitalis. nā ista uita mortalis
est. Mori oportet hominē in carne mune
re moriā in anima xp̃o. Nā tē qsq; uiuere
credit̃. si scđm scđm moriens in solo dō uiue
re delectet̃. De mora uite istū uediū patitur
iustus. eo qđ ad desideratā patriā tande pue
niat. et uite p̃sentis erūnā seruis amittat.

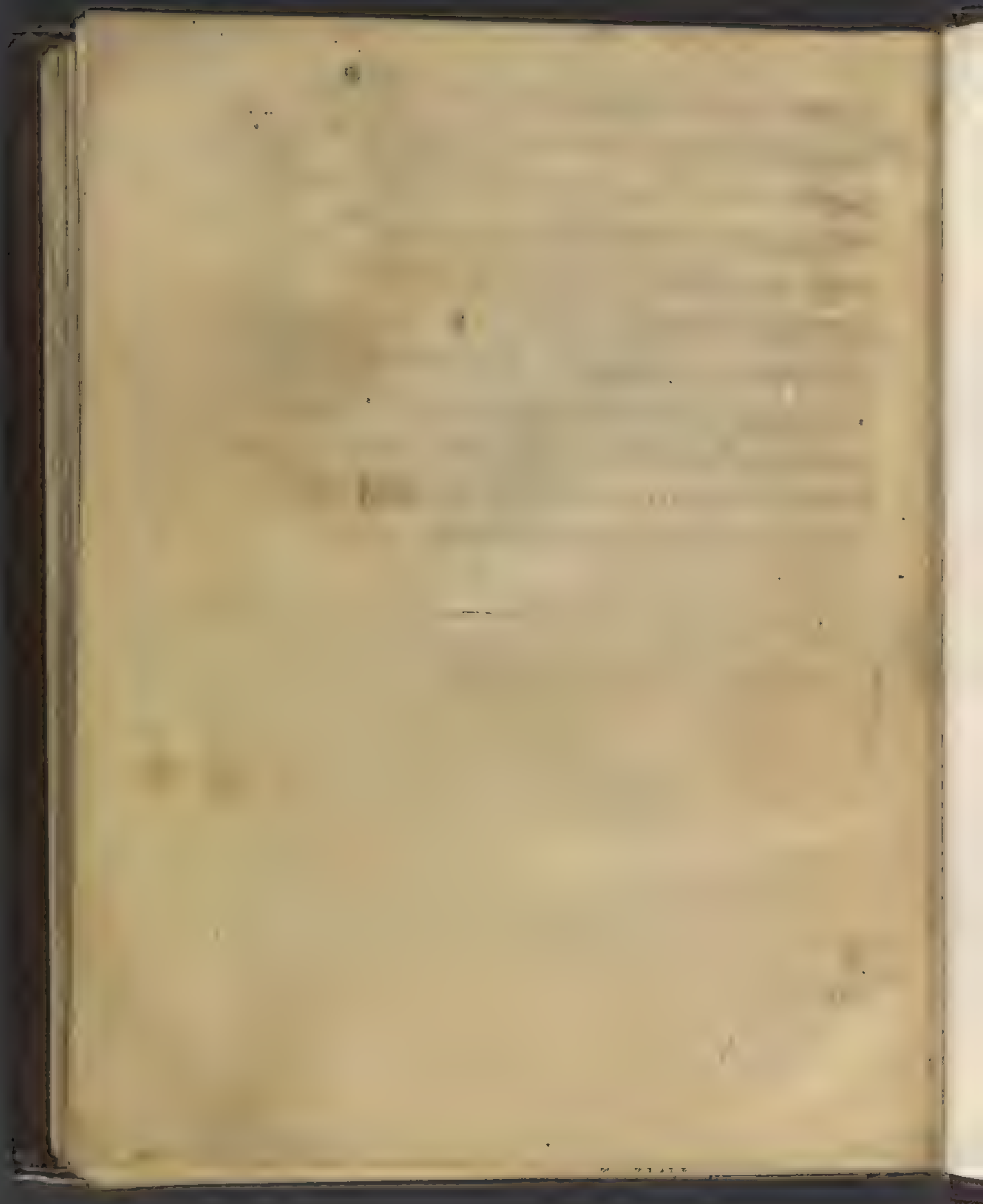
Quā uis scī huius *Beate exult. lxxvi.*
uite erūnis liberare se cupiant. cito uolen
tes exire de corpore. diuinā dispositione plu
rumq; diu in hac uita uersant̃. ut p̃longa
tollerantie expiūta solidius eū paciētia ro
beret̃. Multi uita hōdis habent etiam mori

timetur. quod plerisque in angustia contingere so-
let. sique contrario affectu. et uiuendi habet
tedium. et moriendi metum. Sollicite debet
unus quisque uiuere. et semper terminum uite sue
considerare. ut de contemplatione illius huius
seculi blandicias caueat. Scriptum est enim. In om-
nibus operibus tuis memorare nouissima tua.
et in eternum non peccabis. Uenturi exitus igno-
rantia incerta est. et dum mori quisque non existimat
tollitur. Unde unus quisque festinet ne in iniqui-
tatibus suis rapiatur. simulque finiat. uita cum
culpa. Nam incensor diabolus eos quos
uiuentes accendit ad uicia. subito morien-
tes pertrahere nititur ad tormenta. Sepe diuites
in hac fallaci uita dum de potentis glorie uel re-
rum habundantia gressiunt. repente hora qua
nesciunt in pulso interitu rapiuntur. atque
ab sorbente profundo cruciandi eterne gehem-
ne incendiis deputantur. Quibus bene per pro-
phetam dei. lucunt in bonis dies suos. et in
puncto ad inferna descendunt. Iniquus

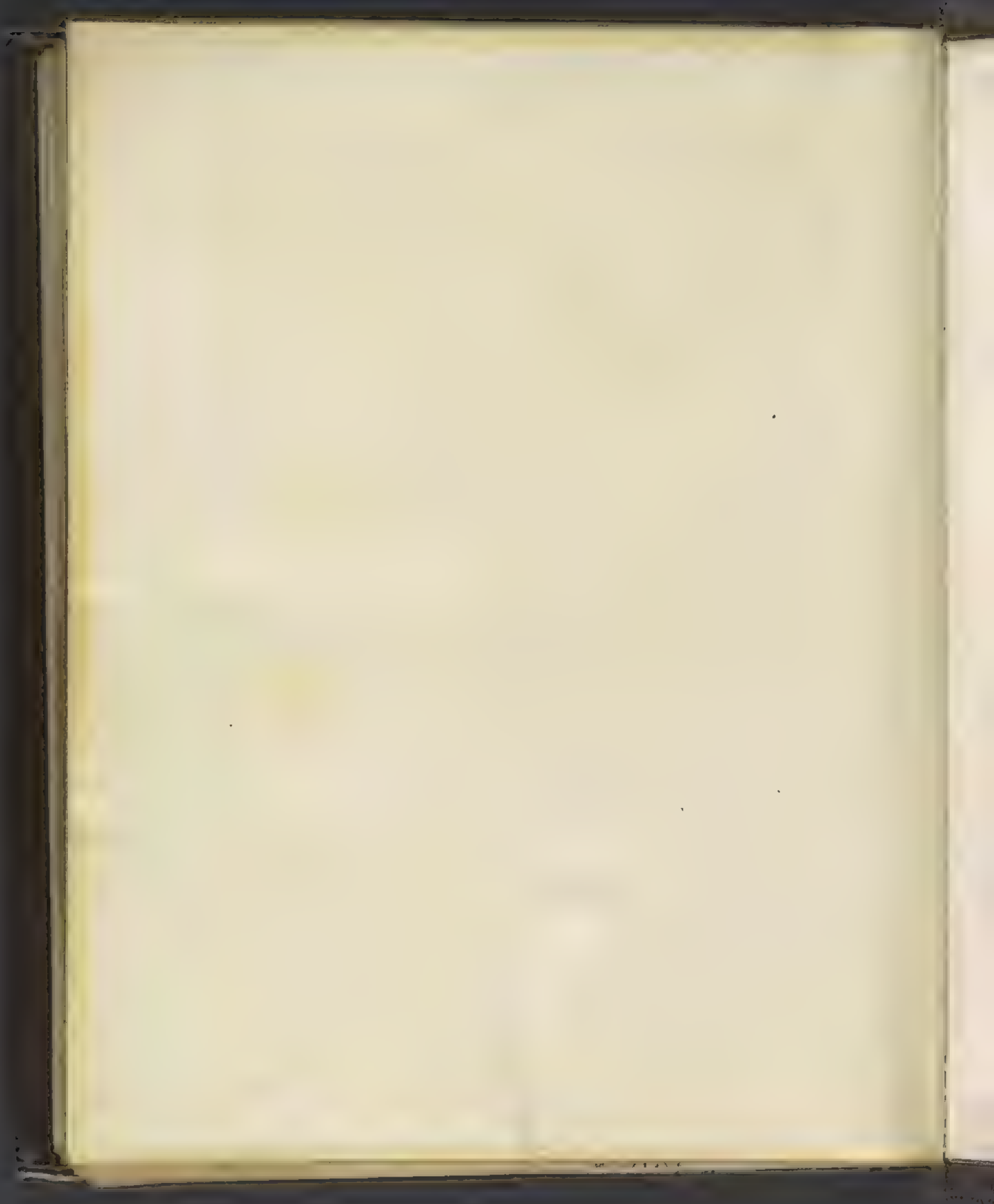
meritis quimitatione sua multos ad culpam tra-
xerat delectatione peccati. Vltimos a culpa reuo-
cat timore tormenti: quod etiam psalmista testatur dicens.
Letabitur iustus cum uiderit uindictam impiorum.
manus suas lauabit in sanguine peccatorum.
In peccatorum enim morientium sanguine iusti lau-
antur manus. quia dum eorum pena conspiciuntur. et spi-
cientis uita mundatur. Cuius enim talis cruce celis
exitus cernitur. non solum quidem refugit. sed
alios etiam ab imitatione illius quanta ualuerit
exoratione compefcit. In exitu uite anime elec-
torum nimio tremunt metu. incerti utrum ad premi-
um an ad supplicium transcant. Quidam autem
electi in fine sue purgantur a leuibus. quibusdam pe-
ccatis. quodam uero in ipso suo fine hilariscunt et noua
contemplatione bonorum. Quam uis enim quisque in hac
uita sit iustus. tamen dum de corpore isto egredi-
untur. ne dignus supplicio sit. Nullus est
enim homo absque peccato. nec quisquam potest
de dei securus esse iudicio. cum etiam et de otiosis
uerbis reddenda sit ratio. sine iustorum optimum

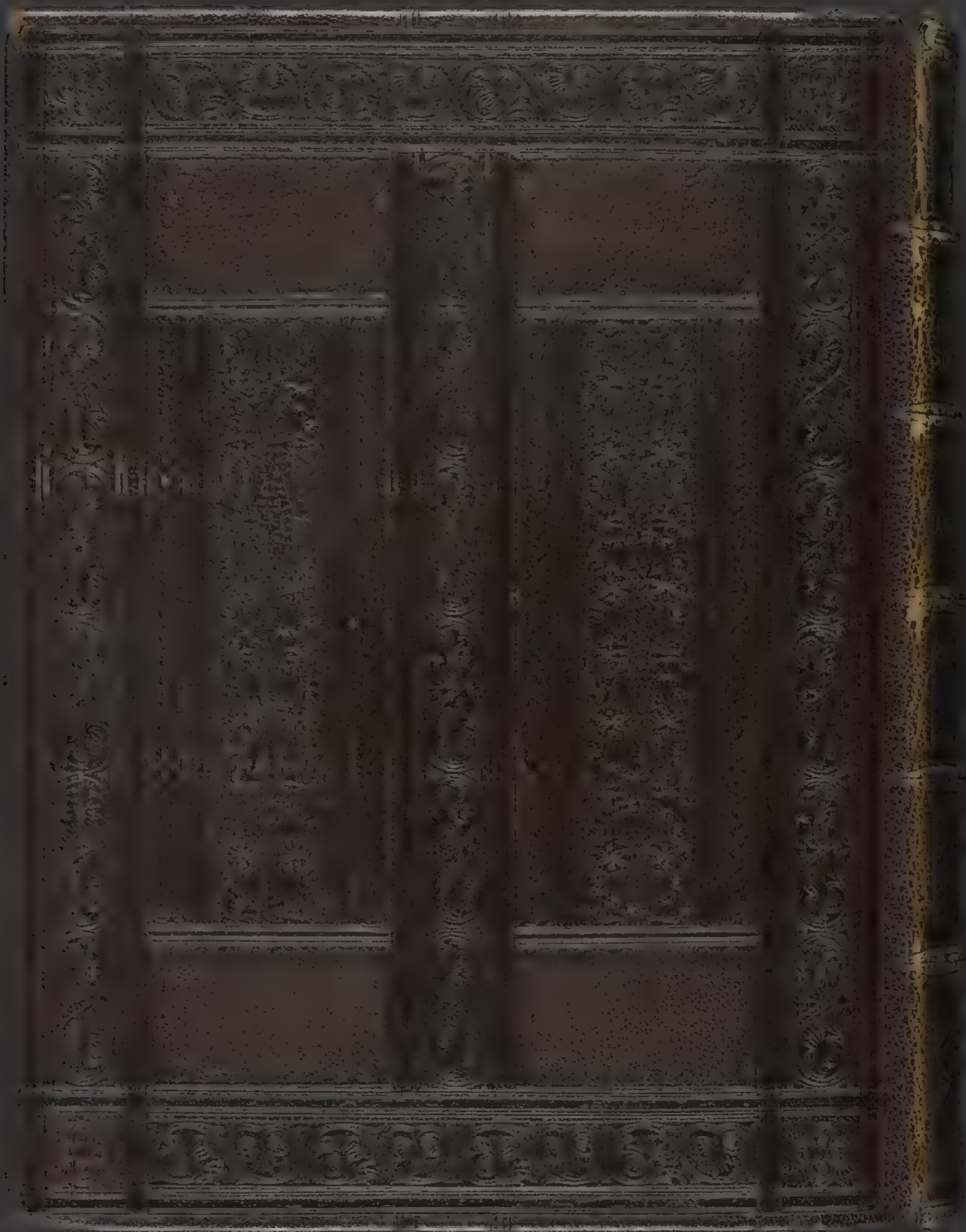
uocatio tranquilla comendat. ut ex eo in-
telligantur scōz habere cōfortiū angloz.
ex quo ab hoc corpore sine uexatione durt.
tolluntur. Prauos aut homines apostate
angli excipiunt morientes. ut eis sint ipsi
tortores in penis. q fuerāt suaforts iuiciis.
Et si pietas p defunctis fidelib; flere iube-
at. fides tam p eis lugere uetat. Illi enī
deplorandi sūt in morte. quos miseros in-
fernus ex hac uita recipit. nō quos celestis
aula letificandos concludit.

Hoc expleto legatur dialogū :—

S. YSIDORI
LIBRI TRES
SENTENTIARUM

CODEX
M. S.
IN MEMBRANIS
SAEC. XII.

